

SZÉCHENYI 2020

PÉNZÜGYMINISZTERIUM

Szekszárdi
HELYI KÖZÖSSÉG

Szekszárdi Helyi Közösség

HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2016-2022

2021. márciusában átdolgozva

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

Vezetői összefoglaló	4
1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	8
2. A Helyi Községi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	16
3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	19
3.1 Helyzetfeltárás.....	19
3.1.1. Fekvés, térségi kapcsolatok.....	19
3.1.2. Környezeti adottságok.....	20
3.1.3. A társadalom állapota	22
3.1.4. A gazdaság helyzete	24
3.1.5. Humán közszolgáltatások.....	25
3.1.6. Kulturális erőforrások, közösségi élet	26
3.1.7. Településszerkezeti sajátosságok.....	27
3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások	28
3.2.1. Főbb országos fejlesztési dokumentumok	28
3.2.2. Megyei és térségi fejlesztési dokumentumok.....	29
3.2.3. A település átfogó fejlesztési dokumentumai.....	30
3.2.4. A település releváns ágazati fejlesztési dokumentumai	31
3.3 SWOT elemzés.....	33
3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása	37
4. A stratégia jövőképe.....	39
5. A stratégia célhierarchiája.....	39
6. Cselekvési terv.....	45
6.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása.....	45
6.2 Együttműködések.....	62
6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	64
6.3.1 A CLLD szervezeti felépítése	64
6.3.2 Az egyes szervezeti egységek szerepe, felelősségi köre.....	65
6.3.4 A HKFS megvalósítását szolgáló humán erőforrások bemutatása	75
6.3.5 A működés fizikai-technikai feltételei és költségei	76
6.3.6 HACS döntéshozatali struktúra.....	76
6.4 Kommunikációs terv.....	78
6.5 Ellenőrzés, monitoring és értékelés	81
6.6. Horizontális célok	85

6.6.1 Esélyegyenlőség.....	86
6.6.2 Fenntarthatóság	86
6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása.....	87
6.8. Kockázatelemzés	89
7. Indikatív pénzügyi terv	92

Vezetői összefoglaló

A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia (HKFS) azzal a céllal készült, hogy 2016-tól kezdődően 2030-ig előre tekintve megalapozza Szekszárd – elsősorban - kulturális és közösségi fejlesztéseit.

A HKFS-t a **Szekszárdi Helyi Közösség** készítette, amely három szféra – civil, köz és üzleti - együttműködésével jött létre: 2016. május 30-án alakult meg ún. **Helyi Akciócsoportként** (HACS), **konzorciumi** formában. A **11 tagú** HACS Szekszárd MJV Önkormányzata vezetésével jött létre 5 helyi civil szervezet és 5 vállalkozás társulásával. 2017.09.18-án új társult tagként Szekszárd Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalával, 12 tagúra bővült a Szekszárdi Helyi Közösség (ez által a közszféra 2, a civil szektor: 5, az üzleti szféra 5 taggal képviselteti magát a konzorciumban). A HACS **nyitott** arra, hogy a későbbiekben további, **új tagokkal bővüljön**.

A HKFS tervezése a TOP-7.1.1 pályázati felhívás előírásait követve, a hatályos fejlesztési és stratégiai dokumentumok figyelembevételével, **minden helyi érintetti csoport interaktív bevonásával**, műhelytalálkozók, fórumok, fókuszcsoportos megbeszélések szervezésével történt. A tervezési folyamat részeként átfogó **Helyzetértékelés** és **SWOT-elemzés** készült.

A HACS által 2016. november 29-én elfogadott és 2016. december 6-án támogatási kérelemmel benyújtott stratégia a 2017. augusztus 1-jei támogatói döntés alapján felülvizsgálatra és átdolgozásra került a projekt teljes költségkeretének 50%-os csökkentése miatt, figyelembe véve a szakmai értékelés során megfogalmazott bírálói észrevételeket is. A CLLD projekt megvalósításának időközbeni előrehaladása, az Irányító Hatósággal történő folyamatos szakmai-módszertani egyeztetések szükségessé tették a 2017. októberében módosított stratégia felülvizsgálatát és átdolgozását, mely döntően a 6. Cselekvési terv c. fejezetet érinti.

A korábbi HKFS-t a HACS 2019. január 11-i ülésén elfogadta. A 2019-es évben a sikeres pályázatoknak köszönhetően megkezdődött mind az ESZA, mint az ERFA típusú projektek megvalósítása, mely a 2020-as évben a COVID-vírus terjedése miatt akadályokba ütközött és számos pályázónál a tervezett rendezvényeik elmaradását okozta. A pályázók jelzése miatt olyan határidős problémák jelentek meg, melyek a stratégia átdolgozását és az Irányító Hatóság beavatkozását is szükségeltetik.

A helyzet összegző értékelésekor a következő **fő fejlesztési szükségletek** fogalmazódtak meg:

- 1) Kevés az időskorúak számára is aktív közösségi életet biztosító színtér, program, esemény; elenyésző a lehetősége a generációk közötti találkozásnak, együttműködéseknek
- 2) A fiatalok helyi kötődését erősíteni, elvándorlásukat csökkenteni kell;
- 3) A már sikeres, hagyományos szekszárdi kulturális, sport és gasztronómiai rendezvények minősége tovább javítandó;
- 4) A városi közösségi terek egy része elhanyagolt vagy nem elég vonzó, fejlesztést igényel;
- 5) A város kulturális, művészeti programkínálata nem kellően vonzó a különböző korú és társadalmi helyzetű csoportok számára
- 6) A városi szintű kulturális, közösségi programkoordináció javításra szorul;
- 7) A különböző helyi hátrányos helyzetű, sérülékeny társadalmi csoportok társadalmi integrációja a közösségi és kulturális területeken is csak részlegesen megoldott, az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása fejlesztéseket igényel;
- 8) A város nemzetközi kapcsolatai gazdasági és kulturális téren nem kellően kiaknázottak.

A város **hosszú távú jövőképét** a HKFS a következőképp fogalmazza meg:

Szekszárd kulturális hagyományait, természeti és agrárius értékeit őrző, pezsgő közösségi életű, rendezett, szívesen látogatott, újdonságokra nyitott, a fiataljait megtartó, fejlődő város, ahol a jövő jelen van.

A HKFS két középtávú (2016-19) átfogó célt határoz meg:

- 1) A város közösségi, kulturális életének, szabadidős lehetőségeinek gazdagítását szolgáló, színvonalas infrastruktúra kialakítása;*
- 2) Kulturális, nemzetiségi hagyományait büszkén ápoló, újításokra nyitott, aktív helyi közösség megteremtése.*

Az átfogó célokat négy specifikus cél támogatja:

- 1) A szabadtéri és fedett közösségi, kulturális terek számának bővítése - elsősorban a meglévők minőségének és eszközállományának fejlesztésével;*
- 2) A hátrányos helyzetű, leszakadó és/vagy sérülékeny lakossági csoportok integrációjának elősegítése;*
- 3) Helyi kötődést erősítő, a hagyományokat őrző, továbbépítő, illetve újszerű, innovatív kulturális programok támogatása;*
- 4) Különböző korcsoportok szabadidős, rekreációs közösségi programkínálatának gazdagítása.*

A célok rendszerét két horizontális cél szövi át: 1) Aktívabb társadalmi-közösségi együttműködés a generációk között; 2) Fenntartható és egyenlő eséllyel hozzáférhető városi kulturális-közösségi élet megszervezése.

A HKFS cselekvési terve a 2017-2019 közötti időszakra a két fő típusban I. **Infrastrukturális beruházások (ERFA-típusú)** és II. **Közösségi, szabadidős, kulturális programok (ESZA-típusú)** négy fő beavatkozási területet határoz meg, az alábbiak szerint csoportosítva.

Kiemelt kulcsprojekt

1.1. **Generációk Parkja** néven, új közösségi célú beruházás infrastrukturális megalapozása tervezett, melynek eredményeként legalább 3350 m² nyitott (szabadtéri), valamint 250 m² fedett **közösségi teret** hoz létre Szekszárd MJV Önkormányzata a tulajdonában álló Barátság utcai területeken, 139 millió Ft-ra csökkentett (ERFA) keretösszegeből.

Helyi pályázati projektek

A helyi társadalmi szervezeteknek lehetősége lesz egyrészt olyan **kisebb léptékű infrastrukturális fejlesztésekre (ERFA-forrásból)** pályázni, amelyek a település művészeti, kulturális örökségének megőrzését szolgálják, illetve újonnan létrejövő fedett és szabadtéri közösségi terek létrehozásával elősegítik a lakosság aktívabb és tartalmasabb szabadidő eltöltését az alábbiak szerint:

1.2. A helyi lakosság közösségi, szabadidős, kulturális aktivitását elősegítő, támogató infrastrukturális fejlesztések megvalósítása (ERFA)
---

című beavatkozás keretében támogatott fő tevékenység-típusok:

- 1.2.1. Városi szabadtéri közösségi, kulturális tér fejlesztése: építése vagy meglévő átalakítása, bővítése, felújítása;*

1.2.2. Városi fedett kulturális, közösségi tér fejlesztése: építése vagy meglévő átalakítása, bővítése.

Az 1.2. számú beavatkozás összes támogatási kerete 75.500.000 Ft.

Másrészt pályázni lehet **Közösségi, szabadidős, kulturális programok (ESZA-forrásból)** megvalósításra az alábbiak szerint:

2.A. A városi kulturális, szabadidős programkínálat színesítését szolgáló tevékenységek, együttműködések megvalósítása (ESZA)

beavatkozás keretében a következő tevékenység-típusokra:

2.A.1. *Generációk közötti párbeszédet előmozdító közös akciók, rendezvények, programok megszervezése és lebonyolítása;*

2.A.2. *Szekszárd hazai és nemzetközi kulturális, közösségi együttműködési kapcsolatait elmélyítő tevékenységek, akciók, programok megszervezése és lebonyolítása;*

2.A.3. *A városi szintű kulturális, közösségi programkoordináció javítását szolgáló fejlesztések megvalósításnak támogatása;*

2.A.4. *Kulturális, közösségi, szabadidős tevékenységekhez, együttműködésekhez kapcsolódó képzési/tréning programok, workshopok megvalósítása.*

A 2.A. számú beavatkozás összes támogatási kerete 83.333.000 Ft. 1 pályázati kör meghirdetése várható (2018. novemberétől). 2-20 M Ft közötti projektek megvalósítása támogatott **max. 24 hónapos** megvalósítási határidővel.

2.B. Speciális igényű lakossági csoportok számára integráltabb helyi közösségi, kulturális életet elősegítő, hiánypótló és/vagy újszerű programok támogatása (ESZA)

2.B.1. *Fiatalok helyi kötődését erősítő, tartalmas szabadidő eltöltését*

2.B.2. *Aktív, társas időskort*

2.B.3. *Gyermekek családok színesebb szabadidő eltöltését*

2.B.4. *A különböző társadalmi-szociális hátrányokkal, egészségügyi fogyatékkal, függőségekkel élő lakosok egyenlő esélyű közösségi részvételét elősegítő, támogató rendezvények, akciók, tevékenységek megvalósítása.*

A 2.B. számú beavatkozás összes támogatási kerete 50.000.000 Ft, melynek meghirdetése 1 körben (2018.novemberétől); megvalósítására **max. 24 hónap** áll rendelkezésre.

A két beavatkozási terület (2.A-2.B) egy összevont ESZA-típusú felhívásban jelenik meg, a két területre fordítható teljes keretösszeg: 133.333.000 Ft.

A fenti lehetőségekre **a részletesen kidolgozandó pályázati kiírások és eljárásrend alapján** helyi civil szervezetek, egyházak, nemzetiségi önkormányzatok, nonprofit gazdasági társaságok és közintézmények pályázhatnak. A helyi pályázatok műszaki-szakmai tartalmának összeállítását az e célra létrehozott, közös (ERFA-ESZA) **Felhívás előkészítő Munkacsoport (FEMCS)** végzi. A beérkezett helyi infrastrukturális és szoft pályázatokat formai és tartalmi szempontból **a HACS Munkaszervezete**

értékeli, ezt követően **5 fős Helyi Bíráló Bizottság** dönt a támogatási kérelmek rangsoráról és a támogatás összegéről. A döntéshozó szerv a **HACS taggyűlése**. Az operatív, koordinációs és adminisztratív teendőket a **Munkaszervezet** látja el, melyet eredetileg Szekszárd MJV Polgármesteri Hivatala, majd a HACS taggyűlésének 4/2021. (III.5) számú határozatát követően a Szekszárdi Közművelődési Nonprofit Kft működtet.

Az SZHK **alapelvként és prioritással** kezeli, hogy a HKFS keretében megvalósuló helyi infrastrukturális és társadalmi célú programok a **város teljes közigazgatási területének lakossága** (2018-ban 32.156 fő, *forrás: KSH Helyiségnévtár*) számára **elérhetővé** váljanak. **Kiemelt figyelmet** kell fordítani a **leszakadó, veszélyeztetett**, valamint a különböző **sérülékeny** társadalmi csoportok, és a település kevésbé fejlett településrészei lakosságának **jobb elérésére**, megszólítására. Fontos, hogy a megvalósuló kulturális és közösségi programok a **helyi társadalmi kohéziót**, az **egyenlőbb esélyű lakossági hozzáférést** is szolgálják.

A HACS által elfogadott **HKFS középtávra szól, időközi felülvizsgálata** és szükség szerinti módosítása – a vonatkozó szabályok betartásával – évente tervezett.

A HKFS megvalósítására a Szekszárdi Helyi Közösség konzorcium a TOP 7.1.1-16 kódszámú pályázati kiírás keretében **400 millió Ft-os támogatást nyert**.

1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A Szekszárdi Helyi Közösség megalakulása, regisztrációja

A Szekszárdi Helyi Közösség (továbbiakban: HACS) 2016. május 30-án alakult meg 11 taggal, konzorciumi formában Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata vezetésével.

A HACS megalakítását a városban egymással jól együttműködő, aktív civil szervezetek több informális találkozója előzte meg. A TOP 7. prioritásához kapcsolódóan megjelent CLLD regisztrációs Felhívás megjelenése lehetőséget kínált az eddignél szervezettebb helyi közösségi összefogásra városi szintű célok megvalósítása érdekében. A legnagyobb jártassággal ezen a területen a város Önkormányzata rendelkezik, mely megbízta a fejlesztési pályázatokkal foglalkozó munkatársait, hogy vizsgálják meg a helyi közösség megalakulásához szükséges feltételeket. Az Önkormányzat mellett 5 civil szervezet és 5 vállalkozás fogott össze alapítóként, benyújtva a regisztrációhoz szükséges Együttműködési megállapodást. Az NGM RFP 2016.06.28-án vette hivatalosan nyilvántartásba a Szekszárdi Helyi Közösséget.

A megalakult HACS-ban a három szektor kiegyensúlyozott képviselete biztosított: közzsféra 9%-ban, míg a civil és az üzleti szektor 45,5-45,5%-os arányban szerepel az alapító tagságban. *(Részletesen lásd a 6.3. fejezet összesítő táblázatában!)*

A bevont civil szervezetek – nagyságuk és tagbázisuk révén – közvetve egy számottevő szegmensét fedik le az aktív helyi lakosságnak.

A Lakható Szekszárdért Közhasznú Egyesület tevékenysége ernyőszerzetként szerteágazó: Civil Információs Centrumot (www.cic.szekszard.hu) működtet (mely a nonprofit és a vállalkozói szektor közötti partnerségépítésen fáradozik), valamint a helyi civil szervezeteknek nyújt információs és szakmai támogatást. Emellett a mélyszegénységben, illetve a fogyatékossgal élők érdekében is dolgoznak: a Családi Esélyteremtés és Önkéntes Ház keretében különböző gyermekprogramokat, szemléletformáló ún. esélyórákat tartanak. Továbbá a helyi lakóközösségek építést célzó programot is megvalósítanak az élhetőbb, szebb városrészek kialakítása érdekében. Tevékenységükben kiemelt szerepet kap az önkéntesek toborzása, képzése, bevonása.

A Szent Erzsébet Caritas Alapítvány (www.caritasszek.hu) karitatív segítő munkát végez a hátrányos helyzetű csoportok, így elsősorban a rászoruló idős emberek, többgyermekes családok, fedél nélkül élők, valamint a szenvedélybetegek (RÉV) körében, melynek keretében anyagi, jogi támogatást és lelki gondozást is biztosít.

A Vakok és Gyengénlátók Tolna Megyei Egyesületét elnökük képviseli, aki maga is gyengénlátó. Ez által a HACS-ban kiemelt, közvetlen figyelem biztosított ennek a célcsoportnak. *(Részletesen lásd még 6.6. Horizontális célok alfejezetet!)*

A Szekszárdi FITT Fialatok Sportegyesülete révén elsődlegesen a 14-30 éves korosztály megszólítását, jobb bevonását reméli a HACS – különösen a tömegsport tevékenységek és a hasznos szabadidő eltöltés lehetőségeinek bővítésével.

A Szekszárd-Újvárosi Római Katolikus Társas Kör a város 2. legnagyobb létszámú (közel 260 tagú) civil szervezete, mely minden korcsoportnak rendszeresen szervez tartalmas közösségi programokat, a cserkészettől az ifjú házaspáros és baba-mama klubon át az idősekig.

A helyi üzleti életet öt cég képviseli a HACS-ban alapító tagként, ezek a város gazdaságának szerkezetét reprezentáló ágazatokat képviselnek – tejipar, állatgyógyászat, pénzügyi audit, gépészet, távközlés-kommunikáció –, a maguk szakterületén elismertek és sikeresek. Az Akciócsoport munkájában elsősorban helyi véleményformálóként vesznek részt, mivel a for-profit szektor közvetlenül nem pályázhat a CLLD keretében jelenleg.

A HACS a későbbiekben nyitott új tagokkal történő bővülésre mindhárom szektorból, az arányos képviselet szabályainak betartása mellett. Továbbá, az egyesületté alakulás lehetőségét is megfontolja.

A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia megtervezése

A Szekszárdi Helyi Közösség megalakulását követően fontos szempont volt, hogy a HACS-tagok közül ki tudja tevőlegesen is felvállalni a stratégiaalkotás előkészítési feladatait, kinek van ehhez megfelelő tapasztalata, szakembergárdája és – nem mellékesen – megelőlegezhető forrása. Mindezt mérlegelve az Önkormányzat vállalta magára a konzorciumnak és a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia megalkotásának koordinációját.

Az időközben megjelent TOP-7.1.1-es Felhívás pályázati követelményeinek megismerése nyomán a HACS úgy döntött, hogy 2016. június 30-ig nem lehetséges a középtávú HKFS kidolgozása, illetve főként annak széles körű társadalmasítása, ezért őszi benyújtással terveztek. Továbbá, a feladatok listázása nyomán az is világossá vált, hogy a tervezéshez külső szakértők bevonása szükséges. Az ennek érdekében kiírt közbeszerzési eljárás elhúzódott, így 2016 szeptemberétől vett új lendületet a stratégia-alkotás, egy igen intenzív, kéthónapos, részvételi bevonásra épülő, interaktív tervezési szakasszal.

A HACS vezetőségéből, az operatív szervezési feladatokat ellátó munkatársakból és a külső szakértőkből megalakult az ún. Stratégiai Team, amely a tervezési szakaszban ellátta a döntéselőkészítő-koordinációs feladatokat. Első feladatuk egy olyan Munkaterv kidolgozása volt, mely sorvezetőként használható a teljes tervezés során a fő feladatok, felelősök és belső határidők megnevezésével. Ezt a tervezetet a HACS tagság megbeszélte, majd elfogadta.

A Munkaterv alapján a HACS rendszeres találkozóinak keretében beszéli meg az aktuális kérdéseket, feladatokat (ezekről Jelenléti ív, Jegyzőkönyv/Emlékeztető, illetve esetenként fotók is készültek), és szavazással hozza meg a szükséges döntéseket. Egyetértés volt abban, hogy már a tervezés kezdeti szakaszától a lehető legszélesebb érintetti kör bevonása szükséges. Megállapodás született abban, mikor lesznek kibővített vagy nyílt HACS ülések, illetve műhelytalálkozók. A személyes részvétel mellett egyéb lehetőségeket is biztosítottak a helyi lakosság számára a bekapcsolódásra: a www.szekszard.hu oldalon létrejött a helyi közösség irányította kezdeményezésnek egy ún. CLLD aloldalt egy e célra generált levelezési címmel (hacs@szekszard.hu), illetve megalakult a Szekszárdi Helyi Közösség Facebook-csoport is, melynek közösségi oldalán minden lényeges vonatkozó információ elérhető. A HACS-tagok saját szervezeteiken keresztül tájékoztatták a tagságukat és tágabb célcsoportjaikat.

A HKFS-hez szükséges SWOT-elemzés egy interaktív HACS-ülés keretében, 4 kiscsoportban forgószínpadszerű, rotációs rendszerben készült. Különösen a gyengeségek, hiányok felsorolása került a fókuszba, de az erősségek, kedvező adottságok is feltérképeződtek. A lehetőségek azonosítása már részben előrevetítette a beavatkozási irányokat, műveleteket.

A külső szakértők által, releváns stratégiai dokumentumok, valamint kiegészítő adatok

felhasználásával, illetve interjúk lefolytatásával elkészített átfogó Helyzetelemzés, és a HACS-tagok által a SWOT-analízis keretében megfogalmazott szempontok alapján alakult ki a stratégia 3.4. Fejlesztési szükségletek azonosítása alfejezete, mely kiemelten fontos volt a beavatkozási irányok meghatározásához.

A HKFS komplexitása miatt több belső tervezési mérföldkövet is beiktattak, és az addig összegyűjtött szempontokat szakaszosan rögzítették. A HACS-tagoknak előzetesen lehetősége volt, hogy még a széles körű társadalmisítás előtt írásban, szövegszerűen véleményezzék a készülő anyagot. Ilyen fő mérföldkövek voltak: a Helyzetelemzés, a SWOT-analízis, a fejlesztési szükségletek, a jövőkép és a középtávú célrendszer, a beavatkozási irányok, műveletek, az együttműködések, valamint az innovatív elemek. Az elővéleményezési folyamatban nagy szerepe volt a Stratégiai Teamnek, akik a munka koordinációját – főként a részhatáridők betartását – végezték a HACS-tagok között.

A HKFS tervezése egybeesett egy városi szintű szlogen- és logótervezési versennyel, melynek kiírója (Szekszárd MJV Önkormányzata) lehetőséget biztosított arra, hogy a HACS 2 delegált tagja betekintessen a beérkezett 61 pályázatba. A HKFS mottóját „*Szekszárd – ahol a jövő jelen van*” és logóját is a pályázatokból választották ki, egyesítve a helyiek kreativitását.

A HACS tagjai kiemelt feladatnak tekintették a középtávú stratégiai beavatkozási irányok meghatározását, ezért ezek meghatározására kibővített ülést terveztek. A meghívókat a HACS-tagok által ajánlott szervezeteknek küldték ki. A Babits Mihály Kulturális Központban az ún. World Café – aktív részvételi bevonáson alapuló – módszer alapján lebonyolított Szekszárd Kávéház elnevezésű Közösségi-kulturális Ötlebörzét a HACS vezetője nyitotta meg. A résztvevők száma a HACS tagság több mint háromszorosa volt. A résztvevők véletlenszerűen négy csoportba rendeződve járták végig a négy tematikus asztalt, amelyeknél egy-egy témagazda moderációja mellett adták elő fejlesztési javaslataikat – mindenkinek közel azonos időkeretet biztosítva a hozzászóláshoz. A kultúra, illetve a közösségi élet éppúgy külön témaként szerepeltek, mint a beruházások és a szoft programok. Több olyan téma/ötlet/helyszín is volt, amely vitát generált a résztvevők között, de előzetes elvként meghatározták, hogy minden elhangzott ötletet lejegyeznek, nem szelektálnak ebben a fázisban. A soron következő csoport mindig tiszta lapot kezdett, de a továbbindulás előtt a moderátorral – igény esetén – át is tekinthették az előző csoport(ok) javaslatait, melyekhez támogatólag csatlakozhattak (megvétetni viszont egyik ötletet sem lehetett).

A rendezvény zárásaként a négy témagazda – akik mindegyike mind a négy csoport ötleteit összegyűjtötte – összegezte a résztvevői javaslatokat. A kávéházi hangulatot két hosszabb, kötetlenebb beszélgetésekre is lehetőséget adó büfészünet is erősítette. A résztvevők kezdeti vonakodása gyorsan oldódott, már a második asztalváltástól olajozottan működött ez az eddig itt ismeretlen módszer.

A begyűjtött ötleteket a HACS közösen összegezte és elemezte, ennek alapján kerültek meghatározásra a fő beavatkozási irányok, illetve műveletek is. Emellett kiválasztottak 5 javaslatot, melyek városi szerepük, jelentőségük miatt alkalmasak lehetnének kiemelt szereppel bíró kulcsprojektnek is. Ezután a Stratégiai Team – kiegészülve a városi főépítésszel, valamint az önkormányzat érintett műszaki szakembereivel – bejárta a lehetséges helyszíneket, megvizsgálta azok tulajdonviszonyait, műszaki állapotát, illetve minden további releváns körülményt, majd ezek alapján javaslatot tett a HACS-nak a kulcsprojekt témájára és helyszínére. A HACS egyhangúlag elfogadta a kulcsprojekt ötletét.

A HKFS így elkészült munkaanyagát a 11 HACS alapító tag mellett a kibővített levelezőlistán szereplő

helyi érintetteknek, véleményformálóknak is megküldték, összesen közel 40 főnek. A beérkezett javaslatok alapján javított HKFS véleményezési munkaanyaga a széles helyi nyilvánosság számára az interneten volt elérhető, ahol lehetőség nyílt a lakossági vélemény-nyilvánításra, kommentelésére.

A javaslatok beépítéséről a záró HACS ülésen döntöttek, ahol véglegesítették a stratégiát és szavaztak annak elfogadásáról. Továbbá, a HACS döntött arról is, hogy a társadalmisítási folyamat lezárásaként a Közgyűlés tagjai, a város döntéshozói részére is tájékoztatásul előzetesen megküldik, illetve az ülésen bemutatják az általuk elfogadott HKFS-t.

A HKFS tervezéséhez és átdolgozásához kapcsolódó, lebonyolított események

Időpont	Esemény	Helyszín
2016.05.13-15.	Nagybereg kárpátaljai partnerváros képviselőinek látogatása a Pünkösdi Fesztiválon a kulturális kapcsolatok elmélyítése érdekében	Szekszárd területén több helyszínen
2016.05.30.	HACS alakuló ülés: 11 taggal konzorciális formában megalakult a Szekszárdi Helyi Közösség	Babits Mihály Kulturális Központ Remete terem 7100 Szekszárd, Szent István tér 10.
2016.05.30.	Konzorciumi együttműködési megállapodás megkötése	Babits Mihály Kulturális Központ Remete terem 7100 Szekszárd, Szent István tér 10.
2016.05.31.	A Szekszárdi Helyi Közösség regisztrációs pályázatának benyújtása	e-mail küldésével
2016.05.31-06.01.	Jajce vezetőinek látogatása Szekszárdon testvérvárosi együttműködés kialakítása céljából	Szekszárd területén több helyszínen
2016.06.24-25.	Bezonsi testvérvárosi küldöttség látogatása az együttműködés lehetőségeinek további bővítése érdekében	Szekszárd területén több helyszínen
2016.06.28.	Értesítés a Szekszárdi Helyi Közösség hivatalos regisztrációjáról	--
2016. 08.01.	HACS vezetőségi találkozó – tájékozódás a helyi közösség egyesületté alakulásának feltételeiről	7100 Szekszárd, Béla király tér 6., Civil Információs Centrum
2016. 08.10.	HACS találkozó Konzorcium vagy egyesület? - HACS döntés a szervezeti formáról	7100 Szekszárd, Béla király tér 6., Civil Információs Centrum
2016.09.14.	Munkaindító HACS ülés - Prezentáció a TOP-7.1.1. sz. pályázatról; - HKFS tervezéshez kapcsolódó feladatok, határidők ismertetése; - Munkaterv megbeszélése és elfogadása; - Külső szakértők bevonása a tervezésbe.	Babits Mihály Kulturális Központ I. emelet, Palánk terem 7100 Szekszárd, Szent István tér 10.
2016.09.14.	HACS interaktív műhelytalálkozó: - SWOT elemzés, jövőképpalkotás; - Levelezési címlista (kibővített HACS) összeállítása	Babits Mihály Kulturális Központ I. emelet, Palánk terem 7100 Szekszárd, Szent István tér 10.

Időpont	Esemény	Helyszín
2016.09.15.	CLLD aloldal és levelezési cím létrehozása a város honlapján a széles helyi nyilvánosság hatékonyabb, tematikus tájékoztatása érdekében.	www.szekszard.hu/CLLD ; szekszard.clld@gmail.com
2016.09.16-19.	Testvérvárosi kulturális kapcsolatok ápolása a hagyományos Szekszárdi Szüreti Napokon Lugos, Facsád, Downpatrick, Bezons delegációjának, valamint a jajcai néptáncsoportnak és a bietigheimi gimnáziumnak a részvételével	Szekszárd területén több helyszínen
2016.09.19.	Harmadik Kor Egyeteme – Szekszárd a múlt nyomán, a jövő útján Dr. Haag Éva HACS vezető előadása és résztvevői fórum	Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar aula 7100 Szekszárd, Rákóczi u. 1.
2016.09. 21-24.	Állampolgári Részvétel Hete (ÁRH) – hagyományos rendezvénysorozat, ahol Szabad tér – Szabad vélemény mottóval a szekszárdiak színes cetliken fogalmazzák meg véleményüket, javaslataikat a város életéhez kapcsolódóan	több helyszínen városszerte
2016. 09.21.	Kibővített HACS műhelytalálkozó: - Szekszárd Kávéház Kulturális-Közösségi Ötlebörze a lehetséges fejlesztési irányokról	Babits Mihály Kulturális Központ Parászta terem 7100 Szekszárd, Szent István tér 10.
2016.09.30.	-HACS tagok írásban véleményezik a SWOT elemzést; - SWOT véglegesítése – külső szakértőkkel	--
2016.10.13.	-Potenciális kulcsprojektek azonosítása, helyszínek bejárása a HACS Stratégia Team és külső szakértők részvételével	változó helyszínek Szekszárd közigazgatási területén belül
2016.10.13.	HACS Stratégia Team megbeszélése: -HKFS megvalósítás szervezeti kereteinek és pályázati eljárásrendjének megalapozása (HACS MSZ, HBB stb.)	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100, Szekszárd Béla király tér 8.
2016.10. 20-21.	-Városi kreatív szlogen- és logópályázat alkotásainak áttekintése, értékelése - HKFS mottó kiválasztása	Civil Információs Centrum 7100 Szekszárd, Béla király tér 6.
2016.11.03.	- Jövőkép 2030 és Középtávú célrendszer 2016-2020 és Beavatkozási irányok rögzítése (külső szakértők) és HACS általi véleményezése írásban	<i>HACS 11 tagja levelezőlista alapján</i>
2016.11.07-11.	- HKFS 'elsővégző' munkaközi anyagának véleményezése a HACS tagság részéről írásban	<i>HACS 11 tagja levelezőlista alapján</i>

Időpont	Esemény	Helyszín
2016.11.15-25.	HKFS szakmai tartalmi és pénzügyi keretrendszerének társadalmosítása HKFS elkészült véleményezési munkaanyagának megismertetése a széles helyi nyilvánossággal, lakossággal visszacsatolási lehetőséggel	- HACS 11 tagjának és a kibővített HACS levelezőlista tagjainak; - HACS FB oldalán: https://www.facebook.com/Szekszard%20Helyi-Kozosseg https://www.facebook.com/Szekszard%20Helyi-Kozosseg - szekszard.clld@gmail.com e-mail címen
2016.11.29	HACS ülés HKFS véglegesítése, elfogadása	Közösségi tér 7100 Szekszárd, Piac tér 1. „F” épület
2016.12.06.	A HACS tagok által elfogadott, végleges HKFS benyújtása a TOP-7.1.1. pályázat keretében	EPTK felületén elektronikusan
2016.12.15.	A helyi társadalmosítás részeként Szekszárd MJV Közgyűlése tájékoztatást kap az elkészült, HACS által elfogadott HKFS-ről	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2017.08.01.	Támogatói döntés Magyar Államkincstár Központ értesítése (IKT-2017-600-I1-00000325 számon)	EPTK felületén elektronikusan
2017.09.18.	HACS ülés HACS tájékoztatása a támogatói döntésről; Konzorciumi szerződés módosítása; HACS tagság bővítése; Munkaszervezet (PH) kijelölése	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2017.09.27.	HACS ülés HKFS módosítási szempontjainak (formai, tartalmi, pénzügyi, ütemezési) részletes megbeszélése, elfogadása	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2017.10.16-23.	A HACS által elfogadott szempontok szerint átdolgozott HKFS munkaanyagának írásos véleményezése a HACS tagjai részéről	szekszard.clld@gmail.com
2017.10.30.	A HACS tagok döntése és nyilatkozata az átdolgozott, végső HKFS elfogadásáról	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2018.01.17.	FEMCS ülés Kulcsprojekt potenciális új helyszínének azonosítása és bejárása a FEMCS tagok és külső szakértők részvételével	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.; Szekszárd, Barátság utca
2018.01.25.	HACS ülés HACS tagcsere; HACS tájékoztatása a kulcsprojekt helyszínváltásáról, részletes megbeszélése, elfogadása	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.

Időpont	Esemény	Helyszín
2018.03.07.	FEMCS ülés A standard infrastrukturális és szoft tevékenységekre irányuló felhívások véleményezése, elfogadása	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2018.04.23.	FEMCS ülés A módosított standard infrastrukturális és szoft tevékenységekre irányuló felhívások véglegesítése	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2018.04.23.	HACS ülés HACS Munkaszervezet bővítése A FEMCS által véglegesített felhívások Irányító Hatósághoz történő benyújtásának jóváhagyása	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2018.08.30.	FEMCS ülés A módosított standard infrastrukturális és szoft tevékenységekre irányuló felhívások véleményezése, elfogadása	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2018.11.14.	HACS ülés HBB tagjainak megválasztása	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2019.01.11	HACS-ülés HKFS módosítása ESZA és ERFA-típusú pályázatok benyújtási határidejének módosítása	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2019.01.11	HBB ülés Kulcsprojekt tartalmi értékelésének elfogadása, támogatásra javasolása, IH-hoz való benyújtás kezdeményezése	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2019.04.17	HBB ülés ESZA típusú támogatási kérelmek és értékeléseinek egyenkénti megvitatása, helyi támogatási kérelmek rangsorának megállíthatósága, támogatásra javasolása, IH-hoz való benyújtás kezdeményezése	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2019.07.02	HBB ülés ERFA típusú támogatási kérelmek és értékeléseinek egyenkénti megvitatása, helyi támogatási kérelmek rangsorának megállíthatósága, támogatásra javasolása, IH-hoz való benyújtás kezdeményezése	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2020.08.18	HACS-ülés Új HACS-elnök választása HKFS módosítása	Szekszárd MJV Önkormányzata, 7100 Szekszárd, Béla király tér 8.
2021.03.05	HACS-ülés, tagcserék, új HBB megválasztása, munkaszervezet feladatellátásnak módosítása, HKFS és SZMSZ módosítása	Garay Élménypince tárgyalóterem 7100 Szekszárd, Garay tér 19.

1. táblázat: A HKFS tervezéséhez és átdolgozásához kapcsolódó, lebonyolított események időrendben

Forrás: saját szerkesztés

Összességében elmondhatjuk, hogy a HKFS elkészítéséhez alkalmazott, aktív részvételi bevonáson alapuló módszertannak köszönhetően mind a HACS, mind pedig a város széles nyilvánossága megismerte a CLLD-pályázat nyújtotta lehetőségeket, és a megvalósított közösségi tervezés során alakíthatta, véleményezhette az elkészült tervezetet.

HKFS átdolgozása a támogatói döntés alapján

A HACS által 2016. november 29-én elfogadott és 2016. december 6-án benyújtott HKFS-t – a TOP-7.1.1-16-2016-00079 azonosítószámon nyilvántartott támogatási kérelem fő mellékleteként – a Magyar Államkincstár Központ 2017. augusztus 1-jei értesítése alapján 52.166.000 Ft támogatásra érdemesnek ítélte.

Tekintettel a beérkezett kérelmek magas számára a TOP-7.1.1. konstrukción rendelkezésre álló forráshoz képest, az Irányító Hatóság vezetőjének döntése alapján, mind a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia megvalósítására, mind a Helyi Akciócsoport működésére tervezett költség és támogatás 50%-os csökkentése történt azon projektek esetében, melyek elérték a felhívás által rögzített szakmai minimum pontszámot és teljesítették a támogathatóság egyéb, elutasítást nem eredményező szempontjait.

A támogatási szerződés megkötéséhez az alábbi feltételeket teljesítette a Szekszárdi Helyi Közösség:

1. Az 1. mérföldkő szakmai tartalma kibővült a HKFS 2017. októberi átdolgozásával, melyre a megvalósításra fordítható támogatási összegnek csökkentése miatt volt szükséges.
2. A Helyi Akciócsoport működésére is vonatkozó 50%-os mértékben történő támogatáscsökkentés miatt átdolgozásra került a költségvetés a felhívás belső korlátokra vonatkozó rendelkezéseinek megtartásával.
3. A támogatási szerződésben kizárólag a PO16 sz. „Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma” megnevezésű indikátor került rögzítésre a kijelölt akcióterület alapján meghatározott célértékkel.
4. A felhívás 3.7.1 pontjában rögzített CO38 sz., a CO39 sz. valamint a PO23 sz. indikátorok vállalási célértéke az eredetileg vállalt célérték 50%-nál nagyobb mértékben nem csökkent.
5. A HACS gondoskodott a CLLD és a LEADER programokban lehatárolt akcióterületek átfedés mentességéről.

A támogatói döntés fentebb ismertetett átdolgozási szempontrendszerével mellett a szakmai értékelés során megfogalmazott bírálói észrevételeket is figyelembe vette a HACS.

Az IH elvárása szerint átdolgozott és a HACS által 2017.10.30-án elfogadott HKFS a projekt megvalósítása 1. mérföldkő teljesítésének részét képezve került benyújtásra, illetve újraértékelésre. A HKFS ezen módosításnak a felülvizsgált dokumentumaként 2019.01.11-én került elfogadásra a HACS által. A jelenlegi módosításokat tartalmazó HKFS-t a HACS tagság a 2020.08.18 -i ülésén tárgyalta meg és javasolta elfogadásra.

2. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

A Szekszárdi Helyi Közösség működési területe a város topográfiailag, gazdaságilag, infrastruktúráisan és kulturálisán egybefüggő közigazgatási területe (bel- és külterülete együttesen), amelyre a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia is vonatkozik. A stratégia megvalósításának akcióterülete ennek megfelelően 9,63 km², lakónépessége a KSH Helyiségnévtár adatai alapján 2018. január 1-jén 32.156 fő volt.

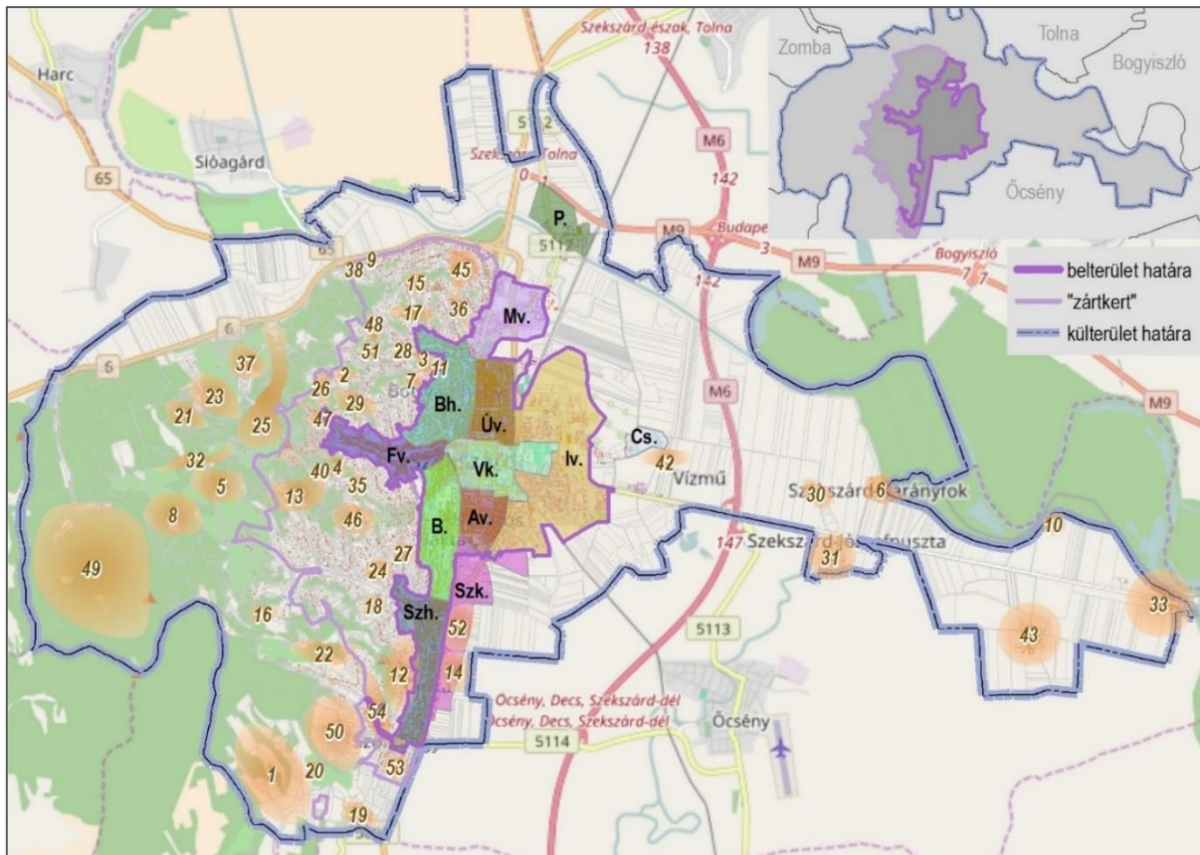
Az akcióterület koherenciáját elsősorban a város történeti-társadalmi-kulturális viszonyai szavatolják: annak bel- és külterülete egyaránt szorosan kapcsolódik a település határain belül elterülő borvidéki dűlőkhöz. A nyugati, Szekszárdi-dombságra épült külterületi településrészek szőlőkataszteri dűlőnevek is egyben. Keleti irányból pedig a várost földrajzilag meghatározó Gemenc és Sárköz kapcsolódnak a külterületekhez. A város bel- és külterületei infrastruktúra és közszolgáltatások tekintetében is egységes rendszert alkotnak. A városrészek, településrészek elhelyezkedését az alábbi térképábrázolat mutatja be.

Az akcióterületi lehatárolást az is alátámasztja, hogy Szekszárd településrészei – akár népességszámukat, akár intézményi ellátottságukat tekintjük – önmagukban nem alkalmasak egy önálló akcióterület létrehozására. A város egésze ugyanakkor kellően nagy ahhoz, hogy a népessége elegendő kritikus tömeget biztosítson a stratégia megvalósításához.

Másrészt viszont éppen megfelelő méretű ahhoz, hogy – elsősorban a város civil szervezetei, kisközösségei bevonásával – helyi, személyes interakciók kibontakozásához lehetőséget biztosítson. Szekszárdon élénk civil élet folyik: a mintegy 300 bejegyzett civil szervezet több mint fele regisztrálta magát a 2012 júniusában létrejött, a Lakható Szekszárdért Egyesület által működtetett Tolna Megyei Civil Információs Centrumnál (CIC). Az egyesület (melynek a stratégia tervezésekor is jelentős szerepe volt a HACS-ban) jelenléte a megvalósítás során garancia lesz a civil szervezetek, kisközösségek aktív bevonására.

A Szekszárdi Helyi Közösség 2016. május 30-án alakult meg 11 taggal, konzorciumi formában Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata vezetésével. A tagok közötti együttműködésnek intézményesült előzménye nem volt, ugyanakkor az elmúlt években több olyan városi léptékű fejlesztési projekt is létrejött, melynek megvalósításában az érintettek egy része közösen vett részt.

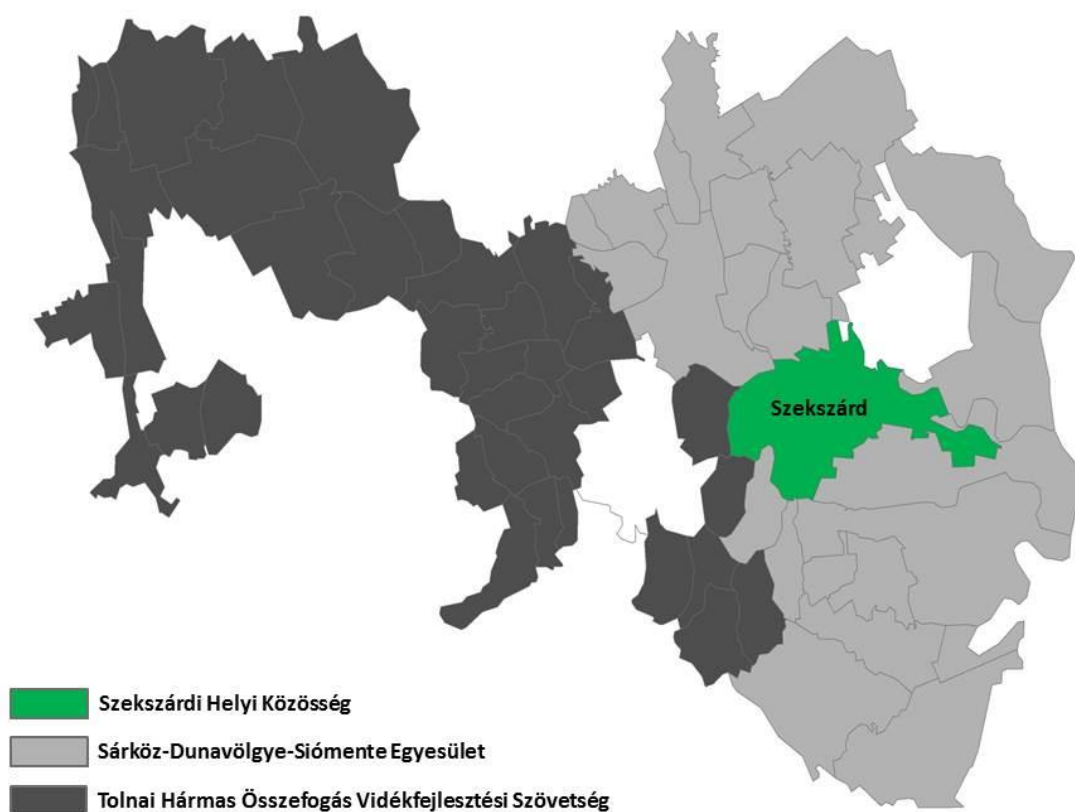
Rövidítés	Városrész	Településrész (külső terület)							
Av.	Alsóváros	1	Almás	13	Csötönyvölgy	26	Hosszúvölgy	42	Nyámádpuszta
B.	Bakta	2	Bagóvölgy	14	Ebespuszta	27	Ivánvölgy	43	Ózsákpuszta
Bh.	Bottyánhegy	3	Balparásza	15	Faddivölgy	28	Jobbparásza	45	Palánkihegy
Cs.	Csőrgő	4	Balremete	16	Faluhely	29	Jobbremete	46	Porkolábvölgy
Fv.	Felsőváros	5	Baranyavölgy	17	Fukszavölgy	30	Józsefpuszta	47	Rövidvölgy
Iv.	Iparváros	6	Bányafok	18	Gesztényész	31	Kendergyár	48	Saulvölgy
Mv.	Miklós város	7	Benedekvölgy	19	Görögcsó	32	Kerékhegy	49	Sötétvölgy
P.	Palánk	8	Bodzás	20	Gubacorr	33	Keselyűs	50	Strázsahegy
Szh.	Szőlőhegy	9	Borkút	21	Gulyásvölgy	35	Kisbödő	51	Szalaivölgy
Szk.	Szilfa körül	10	Borrév	22	Gurovica	36	Lisztesvölgy	52	Szilfásdűlő
Úv.	Újváros	11	Bottyán-hegy	23	Gyertyános	37	Malomoldal	53	Szőlőhegy
Vk.	Városközpont	12	Cinka	24	Gyűszűvölgy	38	Mocfa	54	Tóthvölgy
				25	Hidaspetre	40	Nagybödő		

1. ábra: Szekszárd város- és településrészei

Forrás: saját szerkesztés

A Szekszárddal határos települések többsége (Harc, Sióagárd, Bogyiszló, Ócsény, Decs, Szálka) a Sárköz-Dunavölgye-Siómente Egyesület, két település (Kakasd és Grábóc) a Tolnai Hármas Összefogás Nonprofit Kft. helyi akciócsoportjához (HACS) tartozik.¹ A két HACS területe a Szekszárdi Helyi Közösség akcióterületével nincs átfedésben.

¹ Tolna megyében összesen három LEADER HACS működik. A **Sárköz-Dunavölgye-Siómente Egyesület** működési területe: Alsónána, Alsónyék, Bata, Bataaszék, Bogyiszló, Decs, Fácánkert, Fadd, Felsőnána, Harc, Kéty, Kistormás, Kölesd, Medina, Murga, Ócsény, Pörboly, Sárpilis, Sióagárd, Szálka, Szedres, Szekszárd, Tengelic, Várdomb, Zomba települések közigazgatási területe. A **Tolnai Hármas Összefogás Nonprofit Kft.** Aparhant, Attala, Bataapáti, Bonyhádvarasd, Cikó, Csibrák, Csikóstóttós, Dalmand, Döbrököz, Dúzs, Grábóc, Györe, Gyulaj, Hőgyész, Izmény, Jágónak, Kakasd, Kapospula, Kaposszekcső, Kisdorog, Kismányok, Kisvejke, Kocsola, Kurd, Lápafő, Lengyel, Mórág, Mócsény, Mucsfa, Mucsi, Nagykőnyi, Nagymányok, Nagyvejke, Nak, Pári, Szakály, Szakcs, Tevel, Váralja, Várong, Závod települések területén végzi tevékenységét. A **3-as KÉZFOGÁS Nonprofit Kft.** illetékességi területe: Belecska, Diósberény, Felsőnyék, Fürged, Gyöng, Iregsemce, Kalaznó, Keszőhidegkút, Kisszékely, Magyarkeszi, Miszla, Nagyszékely, Nagyszokoly, Ozora, Pincehely, Regőly, Simontornya, Szakadát, Szarazd, Tamási, Tolnanémedi, Udvari, Újireg és Varsád. Tolna városa nem tartozik LEADER-HACS akcióterületbe.

2. ábra: Szekszárd, valamint a Sárköz-Dunavölgye-Siómente és a Tolnai Hármas Összefogás HACS működési területének viszonya

Forrás: HACS településlista alapján saját szerkesztés

3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

3.1 Helyzetfeltárás

3.1.1. Fekvés, térségi kapcsolatok

Szekszárd, Tolna megye székhelye, több, különböző adottságú - síkvidéki és dombsági - kistáj találkozási pontjában fekszik. Északról a Dél-Mezőföld, észak-nyugatról a Tolnai-Hegyhát, nyugatról a Szekszárdi-dombság és közvetve a Völgység, keletről a Dunával párhuzamosan húzódó Sárköz fogja közre. Szekszárd területének topográfiája is változatos: a városhoz közeledő utazót az Alföld és a Dunántúli-dombság találkozási pontjában a dombra felkapaszkodó település képe fogadja. Szekszárd a 15 település szőlőtermő területei által alkotott Szekszárdi Borvidék központi települése.

Szekszárd megyeszékhely és borvidéki központ szerepéből fakadó központi funkcióin túl, a Bonyhád-Paks-Bátaszék háromszögben térségi súlyponti helyet foglal el, ami a gazdaságban, közlekedésben, társadalmi kapcsolatokban egyaránt megmutatkozik.

A város határában az egykori Sárvíz szabályozott medrében futó Sió-csatornát, amely a Közép-Dunántúl vizeit gyűjti össze és a Balaton vizét vezeti a Dunába, vízügyi jelentőségén túl jelenleg elsősorban a helyi horgásztársadalom és a fejlődő vízisport-élet hasznosítja, de turisztikai (vízitúra, kerékpárút) célú fejlesztését is tervezik. Szekszárd kapcsolata a Dunával és a Gemenci árterülettel erős, de a terület látogathatóságát, bemutatását lehetővé tevő infrastruktúra fejletlen.

Szekszárd és a Duna között kezdődik a Bátáig húzódó Sárköz, amelynek településeit gazdasági, néprajzi és kulturális hagyományok kötik szorosan Szekszárdhoz. Szekszárd mintegy 3400 hektárnyi szántóterületének java a Sárköz területén található.

A közúti közlekedésben Szekszárd jelentős csomóponti hely, a térségét a fővárossal összekötő észak-déli irányú M6-os autópálya itt metszi a kelet-nyugati irányú M9-es autópálya-szakaszt, amely Szekszárd közelében vezet át a Dunán. A nagy forgalmú 6-os és 56-os számú utak ugyancsak Szekszárdnál keresztezik egymást, mindez a város legtöbb gazdasági tevékenységére pozitív hatással van: az itt működő iparvállalatok kedvező logisztikai környezetet találnak, a borvidéki központként turisztikai célpontot is jelentő város pedig könnyen elérhetővé vált az (elsősorban fővárosból érkező) idelátogatók számára. A város gazdaságában az M6-os autópálya ugyan nem okozott robbanásszerű fellendülést, de annak hosszú távú pozitív hatását egyre inkább érzékeli a helyi társadalom. A vasút Szekszárd életében nem játszik jelentős szerepet: a megye vasúti csomópontja Dombóváron, kistérségi központja Bátaszéken van. A Gemenci Erdei Vasút ugyanakkor Szekszárd turisztikai életében is fontos szerepet tölthetne be, bár jelenlegi állapotában erre csak korlátozottan alkalmas. A Szekszárdhoz közeli Őcsény repülőtere alapvetően a magán és sportcélú repülőforgalmat szolgálja ki, kapacitásának jelentős bővítését középtávon az igények sem indokolják. A vízi közlekedés terén régóta várat magára egy szekszárdi dunai kikötő kialakítása, a legközelebbi (gabonaszállító uszályok számára épült) kikötő Szekszárdtól mintegy 15 km-re, Bogyiszlónál található.

Szekszárd megyeszékhely státusza mellett járási központ is, a Szekszárdi járáshoz 17 település tartozik (Alsónána, Alsónyék, Bába, Bátaszék, Decs, Harc, Kistormás, Kölesd, Medina, Őcsény, Pörboly, Sárpilis, Sióagárd, Szálka, Szedres, Szekszárd, Várdomb).

3. ábra: A Szekszárdi járás települései, topográfiája és közlekedési kapcsolatai
Forrás: saját szerkesztés

3.1.2. Környezeti adottságok

Szekszárd területének nagy része eróziós völgyekkel tagolt löszös dombtság, illetve a dombtság lábánál elterülő, a Duna térszintjéhez tartozó, a Sárvíz és a Duna egykori - meliorációs beavatkozásokkal a XIX. században lényegében vízmentessé tett - árterületén kialakult, holtágakkal, mélyebb fekvésű erdős foltokkal, kiemelkedésekkel tagolt síkvidéki terület. A város környezetében a szántóföldek jó minőségűek, azokat nagy táblákban, gépesítve művelik, a vetésszerkezetben meghatározó a kukorica, amellet a napraforgó és a kalászosok. A dombvidék képét összességében a szőlőterületek uralják, de a városközpont közel eső dombosok látványát ma már a lakóházak, egyéb zártkerti épületek határozzák meg.

A város (és a borvidék) éghajlata kontinentális, a napsütéses órák száma magas (2000 óra/év feletti), ami hosszú tenyészidőszakot biztosít a növénytermesztésben. Az évi csapadékmennyiség 500-600mm közé esik (bár az elmúlt évek ennél jóval csapadékosabbak voltak), a helyi mezőgazdaság számára gyakori problémát jelent az aszály. A szőlő- és gyümölcsstermesztés számára kedvező, hogy az észak-nyugati szeleket a dombvonulatok megtörik, a dombok kellően magas fekvést biztosítanak ahhoz, hogy a - térségben egyébként viszonylag ritka - korai és kései fagyok kártétele ne jelentkezzen. A csapadékeloszlás ugyanakkor viszonylag szeszélyes, gyakoriak a nagy záporok, jégesők (jóllehet ezek kártételét a Tolna megyében is működő jégeső-elhárítási rendszer hatékonyan csökkenti). A talajadottságok a város dombvidéki területein lényegében homogénnek tekinthetők, meghatározó az erózió miatt felszínre kerülő lösz, a termőhelyek között így az elsődleges különbség

azok fekvésében van. A dombok közötti kelet-nyugati irányú hosszanti völgyeket észak-déli irányú oldalvölgyek tagolják, ami a szőlőtermesztésnek kedvez.

Szekszárdon visszatérő nehézséget okoz a csapadékvíz elvezetése és a csapadékvíz által okozott erózió. A csapadékvíz elvezetésével és a mélyebb fekvéssel összefüggésben jelentkező probléma, hogy a város síkvidéki külterületeinek 15%-a belvízveszélynek kitett, a megjelenő belvíz ezekről a területekről nagyon lassan távozik.

A környezet állapota összességében jónak mondható, mivel jelentős ipari szennyező tevékenység Szekszárdon nincs (és nem is volt). A város síkvidéki részei és annak határa a felszín alatti vizek szempontjából érzékeny terület.

4. ábra: Natura 2000 és felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területek Szekszárd térségében

Forrás: European Environment Agency, illetve 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról

Általános problémát jelent azonban az egyes városrészek fokozott beépülése, az azzal összefüggő vizuális környezetszennyezés, továbbá a város külterületein a termőföldek mezőgazdasági termelésből való kikerülése.

Az épített környezet tekintetében Szekszárd nem homogén. A városközpont belső részét néhány modern beépítés tarkítja, de alapvetően a XIX. századi, illetve XX. század eleji épületek határozzák meg a városképet. A város központi részét a Béla király tér és a hozzá kapcsolódó Garay tér alkotják. A Béla király teret a copf stílusú belvárosi római katolikus templom épülete uralja, a téren található még az 1830-as években emelt régi megyeháza, udvarán az egykori bencés apátság maradványaival, továbbá a Városháza és a Törvényszéki Palota is. A főtértől távolodva egy-egy XIX. századi régi épület (pl. Augusz-ház, Garay János Gimnázium, Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Postapalota) közé több, jellemzően az 1960-as, 70-es években épült vagy jelentősen átépített XX. század eleji épület vegyül. A városközpont az elmúlt években szinte teljesen megújult, rendezték a Béla király teret, felújították a Megyeházát, fedett piac épült, korszerűsítették a művelődési központot.

A település az elmúlt évtizedekben nyugati és főként déli irányba terjeszkedett, Alsóváros és Bakta jelentős részét a régi városrész helyén az 1970-es, 80-as években épült lakótelepek, illetve a 80-as évektől a mai napig épülő családi házas részek foglalják el. Alsóváros déli peremére, az ott futó elkerülő út mellé települtek a város kiskereskedelmének egyre nagyobb részét bonyolító kereskedelmi egységek (Tesco, OBI stb.). A sportlétesítmények legtöbbször egy helyen (a Sport utcában) található, az Iparvárosba ékelődve. A város összképét jelentősen befolyásolja, hogy a város

észak-déli tengelyétől nyugatra húzódó domboldalak társasházakkal, családi házakkal az utóbbi évtizedekben erősen beépültek, a lakóházak övezete fokozatosan kiszorítja a szőlőt, ami vegyes esztétikai színvonalú zártkerti-lakóövezeti részek kialakulását, végeredményben a borvidék értékvesztését okozza.

A város (Integrált Településfejlesztési Stratégiában rögzített) fejlesztési tervei az épített környezet tekintetében főként a belterületi utak, járdák fejlesztésére, a középületek további energiakorszerűsítésére és a panel épületek korszerűsítésére irányulnak. Időről-időre megfogalmazódik az igény, hogy - nemzetközi és hazai jó példákat követve - a zártkerti, dombvidéki építkezésekkel szemben bizonyos esztétikai követelményeket támasszon a város, ez azonban mindeddig még nem történt meg.

Szekszárd városa „A római limes magyarországi szakasza - A Ripa Pannonica Magyarországon” elnevezésű világörökségi várományos helyszínhez tartozik, a város déli határában található egykori római őrtorony romjai egyelőre turisztikai hasznosításra alkalmatlan állapotban vannak.

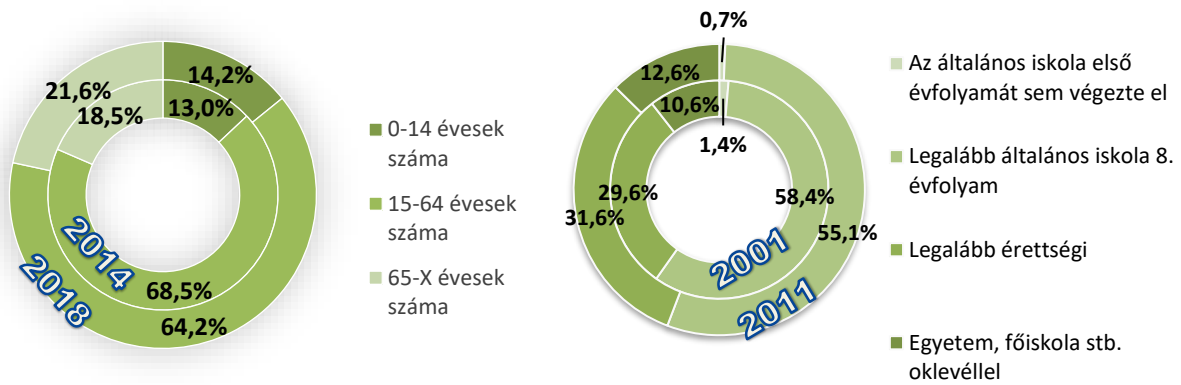
Szekszárd belterületén sok a zöldfelület, a parkok és az utakat szegélyező fasorok, a belterületi körforgalmak összességében ápoltak. Zöldterület-fejlesztésre vár az északi részen Miklósváros, ahol több, nagyméretű, elhanyagolt telek található. A külterület dombság felé eső részét a zártkertek, szőlők uralják, amelyek nyugati irányban, Sötétvölgy felé dombvidéki erdőségekbe váltanak át. Ezek a részek folyamatos feladatot jelent a mélyutak és az azt szegélyező növényzet karbantartása. A Duna felé eső külterületi részek (Keselyűsi út, Báránypok, Ózsákpuszt) is számos hasznosítatlan vagy rossz állapotban lévő ingatlan vár fejlesztésre.

3.1.3. A társadalom állapota

Szekszárd lakóinak száma két évtizede kis mértékben, de folyamatosan csökken. A lakónépesség 2005-ben 34.344 fő volt, ami egy évtized alatt mintegy 4%-kal csökkent (2018. január 1-én 32.156 fő²), elsősorban az elvándorlás miatt. A népesség elvándorlása a rendszerváltás után a szocialista iparosítás, a megyei élelmiszeripari és könnyűipari vállalatok megszűnésével indult meg (egy korábban átmenetileg felduzzasztott bázisról). Az utóbbi években a lakosság szám csökkenését ugyanakkor már nem a gazdaság strukturális változása, hanem elsősorban a fiatalok elvándorlása okozta. A felsőfokú végzettség megszerzése érdekében az egyetemi városokba - elsősorban a fővárosba és Pécsre - tanulni költöző fiatalok nagyon gyakran végleg elhagyják Szekszárdot. A felsőfokú végzettséget szerzők mellett a szakmával rendelkező fiatalok elvándorlása is nagymérvű. Összességében a főváros elszívó ereje a legerősebb, de külföldre (Ausztria, Németország, skandináv országok, Anglia) is sokan távoznak. Az elvándorlás a település lakosságának korösszetételére is kedvezőtlen hatással van, folyamatosan nő az időskorúak aránya: az elmúlt négy év során a lakosságon belül egyedül a 65 év feletti korcsoport létszáma nőtt, mintegy 17%-kal (4957-ről 6275-re).

---

² Atovábbvezetett népesség száma. Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis

5. ábra: A főbb korcsoportok arányainak változása, 2014–2018

Forrás: KSH

6. ábra: A 7 éves és idősebb népesség arányainak változása a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, 2001–2011

Forrás: KSH

A város életében az elvándorlás leginkább érezhető hatása azonban a szakképzett munkaerő hiányában jelentkezik. Szekszárd városának 2006 óta kinyilvánított célja, hogy visszacsábítsa a fiatalokat, de az elmúlt évtized ilyen célú törekvései érdemi hatással nem jártak. A lakosság iskolázottsági mutatói az elmúlt évtizedben a statisztikák szerint némileg javultak (lásd fenti ábra), de szakképzett munkaerőből csakúgy, mint a mezőgazdasági szezonális munkaerőből határozott hiány van. A probléma megoldása érdekében a város 2016-ban együttműködési megállapodást kötött a négy szekszárdi szakképző intézményt³ tömörítő Szakképzési Centrummal, valamint a gyakorlati helyeket és később munkát biztosító helyi és térségi vállalkozásokkal. Az elkövetkező években több száz munkahely munkaerő-utánpótlását biztosítani hivatott együttműködés célja, hogy a képzési rendszer pontos képet alkothasson a szakmák szerinti valós létszámigényről és ehhez tudja igazítani a képzést. Az együttműködésben a térség egyik fő foglalkoztatója, Tolna megye gazdasági teljesítményének meghatározó szereplője, a Paksi Atomerőmű is részt vesz.

A város többféle (megyeszékhely, járási székhely, közlekedési csomópont, térségi oktatási és kulturális központ, borvidéki "főváros") szerepéből fakadóan élénk civil élet folyik - Szekszárdon mintegy 300 bejegyzett civil szervezet van. A civil szervezetek között nyugdíjas, esélyegyenlőségi, sport, természetbarát, karitatív tevékenységet folytató egyesületeket, alapítványokat és művészeti együtteseket egyaránt találunk. A bejegyzett civil szervezetek közül 181 regisztrálta magát a 2012 júniusában létrejött, a Lakható Szekszárdért Egyesület által működtetett Tolna Megyei Civil Információs Centrumnál (CIC). A CIC-nél regisztráltak közül 2016-ban 46 egyesület és 18 alapítvány kért és kapott működési támogatást a várostól. A legtöbb támogatást sportegyesületek, illetve az esélyegyenlőségi témakörben tevékenykedő szervezetek kapják.

Szekszárd zenei élete kiemelkedően erős, a CIC-ben 19 kiemelt művészeti együttest és több egyéb zenei és néptánc együttest találunk (pl. Bartina Néptánc Együttes, Szekszárdi Madrigálkórus, Gagliarda Kamarakórus, Gárdonyi Zoltán Református Együttes, „Mondschein” Szekszárdi Német Nemzetiségi Kórus, Szekszárdi Kamarazenekar, Szekszárdi Gitár Egyesület, Ifjúsági Fúvószenekar

³ Ady Endre Szakképző Iskola és Kollégium; Bezerédj István Szakképző Iskola; Egészségügyi és Szociális Szakképző Iskola és Kollégium; Vendéglátó Szakképző Iskola.

Szekszárd, Szekszárd Big Band, Szekszárd Jazz Quartet, Szekszárd Junior Stars, Szekszárdi Német Nemzetiségi Tűzoltó Fúvószenekar, Tücsök Zenés Színpad stb).

A civil szerveződések egy része Szekszárd nemzetiségi (német, székely) hagyományait, más része a nagyon erős városrészi tagozódást tükrözi (pl. Szekszárd-Újvárosi Római Katolikus Társaskör, Szekszárd Alsóvárosi Római Katolikus Közhasznú Egyesület, "Fősvárosi" Kör).

A város a civil szervezetekkel a Szekszárdi Civil Kerekasztalon keresztül tartja a kapcsolatot. A Civil Kerekasztal képviselőt delegál az önkormányzati bizottsági ülésekre és a testületi ülésre, felszólalási joggal. A Civil Kerekasztal 67 civil szervezetet tömörít. A nyilvántartásba vett civil szervezetek mintegy fele aktívan részt vesz a város kulturális és társadalmi életében.

3.1.4. A gazdaság helyzete

Szekszárd hagyományosan mezőgazdasági város, a dombvidéki részeket uraló szőlőtermesztés és az ahhoz kapcsolódó borászat mellett a Sió-menti és sárközi területeken a szántóföldi növénytermesztés jelentős. A térség mezőgazdaságára épül a város feldolgozóiparában vezető szerepet betöltő tejipari vállalkozás, a helyi magyar tulajdonban lévő Tolnatej Zrt. is, amely sajtgyártás tekintetében országosan a legnagyobb üzem.

A szőlő és a bor gazdasági, társadalmi és kulturális értelemben is meghatározó. A Zombától Bátáig, lényegében észak-déli irányban elnyúló Szekszárdi Borvidéken mintegy 2600 hektár termő szőlő van, amelyet hozzávetőlegesen 2400 bortermelő (hegyközségi tag) művel. A borvidék központja és középpontja Szekszárd, a körülbelül 50-60, a piacon minőségi palackozott borral is megjelenő borász legtöbbször szekszárdi. A Szekszárdi Borvidék 80%-án kék szőlőt termesztnek, a vörösborok terén a Villányi Borvidék mögött a második legsikeresebb borvidéknek számít. A borok népszerűsége, ismertsége nő, a borászatok gazdaságilag erősödnek. Egyre gyakrabban jelentős exportértékesítésekre is sor kerül, de folyamatosan gyarapszik a helyben eladott bor mennyisége is - a helyi turizmus alapját egyértelműen a bor adja. A vezető pincészetekkel, borászatokkal Szekszárd városa törődik, eredményeiket számontartja, véleményüket meghallgatja. A közösségi bormarketing a bor és a turisztika összefüggéseit felismerve az elmúlt években határozott lépéseket tett a "borvárosi" arculat kialakítása érdekében, így a már évek óta az egyik legjelentősebb magyar vidéki borgasztrónómiai esemény, a szeptember közepén megrendezett Szekszárdi Szüreti Napok mellett állandó megjelenési helyszínt is kapott a szekszárdi bor: a pályázati forrásból a közelmúltban felújított Garay Élménypince a város központi helyén mutatja be és árúsítja a borvidék palackozott borait.

Az agrárium kétségtelen jelentősége ellenére a foglalkoztatásban és a helyi társadalom jövedelemszerzésében a meghatározó szerepet a városban működő ipari középállalatok viszik. Az iparágak közül a textilipar (Samsonite Hungária Kft.), valamint a fém-, gépipar (Ferropatent, Jako, Jürgenhacke, Mevaco, Prettl, Qsch, Spinner) meghatározóak, ez utóbbiak általában második és harmadik körös autóiipari beszállítók, jelentős német tulajdonnal és piaci kapcsolatokkal. Szekszárdon mintegy 40 olyan cég van, amely 50 fő feletti létszámot foglalkoztat, vagy éves árbevétele meghaladja az 1 milliárd Forintot⁴, ezek a cégek összesen mintegy 4800 embert foglalkoztatnak.

---

⁴ A legnagyobb foglalkoztató a bőröndöket gyártó Samsonite Hungária Kft (718 fő, 18 milliárd Ft-os árbevétel), a legnagyobb árbevételű vállalkozás a Tolnatej Zrt (27,9 milliárd Ft, 535 fő foglalkoztatott).

Az iparvállalatok a termelésben nagyrészt betanított munkaerőt igényelnek, amelyet Szekszárdról és annak tágabb térségéből toboroznak, de a cégek a kvalifikált mérnökök, pénzügyi szakemberek iránt ugyancsak élénk keresletet támasztanak. Megfigyelhető a cégek közötti munkaerő-áramlás is, ami a tapasztalatszerzésnek, képzésnek egyik természetes módja a városban. A tejipari, textil- és gépipari vállalkozások mellett néhány jelentősebb, helyi vállalkozók tulajdonában lévő kereskedelmi, telekommunikációs és építőipari vállalkozás is számottevően hozzájárul a város gazdasági tevékenységéhez és költségvetéséhez. A többségében helyi kötődésű vállalattulajdonosok, felsővezetők a város problémái iránt fogékonyak, összességében számottevően támogatják a helyi kulturális, sport- és közösségi életet. Ezen vállalkozásokkal a városvezetés konstruktív együttműködést tart fenn és tulajdonosaikat a helyi közösségi fejlesztésekbe is bevonja, ami a stratégia kellő megalapozásának és sikeres megvalósításának is fontos tényezője.

3.1.5. Humán közszolgáltatások

A humán közszolgáltatások Szekszárd minden részén hozzáférhetőek.

Az óvodás korú gyermekek intézményes ellátását három intézmény nyolc feladatellátási helyen biztosítja. A mindösszesen 687 férőhellyel rendelkező óvodákba 621 gyermek jár, a kihasználtság átlagosan 90%-os. A nem önkormányzati óvodákba járó gyermekek ellátásáról öt további intézmény gondoskodik (az alapítványi fenntartású „Az Én Ovim” Óvoda és Bölcsőde; a Pécsi Tudományegyetem gyakorlóóvodája; a Szekszárdi Waldorf Óvoda; a Szent Rita Katolikus Óvoda, valamint a Német Nemzetiségi Önkormányzat Óvodája, a Wunderland Kindergarten).

Szekszárdon az általános iskolás korosztály ellátása megoldott, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskoláztatásának feltételei biztosítottak. A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ 4 intézményt működtet, 5 feladatellátási hellyel. Az általános iskolai férőhelyek száma a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ által fenntartott intézményekben összesen 2812. Ezen felül négy iskola működik a városban (Comenius Általános Iskola; Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Gyakorlóiskola és Alapfokú Művészeti Iskola; Szekszárdi Waldorf Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény; valamint a Szent József Katolikus Általános Iskola).

A városban két gimnázium (Szekszárdi Garay János Gimnázium és Szekszárdi I. Béla Gimnázium), valamint öt szakképző intézmény látja el a középfokú képzési feladatokat. A város és a megye agráriumát egy 1927-ben alapított agrár szakképző intézmény az FM Dunántúli Agrár-szakképző Központ, Csapó Dániel Középsiskola, Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium szolgálja ki (az iskola a Sió túlsópartján, Palánk településrészén található).

A PTE Illyés Gyula Kar 1977 óta működik a városban (korábban tanítóképző főiskola volt), jelenleg 13 szakon folyik oktatás (pl. szociális és ifjúsági munka, kommunikáció, turizmus).

Szekszárdon 14 felnőtt és 8 gyermek háziorvosi körzet biztosítja a háziorvosi és gyermekorvosi ellátást. A térség lakosainak járó- és fekvőbeteg szakellátását elsődlegesen az állami tulajdonban lévő Tolna Megyei Balassa János Kórház biztosítja. A kórház az elmúlt évtizedben uniós forrásból számottevően erősíteni tudta kapacitásait.

Szekszárdon a szociális ellátás a törvényi előírásoknak megfelelően működik. A város fogyatékosokat ellátó nappali intézményt, egészségügyi gondnokságot, családsegítő központot, hajléktalanszállót, családok átmeneti otthonát, illetve szociális központot működtet, melyek maximális kapacitáskihasználtsággal működnek. Étkeztetésben évente kb. 180 fő, házi segítségnyújtásban évi mintegy 100 fő, jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban 110 fő, idősek nappali ellátásában 140 fő,

fogyatékosok nappali ellátásában 22 fő, bentlakásos ellátás formájában pedig 155 fő ellátásáról gondoskodnak.

3.1.6. Kulturális erőforrások, közösségi élet

Szekszárdon intenzív kulturális élet folyik, ami a város gazdag irodalmi, zenei, képzőművészeti hagyományain alapul (a város szülötte többek között Babits Mihály, Garay János, Mészöly Miklós, Baka István, illetve Mattioni Eszter festőművész is; a településen elevenen él Liszt emléke a szekszárdi Augustus Antal és Liszt Ferenc kapcsolata miatt). A városban napjainkban is több neves alkotóművész él. A város kulturális életét a Babits Mihály Kulturális Központ fogja egybe. A központ helyet ad a meghívott színtársulatok előadásainak, magas színvonalon szervezi a nemzeti ünnepek és évfordulók rendezvényeit, megemlékezéseit a város intézményeinek bevonásával. Emellett működési helyszíneként – illetve évente egy ingyenes bemutatkozási lehetőség biztosításával – hozzájárul az egyesületek tevékenységéhez is. A nemzeti ünnepeket körforgásban évente mindig más oktatási intézmény adja, ez a feladatmegosztás a közösségi élet egyik fontos momentuma.

Szekszárd városa működteti az erős népvándorlás kori leletanyaggal, illetve látványos, Tolna megye történetét bemutató állandó kiállítással rendelkező Wosinsky Mór Megyei Múzeumot, valamint a közeljövőben új épületbe költöző Tolnai Megyei Illyés Gyula Könyvtárat.

Szekszárdon működik Tolna megye egyetlen kőszínháza, a Magyarországi Német Színház. Az 1780-90-es évek betelepítéseinek köszönhetően a német (sváb) hagyományok általában véve egész Tolna megyében és Szekszárdon is élénken jelen vannak, jóllehet a szekszárdi németység a XX. század elejére elmagyarosodott. A sváb hagyományok ápolásában számos civil szervezet vesz részt.

Ugyancsak nagy számban élnek Szekszárdon és térségében az 1945-ben a kitelepített Tolna megyei németek helyére betelepített (bukovinai) székelyek leszármazottai, akik a németekhez (svábokhoz) hasonló következetességgel ápolják hagyományait.

A bor fontos státuszát a szeptemberi Szüreti Napok országos jelentőségű borkulturális rendezvénye mellett az is jelzi, hogy az a helyi borász, aki elnyeri az "Év Bortermelője" címet⁵, azt Szekszárd város díszpolgárává avatják (az eddigi 25-ből négy alkalommal szekszárdi borász kapta a címet: 1993-ban Vesztergombi Ferenc, 2004-ben Takler Ferenc, 2011-ben Vida Péter, 2014-ben Dúzsi Tamás).

Szekszárdon a sportélet a verseny- és szabadidősport tekintetében is jól szervezett. A infrastruktúráis és sportszakmai feltételek a kiemelt sportágak esetében megfelelőek. A kisgyermek harmonikus testi és szellemi fejlődéséhez szükséges testmozgás feltételei adottak, az óvodák mindegyike rendelkezik szabadtéri játékokkal felszerelt udvarral, a 12 óvodából 8 intézmény rendelkezik kialakított tornaszobával, vagy tornateremmel. Az óvodapedagógusok sporttal kapcsolatos ismereteit továbbképzésekkel lehet fejleszteni. Az iskolai és diáksport feltételei szintén biztosítottak, a településen több sportágban is működik iskolák közötti, diákolimpiai versenyrendszer. A városban több országos hírű tömegsport rendezvényt is tartanak (Borvidék Félmaraton, Gróf Zichy utcai futóverseny). A város sportlétesítményeit (sporttelep, városi sportcsarnok, élményfürdő, uszoda, jégpálya) a Szekszárdi Sportközpont Közhasznú Nonprofit Kft. üzemelteti. A saját üzemeltetésű sportlétesítményekben több sportágban (labdarúgás, kosárlabda, asztalitenisz,

---

⁵ Az Év Bortermelője címet 1992 óta ítéli oda az arra alkalmasnak ítélt borásznak a magyar borágazatot és borkultúrát képviselő országos szervezet, a Magyar Bor Akadémia.

jégkorong, sakk) is kiírnak amatőr, elsősorban a szabadidősport céljait szolgáló városi bajnokságot. A korábbi városi uszoda épülete veszélyessé vált, a téli időszakban úszáslehetőséget a városi élményfürdő erre a célra elkülönített medencéje biztosít. A várhatóan 2017-ben megépülő új 25x33-as medencével ellátott sportuszoda az iskolai és iskolán kívüli úszásoktatás és a versenysport céljaira egyaránt alkalmas lesz. A városban hagyományosan működő csapatsportok (női kosárlabda, női kézilabda, férfi labdarúgás) mellett nagy hagyományokkal rendelkezik a szekszárdi közép- és hosszútávfutás. 2010 óta Szekszárdnak nemzetközi szabvány szerinti atlétikai pályája van, a városi sporttelepen. A város két sporttelepe közül az Újváros és az Iparváros határán elhelyezkedő Pollack Mihály úti sporttelep lényegében használaton kívül, elhanyagolt állapotban van, hasznosításra vár.

A nyugdíjasok a város kulturális és társadalmi életének fontos szereplői, akikre mindig lehet számítani (pl. Szekszárdi Advent, "Állampolgári részvétel hete"). A nyugdíjas szervezetek kivétel nélkül aktívak. A női szervezetek is elsősorban kulturális tevékenységet végeznek: Nők Szekszárdért Egyesület, Mattioni Eszter Szekszárdi Hölgyklub.

A testvérvárosi kapcsolatokról részletesen lásd a 6.2. Együttműködések című fejezetet!

3.1.7. Településszerkezeti sajátosságok

Szekszárd településszerkezete erős városrészi tagoltságot mutat, amit a város domborzati adottságai és az É-D irányú fő közlekedési hálózat, a vasútvonal és a Sió-csatorna együttesen alakítottak ki.

A város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 12 városrészt különít el: 1) Városközpont, 2) Felsőváros, 3) Bottyánhegy, 4) Újváros, 5) Alsóváros, 6) Bakta, 7) Miklósváros, 8) Szőlőhegy, 9) Iparterület, 10) Szilfa körül, 11) Csörge-tó, 12) Palánk. Az 1)-6) városrészek lényegében összefüggő városszerkezetet alkotnak, a 7)-11) városrészek területileg többé-kevésbé elkülönülnek a város központi tömbjétől, a 12) Palánk településrészt a várostól a Sió is elválasztja.

A városrészi tagoltság a belső területeken nem infrastrukturális, hanem ma már elsősorban inkább tradicionális alapú. A külső városrészek funkciójuk alapján vagy térbeli elkülönülésük miatt inkább tekinthetők külön városrészeknek. A Szőlőhegyen a zártkerti városkép lakóövezeti funkcióval vegyes. A város összefüggő területétől némiképp elkülönül északon Palánk és Miklósváros, keleten a Csörge, délen Szőlőhegy. A Csörge városrész lényegében egy, a 90-es évekre kiszáradt, elvadult környezetű tó, amelynek a rendezését az elmúlt években kezdte meg a város: a tómedret vízzel töltötték fel, az illegális személerakókat felszámolták. A tervek között szerepel a Csörge-tó kerékpárúttal való bekapcsolása a város turisztikai életébe. A tónál a 90-es években országos hírű rockzenei fesztivált rendeztek, amelynek felélesztése szintén folyamatban van.

A város egyetlen szegregációval érintett területe, az ún. "Csikágó" nem a külső városrészek egyikében, hanem a belső övezetben, Alsóvárosban van. A romák lakta városrészben az 1950-es években épült, jellemzően komfort nélküli, 6 egységű, sorház jellegű lakóingatlanok találhatók. A terület minden jellemzője igen rossz állapotot tükröz, ez egyértelműen a szociális városrehabilitáció célterülete.

Szekszárd külterülete igen részletgazdag, megnevezés alapján 56 településrész különül el⁶, amelyek lényegében megfelelnek a Szekszárd területén található bortermő területek dűlőelnevezéseinek. Az

---

⁶ Almás, Bagóvölgy, Bakta, Balparásztá, Balremete, Baranyavölgy, Bárányfok, Benedekvölgy, Bodzás, Borkút, Borrév, Bottyán-hegy, Cinka, Csötönyvölgy, Ebespuszta, Faddivölgy, Faluhely, Fukszvölgy, Gesztenyés, Görögszó, Gubacorr, Gulyásvölgy, Gurovica, Gyertyános,

56, helyenként belterületi részeket is tartalmazó településrészen alapvetően mezőgazdasági termelés, elsősorban szőlőtermesztés folyik, ám az ezeken található több ezer (zártkerti) gazdasági ingatlan egy kis része idény vagy állandó jelleggel lakóépületként is funkcionál. E településrészen bejelentett lakcímmel összesen valamivel több mint 1200 lakos rendelkezik, Szekszárd teljes népességének 3-4%-a. A városkép és a városüzemeltetés szempontjából lényeges a külterületeken található ingatlanok állapotáról alkotott kép rendszeres aktualizálása és a zártkerti folyamatok kedvező irányban történő befolyásolása.

3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások

A fejezet elkészítéséhez a Szekszárd város életét érintő különböző dokumentumokat használtuk fel. Az előző fejezetben már hivatkozott ITS mellett: Szekszárd Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiója⁷, Szekszárd MJV Megalapozó Vizsgálat⁸, Szekszárd Város Integrált Területi Programja (ITP)⁹, Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2015-2020, Szekszárd Megyei Jogú Város komplex marketingstratégiája, 2014-2020¹⁰, Szekszárd Város Sportkonceptiója 2013-2016; Szekszárd Megyei Jogú Város Ifjúsági Konceptiója 2015-2020, valamint az annak teljesüléséről készült első éves beszámoló¹¹; Szekszárd Megyei Jogú Város Civil Konceptiója, 2003¹², valamint az annak megvalósulásáról készült aktuális tájékoztató¹³; Helyi Esélyegyenlőségi Program 2015¹⁴. Feldolgoztuk továbbá a szekszárdi stratégiához területileg közvetlenül kapcsolódó Sárköz-Dunavölgye-Siómente HACS "Leader Helyi Fejlesztési Stratégiája 2014-2020" és Tolnai Hármas Összefogás Vidékfejlesztési Szövetség Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020 c. dokumentumot¹⁵.

3.2.1. Főbb országos fejlesztési dokumentumok

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) a teljes hazai fejlesztéspolitika kereteit jelöli ki. A Konceptió kettős időtávot használ: egyrészt hosszú távú (2030-ig szóló) fejlesztéspolitikai célokat és elveket, illetve ezekhez kapcsolódó jövőképet határoz meg. Másrészt a hosszú távú célokból kiindulva fejlesztési prioritásokat fogalmaz meg a 2014–2020-as EU-s programidőszak fejlesztéspolitikája számára is.

Gyűszűvölgy, Hidaspetre, Hosszúvölgy, Ivánvölgy, Jobbparásza, Jobbremete, Józsefpuszta, Kendergyár, Kerékhegy, Keselyűs, Kisbaranya, Kisbödő, Lisztesvölgy, Malomoldal, Mocfa, Nagybaranya, Nagybödő, Németvölgy, Nyámándpuszta, Ózsákpuszta, Palánk, Palánkihegy, Porkolábvölgy, Rövidvölgy, Saulvölgy, Sötétvölgy, Strázahegy, Szalaiavölgy, Szilfásdűlő, Szőlőhegy, Tóthvölgy, Zöldfa.

⁷ Szekszárd Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiója, 2014. április. Készítette: Viriditas Bt., Esztergom.

⁸ Szekszárd MJV Megalapozó Vizsgálat, 2013. Készítette: Metacom'96 Bt., Gödöllő.

⁹ Szekszárd Megyei Jogú Város Integrált Területi Programját a 222/2016. (VIII.17.) sz. közgyűlési határozattal fogadták el.

¹⁰ Szekszárd Megyei Jogú Város komplex marketingstratégiája 2014-2020, Készítette: Dunaújvárosi Területi Tervező és Humánszolgáltató Bt., Dunaújváros, 2014.október 15.

¹¹ A Szekszárd Megyei Jogú Város Ifjúsági Konceptiója 2015-2020 c. dokumentumot a közgyűlés 256/2015 (XI.25.) sz. határozatával elfogadta és alapnak tekinti, egyben felkérte a Polgármesteri Hivatalt, hogy az abban foglalt célok megvalósítására pályázati forrást keressen. A konceptió teljesülését a Közgyűlés évente ismételt megvizsgálja. Az első áttekintésre a 2016. március 31-i Közgyűlésen került sor.

¹² Szekszárd Megyei Jogú Város Civil Konceptióját a 179/2003 (VI.12.) sz. közgyűlési határozattal fogadták el.

¹³ Tájékoztató Szekszárd Megyei Jogú Város Civil Konceptiójának 2015. évi megvalósulásáról. 2016. március 24.

¹⁴ Helyi Esélyegyenlőségi Program, Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata 2015, Készítette: Türr István Képző és Kutató Intézet, Budapest.

¹⁵ Sárköz-Dunavölgye-Siómente HACS Leader Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020. Sárköz-Dunavölgye-Siómente Egyesület, é.n.

Partnerségi Megállapodás

A Partnerségi Megállapodás (PM) Magyarország 2014 és 2020 közötti uniós finanszírozású fejlesztési programjait stratégiai szinten megalapozó dokumentum, amelyet az EU Bizottsága 2014 szeptemberében hagyott jóvá. A 2014 és 2020 közötti fejlesztési időszak hazai tervezési hierarchiájának csúcsán álló dokumentum az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció által orientálva azonosítja Magyarország legfontosabb kihívásait és kitűzi fő középtávú fejlesztési prioritásait. A 2014 és 2020 közötti uniós finanszírozású fejlesztési programok 11 tematikus célkitűzés (TC) alapján jelölik ki a beavatkozási irányokat.

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) az OFTK és a PM által kijelölt ötödik nemzeti fejlesztési prioritás – a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések – 2014 és 2020 közötti EU források felhasználásával történő megvalósításának legfontosabb biztosítékát jelentő dokumentum. Az operatív program hatálya az ország Budapesten és Pest megyén kívüli területére (18 megye) terjed ki. A TOP elsődleges célja a térségi, decentralizált gazdaságfejlesztés, ezáltal a foglalkoztatás növelése, a munkavállaló lakosság helyben boldogulásának biztosítása. A program elsősorban az önkormányzatok fejlesztéseikhez biztosít forrásokat, melyek többségében nem hagyományos pályázati alapon, hanem ún. területi kiválasztási rendszer eljárásrend alapján, kvázi programalapon hívhatók le. A TOP megvalósításának alapját a megyei területfejlesztési koncepciók és területfejlesztési programok, illetve az integrált településfejlesztési stratégiák képezik. Ezen stratégiai dokumentumokra építve készültek el a TOP fejlesztési prioritásaihoz illeszkedő integrált területi programok.

A CLLD eszköz TOP keretén belül történő alkalmazásának keretrendszerét, így jelen stratégia elkészülésének feltételeit is az operatív program 7. prioritási tengelye (Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések) jelöli ki. A prioritási tengely előírja a jogosult városokban a helyi lakosság, civil szervezetek, vállalkozások és önkormányzatok együttműködésében kísérleti jelleggel megvalósuló, integrált, közösségfejlesztést és helyi identitástudatot elősegítő, elsődlegesen kulturális és közösségi tartalmú, a helyi gazdaságfejlesztést támogató stratégiák elkészítését. Az eszköz segítségével megvalósuló projektek – a legtöbb TOP-ból finanszírozott fejlesztéssel ellentétben – pályázati alapon kerülnek kiválasztásra.

3.2.2. Megyei és térségi fejlesztési dokumentumok

Tolna megyei Területfejlesztési Program

A Tolna megyei Területfejlesztési Program (TP) stratégiai és programszinten is kijelöli a megye településeinek fő fejlesztési irányait. A program átfogó célja Tolna megye népességmegtartó erejének általános javítása. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia leginkább a TP 2. (Lehetőségteremtés Tolna megyeiek számára - megtartó közösségek támogatása), illetve 3. (Élhető és fenntartható környezet megteremtése) prioritásához illeszkedik. Utóbbi prioritás esetében a stratégia főként a 3.1. számú beavatkozási területhez, a helyi közösségek és kultúra megerősítéséhez járul hozzá. A HKFS ezen felül a TP 4. prioritásának (Köztevékenységek minőségének javítása) 4.1.1. számú beavatkozását, a városi terek és infrastruktúra megújítását is célozza.

Sárköz-Dunamente-Sióvölgye Egyesület (SDSE) Helyi Fejlesztési Stratégiája

Míg a városokban a CLLD eszköz használatát a TOP által finanszírozott városi közösségi fejlesztések teszik lehetővé, addig a definíció szerint vidékies területeken a CLLD tevékenységeket a Vidékfejlesztési Program finanszírozza. A Vidékfejlesztési Program által finanszírozott CLLD fejlesztések az ún. LEADER Helyi Akciócsoportok (HACS-ok) helyi fejlesztési stratégiáját alapul véve valósulnak meg. Ahogy azt a stratégia vonatkozó fejezetében ismertettük, Szekszárd bel- és külterülete nem esik a LEADER HACS-ok tevékenységi körzetébe.

A várossal határos települések többsége a Sárköz-Dunavölgye-Siómente (SDSE) Helyi Akciócsoport területéhez tartozik (ez a HACS 24 települést fed le, összesen 38 ezer fős lakossággal). Jelen stratégia fejlesztési céljai a Sárköz-Dunamente-Sióvölgye Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiájának céljaival összhangban vannak és területileg átfedésmentesek (az ezt biztosító tervezési elveket a stratégia 2. fejezete mutatja be). A LEADER közösség stratégiája három átfogó célt (1. Helyi potenciálokra helyezett gazdaságfejlesztés, 2. Együttműködési hálók fejlesztése, 3. Közösségépítés), valamint négy specifikus célt határoz meg (1. Vonzerők és látványosságok fejlesztése a felfedezhető térségért, 2. Helyi gazdasági erőforrások hatékonyságának növelése, 3. Térségi és települési együttműködési háló, 4. Települési közösségi életterek kialakítása, esélyegyenlőség kiterjesztése oktatási, szociális, kulturális közösségi szolgáltatások helyben való hozzáféréssel fejlesztése).

Tolnai Hármas Összefogás Vidékfejlesztési Szövetség (THÖVSZ) Helyi Fejlesztési Stratégiája

Szekszárd környékén az SDSE mellett a Tolnai Hármas Összefogás Vidékfejlesztési Szövetség (THÖVSZ) tevékenykedik. Jelen stratégia fejlesztési céljai a THSZÖV Helyi Fejlesztési Stratégiájának céljaival összhangban vannak és területileg átfedésmentesek. A THSZÖV HFS-e két átfogó célt (1. Versenyképes vidéki gazdaság, 2. Élhető vidék), továbbá öt specifikus célt határoz meg (1. Helyi vállalkozások létesítése, a működő vállalkozások versenyképességének javítása és a munkahelyteremtés ösztönzése, 2. A vidéki életkörülmények javítása és a lakossági szolgáltatások fejlesztése, közösségfejlesztés, 3. A térség turisztikai kapacitásának növelése, 4. Egyedi, hagyományőrző, a vidék értékeit bemutató rendezvények ösztönzése, 5. Helyi értékek megőrzése (helyi termék, környezet, természet, épített, kulturális stb.).

3.2.3. A település átfogó fejlesztési dokumentumai

Szekszárd Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Szekszárd Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS) a város középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és azok elérése érdekében tervezett tevékenységeket határozza meg az önkormányzat által jóváhagyott jövőkép és hosszú távú (15-20 év) átfogó célok alapján.

A város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában meghatározott specifikus fejlesztési célok prioritásai között 9 olyat találunk, amelyet minden egyes, az ITS-ben lehatárolt városszék (1. Városcsúcs, 2. Felsőváros, 3. Botyánhegy, 4. Újváros, 5. Alsóváros, 6. Bakta, 7. Miklósváros, 8. Szőlőhegy, 9. Iparváros, 10. Szilfa körül, 11. Csörge-tó, 12. Palánk) területén relevánsnak tart az ITS. Az ITS specifikus céljai és prioritásai közül a HKFS-hez az alábbi fejlesztési prioritások kapcsolódnak.

Specifikus cél	Prioritás	ITS-ben nevesített, a prioritás alá tartozó projekt
A tudásalapú gazdaság megteremtése	3. Élethosszig tartó tanulásfeltételeinek megteremtése	Nincs
Kedvező gazdasági környezet kialakítása	4. Turisztikai infra-, szuprastruktúra- és termékfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az élményfürdő fejlesztése, jégcsarnok kialakítása ▪ Tolnai hagyományok, ízek utcája ▪ Szekszárdi és Tolnai Borvidék és a pincefalvak borturisztikai és gasztronómiai kínálatának növelése, a borvidéket behálózó utak fejlesztése, kerékpáros forgalmi, és kapcsolódó infrastruktúrafejlesztés
	5. Városmarketing	Nincs
	6. Munkahely védelem	
Stabil város	1. Gazdálkodás a város környezeti és természeti, társadalmi és gazdasági települési/térségi és táji értékeivel	Nincs
	2. Városi diplomácia	Nincs
	3. Lobby programok	Nincs
Szociális fejlesztések	1. Az egészségügyi ellátás fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Egészségipari fejlesztések - Térségi egészségcentrumok kialakítása, a rendelkezésre álló kapacitások racionalizálása ▪ Akadálymentes háziiorvosi rendelők kialakítása
	4. Városi civilpolitika	Nincs

2. táblázat: A Szekszárd teljes területére általánosan vonatkozó fejlesztési prioritások

Forrás: ITS, 44-46. old.

Jelen stratégia e célokhoz megfelelően illeszkedik, közösségi szinten meghatározott fejlesztési elképzeléseivel a célok megvalósulásához hozzájárul.

3.2.4. A település releváns ágazati fejlesztési dokumentumai

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Szekszárd MJV Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programja a legtöbb (7) célt a mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége témakörben határoz meg, ezek: 1) a munkába állás elérése; 2) a pályakezdő munkanélküliek számának minimálisra csökkentése; 3) a tartós munkanélküliek számának csökkentése; 4) a munkaerőpiacon keresett szakmák elsajátítása a könnyebb elhelyezkedés érdekében; 5) a közfoglalkoztatottak számának, napi munkaidejének, bérének növelése; 6) a mélyszegénységben élők lakhatási helyzetének javítása; valamint 7) a szegregátum felszámolása.

A gyermekek esélyegyenlősége terén a HEP két célt határoz meg: 1) tehetséges gyermekek anyagi okokból ne hulljanak ki az oktatási rendszerből, 2) gyermekek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése.

Egy-egy célt határoz meg a program a nők esélyegyenlősége (a gyermekellátási kedvezmények lejáratát követően az igénybevevők minél hamarabb térjenek vissza a munka világába), az idősek esélyegyenlősége (tevékeny idősor biztosítása), illetve a fogyatékkal élők esélyegyenlősége (akadálymentes munkahelyek biztosítása) terén.

A HKFS a HEP-ben azonosított problémák mindegyikére reagál, a fenti intézkedésekkel összhangban van, azok megvalósításához horizontális jelleggel járul hozzá.

Civil Koncepció

Szekszárd a város Civil Koncepcióját 2003-ban fogadta el. A dokumentum rögzíti, hogy a város hosszú távon és folyamatosan számít a nonprofit szféra által nyújtott szolgáltatásokra és egyben vállalja, hogy a feladatok ellátásához szükséges pénzügyi, szakmai, infrastrukturális segítséget biztosít a civil szervezetek számára. Az együttműködés hagyományosan a *Szekszárdi Civil Kerekasztalt (SZCK)*, a *Civil Fórumot*, a *Kábítószer Egyeztető Fórumot*, *Szekszárdi Ifjúsági Egyeztető Fórumot*, valamint a *Szekszárdi Ifjúsági Önkormányzatot* foglalja magában.

Az SZCK rendszeresen és aktívan vesz részt a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság, a Humán Bizottság, a Szociális és Egészségügyi Bizottság ülésein, valamint az Aranykönyv munkálataiban, a városi koszorúzásokon, illetve a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatában. Emellett közreműködnek a Humán Bizottság által kiírt Civil Keret pályázatának előkészítésében, meghirdetésében és a pályázatok elkészítésében, javaslatokat tesznek kitüntetések adományozására, meghívásra részt vesznek a Közéleti Fórumon. A város és a civilek hagyományosan együttműködésben valósítják meg az Önkéntesek Napja és Állampolgári Részvétel Hete (ÁRH) elnevezésű rendezvényeket. Az ÁRH-n a „Szabad Tér - Szabad Vélemény” keretében a szekszárdiak színes cetlikon közölhetik véleményüket.

2015-ben fogadták el a „Szekszárd Város Stratégiája A kábítószer-terjesztés és fogyasztás megelőzése, visszaszorítása és kezelése érdekében” című stratégiai dokumentumot, amely alapelveket, célokat, feladatokat fogalmaz meg önkormányzati, ellátó- és bűnügyi szervezet, egyházi és civil szférát érintően egyaránt.

A civil együttműködés fontos területe a környezetvédelem, az illegális hulladéklerakók felszámolása, a klímavédelem. A civil bűnmegelőzésben Szekszárdon a *Szóló-szem Mozgalom Civil Bűnmegelőzési Egyesület* tölt be meghatározó szerepet. A zártkerti ingatlanok, hétvégi házak ("tanyák") biztonságára ügyelő szervezet jelentősége azért is nagy, mert Szekszárdon mintegy 7700 zártkerti ingatlan található, ami országosan is kiemelkedő szám. A *Mentálhigiénés Műhely* 2007 óta foglalkozik a bűnmegelőzéssel, a családon belüli erőszak elleni fellépéssel.

A civil koncepció része a testvérvárosi kapcsolatok ápolása és az arra szerveződött ún. baráti társaságokkal való párbeszéd fenntartása, az önkormányzat és a baráti társaságok közötti együttműködés a testvérvárosi kapcsolatok ápolásában.

A Szekszárdi Sportközpont Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft. rendszeresen bevonja a szekszárdi civil szervezeteket a nagy sportrendezvények (A Sport Legyen a Tiéd; Gróf Zichy Utcai Futóverseny; Borvidék Félmáraton; Kihívás Napja; Gemenci Nagydíj kerékpárverseny; Magyar Úszás napja) szervezésébe és lebonyolításába. A város civil életének fontos eseménye Szekszárdi Advent szabadtéri rendezvénysorozat, amelynek szervezésébe és megvalósításába a helyi civilek, nyugdíjas

szervezetek aktívan bekapcsolódnak. A civil szervezetek kapcsolatrendszerének erősítésében jelentős szerepet töltött be a Tolna Megyei Civil Információs Centrum.

Gazdasági Program 2015-2020

Szekszárd város gazdasági programja 5 témakört tárgyal és azokon belül intézkedéscsoportokat határoz meg. A gazdaság versenyképességének javítása témakör infrastruktúra fejlesztését célzó intézkedéscsoportja az ipari övezetek fejlesztése mellett turizmusfejlesztéssel foglalkozik. Ezen belül a Szekszárdi Turisztikai Kft. átalakítása, a borturizmus, a gemenci Ökocentrum és tematikus park, a rendezvény- és konferenciaturizmus, valamint a szálláskapacitás fejlesztése szerepel. A másik, versenyképességet javító intézkedéscsoport a befektetésösztönzés.

A foglalkoztatás- és humán erőforrás-fejlesztés témakör része az óvodafenntartás, iskolaműködtetés; a Babits Mihály Kulturális Központ és a Wosinsky Mór Megyei Múzeum, valamint a Tolna Megyei Illyés Gyula Könyvtár üzemeltetése; az intézmények fűtési rendszerének felújítása; a vállalkozás-intézmény kapcsolatrendszer erősítése; a civil szerveződések támogatása; a termelővállalatok munkahely-teremtési feltételeinek elősegítése; a szakemberek le- (pontosabban vissza-, haza-) telepedését segítő program; valamint a közmunkaprogramban való részvétel.

A környezeti és jóléti feltételek javítása témakör városrehabilitációt (ezen belül a belváros-rehabilitációjának befejezését, valamint a felhagyott ipari és szolgáltató területek megújítását), továbbá a korábbi Fecskeház program folytatását, bérlakásépítést irányoz elő.

A közlekedési infrastruktúra fejlesztésének témakörében közút- és járdaépítést, járdarekonstrukciót, kerékpárút-építést, a közlekedésbiztonság fejlesztését, valamint a parkolóhelyek számának bővítését és a helyi tömegközlekedés felülvizsgálatát irányozza elő a program.

A közműfejlesztési program témakör része a csatornahálózat fejlesztése, a víziközmű-fejlesztés, a csapadékvíz és felszín alatti vizek elvezetésének fejlesztése, továbbá a közvilágítás fejlesztése.

A zöldfelület-program intézkedéscsoport a városi zöldfelületek, parkok, játszóterek fejlesztését, az illegális hulladéklerakók felszámolását, a temetőfenntartást, továbbá a Klímabarát Települések Szövetsége keretében végzett összehangolt tevékenységet, illetve Szekszárd Fenntartható Energia Akciótervének megvalósítását tartalmazza.

Az egészségügyi, szociális infrastruktúra fejlesztése témakörben az eddig nem korszerűsített orvosi rendelőket érintő beavatkozások, valamint a hajléktalanszálló fejlesztése szerepelnek.

3.3 SWOT elemzés

Szekszárd MJV Integrált Településfejlesztési Stratégiájában SWOT elemzés a hét városrészre külön-külön készült, speciális, települési szintű kulturális, közösségi SWOT-ot nem tartalmaz, ezért a HACS tagjai interaktív műhelytalálkozó keretében észrevételeikkel, javaslataikkal tevékenyen hozzájárultak egy ilyen célú elemzés elkészítéséhez, melynek végeredményét alábbi táblázat összegezi:

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ● Folyamatosan bővülő kulturális programok, amelyek követik az igények alakulását: <ul style="list-style-type: none"> ○ sikeres önkormányzati állandó rendezvények (pl. <i>Újévi köszöntő, Zichy futóverseny, Borvidék Félmaraton, Pütkösdi Hal- és Vad Ünnepe, Hány János Mesefesztivál, Szent László Nap, Város Napja, Szüreti Napok, Márton nap, Karácsonyváros kézműves- és kirakodóvásár</i>) ○ népszerű tematikus rendezvények (pl. <i>a Wosinszky Mór Megyei Múzeumban, Illyés Gyula Megyei Könyvtárban</i>) ● Fejlődő idegenforgalom: <ul style="list-style-type: none"> ○ jó hírű, nemzetközileg elismert borvidék, fejlődő a borturizmus: a borászok saját fejlesztései mellett közösségi, városi borturisztikai attrakciók is létrejöttek (pl. <i>Garay élménypince</i>) ○ kiépített városkörnyéki tanösvények és a hozzájuk kapcsolódó túrák ○ a Gemenc és a Holt-Duna kedvelt turisztikai desztinációk ● Megújult kulturális és közösségi infrastruktúra (pl. <i>Babits Mihály Kulturális Központ, Művészetek Háza, Piac Közösségi tér, városi zöldfelületek</i>) ● A városban működik a Magyarországi Német Színház (Deutsche Bühne Ungarn), Tolna megye egyetlen kőszínháza ● Tematikus múzeumok, magángyűjtemények, tárlatok (pl. <i>Babits-ház Vármegyeháza tárlatai, Mézeskalács Múzeum, a Sárköz néprajzát bemutató Bogár-tanya, Bormúzeum</i>) ● Aktív kulturális és sportegyesületek, közhasznú civil szervezetek ● Számos kiemelt művészeti együttes erősíti a város kulturális életét (pl. <i>a kiemelkedően sikeres Bartina Néptánc Együttes</i>) ● A nyugdíjas korosztály különösen aktív részese a város kulturális és társadalmi életének, egyesületeik minden közösségi esemény fontos résztvevői ● Színvonalasan működő közép- és alapfokú oktatási intézmények, kiemelkedő diák versenyeredmények. ● Aktív önkormányzati és helyi vállalkozói anyagi és szervezeti támogatása a civil, sport- és kulturális élet területein ● Esélyegyenlőséget támogató környezet: <ul style="list-style-type: none"> ○ fogyatékosokkal élők támogatása az önkormányzat, a vállalkozói és a civil szféra részéről (pl. <i>Kékmadár Alapítvány</i>) ○ térítésmentes rendezvények a hátrányos helyzetűeknek; szemléletformáló rendezvények (pl. <i>Szeretet lángja</i>) ● Szép belváros - vonzó, a közelmúltban számos részletében megújult épített környezettel (pl. <i>Vármegyeháza, Béla király tér, Garay tér, Piactér</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> ● A kulturális, közösségi és sportinfrastruktúra nem megfelelő minősége: <ul style="list-style-type: none"> ○ csekély a kulturált szórakozóhelyek száma ○ nincs elegendő, megfelelő kapacitású előadóterem ○ az alternatív szórakozási lehetőségek alacsony színvonalúak ○ hiányzik egy nagy befogadóképességű, korszerű szálloda ● A lakosság a helyi ügyek iránt sokszor közömbös, a lokálpatriotizmus mértéke általában alacsony szintű ● Egyre növekvő távolság a generációk között ● A fiatalok bevonása a kulturális életbe nem megfelelő, szabadidejük hasznos eltöltése nem megoldott ● Az idős korosztályra számára kevés a képzési lehetőség ● Nem elegendő az időskori életet támogató infrastrukturális kapacitás ● A nonprofit kezdeményezésként létrehozott helyi termék bolt nem tudott fenntarthatóan működni, a város szerepvállalása a témában korlátozott. ● Esélyegyenlőségi hiányosságok: <ul style="list-style-type: none"> ○ egyes hátrányos helyzetű és/vagy sérülékeny társadalmi csoportok integrációja jelenleg alacsony szintű ○ kevés a toleranciát növelő, integrációt elősegítő képzés, tanfolyam ○ a közintézmények akadálymentesítettsége nem megoldott és/vagy nem komplex ○ a különböző közcélú önkormányzati (ill. <i>idegenforgalmi, borászati stb.</i>) honlapok nem akadálymentesítettek vakok és gyengénlátók részére ● A Gemenci erdő, a Sárköz és a szekszárdi borvidéki területeknek nincs jól beazonosítható arculata, megfelelő marketingje ● A különböző városi programok meghirdetése nem megfelelő, gyakran nem éri el a célcsoportokat ● Hiányzik a rendezvénykoordináció, gyakori a rendezvények egymásra

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ● Kulturális, közösségi és sportinfrastruktúra fejlesztése: <ul style="list-style-type: none"> ○ kibővített szabadtéri programlehetőségek biztosítása (pl. szabadtéri színpad, mozi létrehozásával) ○ új szabadidős-rekreációs közösségi terek létrehozása megfelelő programokkal elsősorban a 18-30 éves fiataloknak (pl. romkocsmá kialakítása) ○ további közösségi terek létrehozása az egyre bővülő számú idősök részére ○ vízi sportok iránti igény kielégítése ● Kulturális programok szélesítése: <ul style="list-style-type: none"> ○ művészeti közönség-találkozók rendezése ○ a színházi előadások műfaj szerinti diverzifikálása, több szórakoztató darab műsorra tűzése ○ a fiataloknak több szórakozási lehetőség biztosítása, művészeti készségfejlesztésük támogatása ● Civil közösségi szervezetek jobb összefogása civilház létrehozásával ● Lakosság szélesebb körű bevonása a kulturális, közösségi életbe; ● Helyi, kevésbé közismert művészek számára nyilvánosság biztosítása ● Borkultúra, gasztrokultúra továbbfejlesztése ● Helyi kistermelői élelmiszerek és kézműipari termékek piacképességének erősítése ● A meglévő városi közösségi terek arculatrendezése borhoz kötődő tematikával (pl. a különböző körforgalmi csomópontoknál: 6-os és 65-ös utak kereszteződése, Keselyűsi út M6-os metszéspontja, belvárosi Fürdőház utca, Szőlőhegy - hasonlóan a 6-os és 56-os út kereszteződésében civil kezdeményezésben létesült és fenntartott szőlőskerthez) ● A helyi főiskola adottságainak jobb kiaknázása képzési/tudományos, közösségi és kulturális bázisként ● Esélyegyenlőség biztosítása: <ul style="list-style-type: none"> ○ fogyatékkal élők sportolási lehetőségének megteremtése, közös sport- és kulturális programok szervezése az egészségesekekkel ○ hátrányos helyzetűek fokozottabb segítése, támogatása ● A Gemenc és a gemenci Holt-Duna turizmusának fejlesztése (pl. evezős kemping kialakítása, vendéglő a Sió-toroknál) ● Nemzetközi testvérvárosi kapcsolatok elmélyítése, tematizálása 	<ul style="list-style-type: none"> ● A lakosság passzív, motiválatlan marad, nem aktivizálható közösségként ● Az előregedő társadalomban a hagyományörzés veszélybe kerülhet ● A fiatalok elvándorlása nem fordítható vissza ● A kulturált, szakképzett munkaerő elvándorol, melynek közvetett hatásaként az oktatás színvonala csökken ● Hátrányos helyzetűek létszáma nő, a szegregáció növekszik (pl. Csikágó városrész leszakadása súlyosbodik) ● Nem tervezhető a nyugellátás, növekvő időskori egzisztenciális bizonytalanság

3. táblázat: SWOT elemzés

Forrás: saját szerkesztés

A SWOT elemzés fő megállapításainak rövid összefoglalása:

Szekszárd színes kulturális és közösségi infrastruktúrával rendelkező város, melyet folyamatosan bővülő kulturális programok, a fejlődő idegenforgalom, valamint a megújult épített környezettel rendelkező belváros jellemez. Színvonalasan működnek a helyi alap- és középfokú oktatási intézmények, valamint számos kiemelt művészeti együttes erősíti a város kulturális életét.

Ugyanakkor a fejlődés ellenére is vannak fejlesztendő területek infrastrukturális és humán oldalon egyaránt. Kiemelt szempontként fogalmazódott meg a jelenlegi kulturális, közösségi és sportinfrastruktúra minőségének fejlesztése (megfelelő kapacitású előadótermek, kulturált szórakozóhelyek); valamint, hogy a szervezett programokat városi szinten hangolják össze (rendezvénykoordináció), és nyújtsanak kikapcsolódási lehetőséget a különböző kor- és társadalmi csoportok (pl. fiatalok, idősek, fogyatékossgal élők) igényeihez igazodva. A Gemenci erdő, a Sárrét és a szekszárdi borvidéki területeknek jól beazonosítható arculatra és megfelelő marketingre lenne szükségük, hogy ezek meglétével hozzájáruljanak a városi és térségi kulturális fellendüléshez.

A SWOT-elemzés során feltárt Gyengeségek a *3.4. Fejlesztési szükségletek azonosítása*, a Lehetőségek a *6.1. A beavatkozási területek/műveletek leírása*, míg a Veszélyek a *6.8. Kockázatelemzés című alfejezetekbe* épültek be összesítve – terjedelmi okok miatt.

3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása

Ebben a fejezetben a helyzetfeltárára és a SWOT elemzés eredményeire alapozva azok a fejlesztési szükségleteket kerültek meghatározásra, amelyekre vonatkozóan beavatkozásokat tervezünk jelen stratégia keretében.

Fejlesztési szükséglet	Indokoltság
Kevés az időskorúak számára is aktív közösségi életet biztosító szintér, program, esemény	A növekvő számú 60+ korú szekszárdi lakosság számára az időskori aktívabb közösségi életet, ismeretbővítést, tudásmegosztást, valamint a hagyományőrzést is támogató; a fiatalok és az idősebb generációk közötti kapcsolattartást elősegítő, őket különböző tevékenységekben integráló közösségi tér hiányzik.
A fiatalok helyi kötődése nem elég erős, elvándorlásuk csökkentése kiemelt, komplex feladat	Kevés, illetve egyenetlenül elosztott a városban a fiatalokat is vonzó közösségi tér, térítésmentes szabadidős lehetőség. A lokálpatriotizmust felébresztő, megerősítő közösségi akciók ritkák vagy hiányoznak, a kulturális kínálatból egyes, fiataloknak célzó elemek hiányoznak, mely tényezők hozzájárulnak az elvándorlási hajlandóság fokozódásához.
Szükséges a már sikeres, többéves múltra visszatekintő szekszárdi kulturális, sport és gasztronómiai rendezvények minőségének további javítása, gazdagítása innovatív elemekkel újabb célcsoportok bevonása érdekében	Szekszárdon az elmúlt években számos rendezvény vált népszerűvé, élénkítve a helyi közösségi életet és egyúttal növelve a város vonzerejét (pl. <i>Szüreti Napok, Borvidék Félmaraton, Zichy futóverseny, Pünkösdi Hal- és Vad Ünnepe, Hány János Mesefesztivál, Szent László Nap, Város Napja, Márton nap, Karácsonyváros kézműves- és kirakodóvásár</i>). A látogatottság fenntartása, illetve további növelése érdekében javítani kell a rendezvények minőségét (pl. az <i>esélyegyenlőségi szempontok fokozottabb érvényesítésével vagy további lakossági célcsoportok – különösen a 20-35 éves korosztály megszólításával</i>), ami fokozná a rendezvények helyi gazdaságra és társadalomra gyakorolt pozitív hatását.
A városi közösségi terek egy része elhanyagolt, nem eléggé hívogató az ottélők számára	Szekszárd arculatában a település szellemissége nem jelenik meg kellőképpen: a város tradíciói és kötődései (<i>bor, Sárköz, Gemenc stb.</i>) az ide látogatók számára nem minden esetben érzékelhetők, de gyakran a helyiek számára sem egyértelműek. A város egyes területeinek karbantartásához hozzájáruló közösségi akciókra csak elvétve találni még példát.
A város kulturális, művészeti programkínálata nem elég széleskörű, nem elég vonzó a különböző korú és társadalmi helyzetű csoportok megszólítására, igényeinek jobb kielégítésére	A kulturális programkínálatból a művészeti közönség-találkozók, egyes színházi műfajok hiányoznak vagy nem kapnak kellő figyelmet. A helyiek egy része több szórakoztató darab műsorra tűzését igényli és igény van a fiatalok művészeti (pl. ének-zenei, film-, képző- és iparművészeti) készségfejlesztésére is.
A városi szintű kulturális, közösségi programkoordináció javításra szorul	A különböző városi programok nem kellő mértékű összehangoltsága miatt a programok nem minden esetben érik el a célcsoportokat, gyakori a rendezvények egymásra szervezése, ezáltal azok nem érik el a kívánt látogatottságot. Továbbá felmerült igényként, hogy a helyi oktatási és szociális intézmények, ill. a civil szervezetek nagyobb szabású, színvonalas rendezvényei is kapjanak városi szintű nyilvánosságot, ezzel is javítva a helyi kisközösségek kohézióját.
A különböző helyi hátrányos helyzetű, sérülékeny társadalmi csoportok társadalmi	A halmozottan hátrányos helyzetű, szegregáltan élő vagy leszakadással veszélyeztetett társadalmi csoportok

Fejlesztési szükséglet	Indokoltság
integrációja a közösségi és kulturális területeken is csak részlegesen megoldott, az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása folyamatos fejlesztéseket igényel	megszólítása, bevonása a helyi közösségi, kulturális életbe különösen nehéz. További, még fokozottabb erőfeszítésre, speciális támogatásra, új módszerek kipróbálására van szükség. A fogyatékosággal élők civil szervezetei hangsúlyozottan jelezték, hogy a különböző közcélú, közművelődési és közösségi intézmények honlapjai infó-kommunikációs szempontból elenyésző mértékben akadálymentesítettek, ami nem teszi lehetővé az egyenlő esélyű hozzáférést a városi információkhoz. Az közösségi terek, közszolgáltatások egy részének a fizikai akadálymentesítése sem megoldott.
A város nemzetközi kapcsolatai gazdasági és kulturális téren nem kellő mértékben kiaknázottak	Szekszárd számos testvérvárosi kapcsolattal rendelkezik, amelyek ápolására baráti társaságok működnek. Kevés ugyanakkor a célzott tematikus együttműködésen alapuló, innovatív, (pl. <i>gazdaságfejlesztési témájú</i>) közös projekt, amely a helyiek látókörét szélesíthetné, új képességek megszerzésére adna alkalmat akár egy határokon átnyúló, közös nemzetközi pályázat megvalósítása keretében.

4. táblázat: Fejlesztési szükségletek

Forrás: saját szerkesztés

4. A stratégia jövőképe

A HACS az elvégzett Helyzetfeltárás, SWOT elemzés, valamint a helyi ötletgyűjtések eredményeként, és az ITS jövőképét is szem előtt tartva - a következő, 2030-ig elérendő, hosszútávú jövőképet fogalmazta meg:

Szekszárd kulturális hagyományait, természeti és agrárius értékeit őrző, pezsgő közösségi életű, rendezett, szívesen látogatott, újdonságokra nyitott, a fiataljait megtartó, fejlődő város, ahol a jövő jelen van.

A közösségi tervezés során nagy egyetértés mutatkozott abban, hogy a város jövőjét elsősorban a lakosság, különösen a szakképzettséggel rendelkező fiatalok megtartása jelenti. Ennek érdekében egyaránt fontos a jó életminőség, a gazdasági növekedés biztosítása a kedvező táji és mezőgazdasági adottságok jobb kiaknázásával; de az összetartó, színes közösségi élet, a hagyományok ápolása, az épített környezet folyamatos szépítése ugyancsak jelentősen hozzájárul a település vonzerejének növeléséhez. A város jövőképe a meglévő adottságok, lehetőségek felismerésére és minél teljesebb kibontakoztatására épül. Erre rímel a helyi pályázat keretében kiválasztott, nyertes szlogen is: *Szekszárd – ahol a jövő jelen van!*, amely egyúttal jelen stratégia mottója is lett, a HACS döntése alapján.

5. A stratégia célhierarchiája

A hosszú távú jövőkép eléréséhez – a SWOT elemzés és a fejlesztési szükségletek azonosítását követően, a gyengeségek javítása és a veszélyek elkerülése, valamint az erősségek és lehetőségek jobb kihasználása érdekében – a következő átfogó és specifikus célok kerültek meghatározásra:

Átfogó célok

A HKFS két átfogó célkitűzést definiál, melyek a középtávú stratégia alapköveit jelentik, ezek:

- **A1. A város közösségi, kulturális életének, szabadidős lehetőségeinek gazdagítását szolgáló, színvonalas infrastruktúra kialakítása;**
- **A2. Kulturális, nemzetiségi hagyományait büszkén ápoló, újításokra nyitott, aktív helyi közösség megteremtése.**

A város életében tevékenyen résztvevő közösség megteremtéséhez szükséges a meglévő értékek, hagyományok megőrzése és nyitás új programok, lehetőségek és lakossági csoportok felé egyaránt és egyidejűleg fontos. A mindezt lehetővé tevő vonzó, minőségi fizikai környezet biztosítása nélkül a társadalmi programok revitalizálása sem lehet sikeres.

Specifikus célok

A fentiekben megfogalmazott átfogó célok megvalósulását a következő négy specifikus cél támogatja:

S1. A szabadtéri és fedett közösségi, kulturális terek számának bővítése - elsősorban a meglévők minőségének és eszközállományának fejlesztésével

A 2007-2013 közötti időszakban a belváros egy átfogó, többlépcsős városrehabilitációs program keretében számos pontján megújult, megszállt, ezáltal újraéledt. A folyamat nem áll meg, tervezetten 2014-2020 között tovább folytatódik. Hiányzik azonban egy olyan közösségi tér, mely a

különböző generációk számára egyidejűleg nyújt tartalmas időtöltést: kikapcsolódási, mozgási és játéklehetőséget; biztosít ismerkedési, találkozási alkalmat, könnyen megközelíthető és biztonságosan használható.

További hívogató, rendezett nyitott közösségi terekre több városrészben is igény mutatkozik, és a már meglévők korszerűsítése, megújítása is sok esetben szükséges. Ezekben a későbbiekben kulturális és közösségi vagy hagyományőrző, illetve rekreációs, tömegsport célú programok igény szerint megvalósíthatók lesznek – mérettől függően kisebb-nagyobb lokális közösségek számára.

Örökzöld téma az új játszóterek létrehozása az ellátatlan területeken, illetve a már meglévő játszóterek megújítására, bővítésére, eszközállományának modernizálására is igény van. A szabadtéri közösségi terek infrastrukturális fejlesztése programok, közösségi események szervezésével válik teljessé.

Fedett közösségi terek fejlesztése és létrehozása is indokolt, elsősorban a fiatal korosztály kulturális és közösségi programjainak megfelelő helyet biztosítva. Régóta napirenden lévő terv egy megfelelő méretű, korszerűen berendezett civil ház kialakítása.

A kulturális és szabadidő-eltöltési lehetőségek több generációt is érintő javulása hozzájárulhat a fiatalok elvándorlásának csökkenéséhez.

S2. A hátrányos helyzetű, leszakadó és/vagy sérülékeny lakossági csoportok integrációjának elősegítése

A helyi közösségi élet élénkítésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű és/vagy sérülékeny társadalmi csoportok bevonására. Egyrészt a városi szegregátumokban (pl. "Csikágó" városrész), illetve leszakadó területeken (periférikus városrészekben) élő, általában alacsony iskolázottságú, munkaerőpiacról tartósan kiszorult, rosszabb egészségi és mentális állapotban lévő családokra és gyermekeikre, akik között jelentős a romák aránya. Őket a szociális, családsegítő, valamint az oktatási intézményeken, civil szervezeteken, illetve a kisebbségi önkormányzatokon keresztül érhetjük el kitartó és elkötelezett munkával.

Másik kiemelt lakossági csoport a különböző érzék-, ill. mozgásszervi fogyatékossgal vagy valamilyen fokú mentális betegséggel élők, akik a város különböző pontjain élnek, ezért elérésük a velük kapcsolatban levő civil szervezetek útján lehetséges.

A sérülékeny csoport fogalmát a fentiekén túl, sokkal tágabban értelmezzük: beletartozhatnak bárkik, akiket a helyi többségi társadalomtól valamely okból elkülönülési, izolációs veszély fenyeget: egyedülálló idős emberek, hajléktalanok, tartósan beteg hozzátartozókat otthon ápolók, tartósan munkanélküli aktív korúak, egyszülős többgyermekes családok, állami gondoskodásban nevelkedők, szenvedélybetegek stb. Közös cél integrációjuk elősegítése, bevonásuk a helyi közösségi, kulturális életbe.

S3. Helyi kötődést erősítő, a hagyományokat őrző, továbbépítő, illetve újszerű, innovatív kulturális programok támogatása

Szekszárdon az elmúlt években számos hagyományőrző és -teremtő rendezvény vált népszerűvé, élénkítve a helyi közösségi és nemzetiségi életet, egyúttal növelve a város vonzerejét. A látogatottság fenntartása, illetve további növelése érdekében – egyebek mellett – újszerű, innovatív kulturális programokkal javítani kell a rendezvények minőségét. Ugyancsak cél a város művészeti programkínálatának gazdagítása, a különböző korú és társadalmi helyzetű csoportok igényeinek jobb kielégítése. Kiemelt szempont különösen a 20-35 éves korosztály megszólítása, illetve – az

esélyegyenlőségi szempontok fokozottabb érvényesítésével – további lakossági célcsoportok elérése, mely fokozná a rendezvények helyi gazdaságra és társadalomra gyakorolt pozitív hatását, erősítené a helyi kötődést, végső soron a fiatalok helyben maradását is ösztönözné

S4. Különböző korcsoportok szabadidős, rekreációs közösségi programkínálatának gazdagítása

A kulturális és szabadidős programkínálat gazdagítása kulcsfontosságú annak érdekében, hogy főleg a fiatalok a jelenleginél aktívabban kapcsolódjanak be a város közösségi rendezvényeibe. Különösen támogatandó a városban újszerű, innovatív programelemek és módszerek kipróbálása a megújuló nyitott és zárt közösségi terekben.

A különböző korcsoportok fogalmába nem csak a fiatalok tartoznak: a kisgyermek, a közép- vagy időskorúak tartalmass szabadidő-eltöltése is prioritás a városban. Minden olyan programötlet támogatható, mely újabb célcsoportokat vagy több lakost ér el és aktivizál egy adott területen, városrészben - különösen, ha egyidejűleg több generációt is megszólít.

Horizontális célok

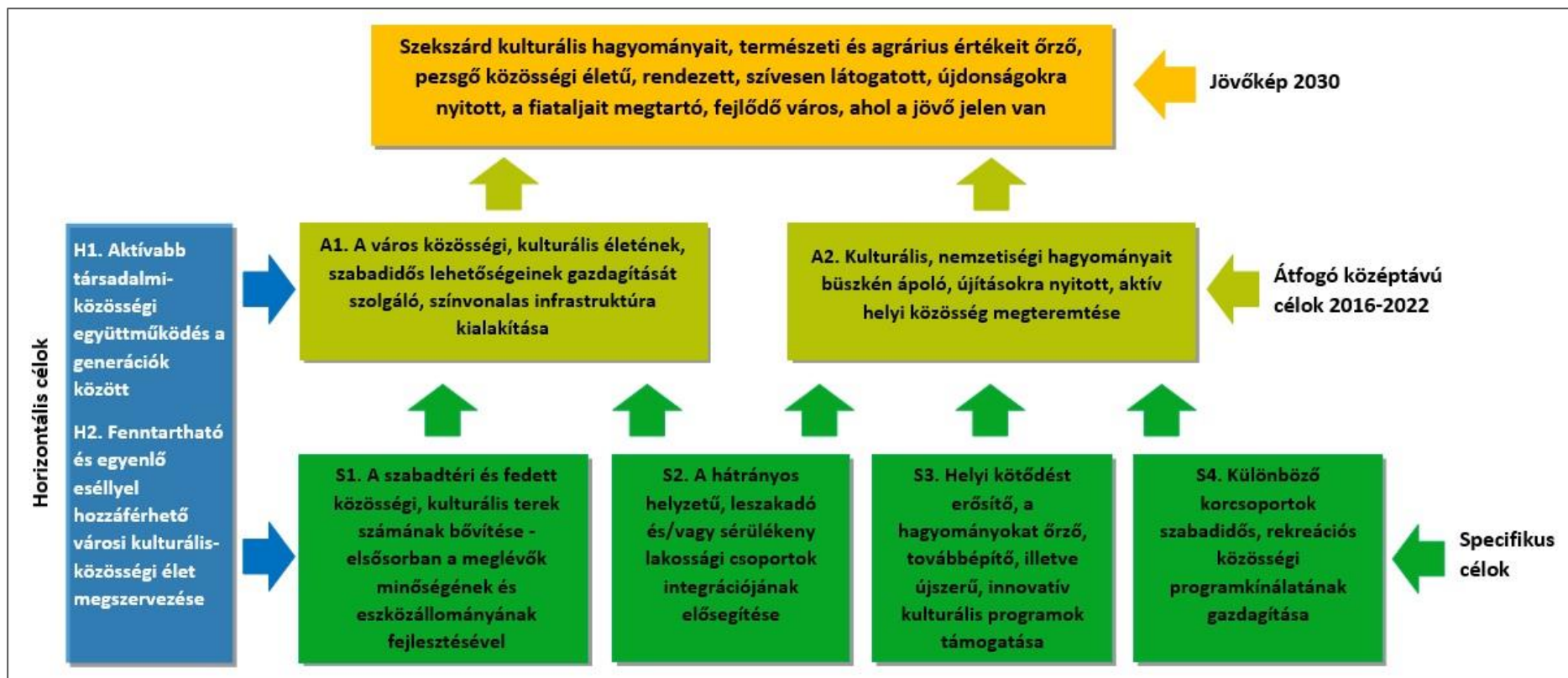
Az alábbi horizontális célkitűzések – elnevezésüknek megfelelően – átszövik az egyes speciális célokat, és árnyalják, gazdagítják azok jelentéstartományát, olyan kiemelten fontos, jövőorientált szempontokra irányítva a figyelmet, mint az

H1. Aktívabb társadalmi-közösségi együttműködés a generációk között; valamint a

H2. Fenntartható és egyenlő eséllyel hozzáférhető városi kulturális-közösségi élet megszervezése.

A horizontális célok egyúttal az átfogó középtávú célok teljesüléséhez is szervesen hozzájárulnak, elősegítve a CLLD eredményeinek hosszú távú fenntarthatóságát Szekszárdon.

A könnyebb áttekinthetőség kedvéért a stratégia célrendszerét egy közös ábra is szemlélteti:

7. ábra: A stratégia célrendszere

Forrás: saját szerkesztés

A stratégia célhierarchiája az ún. SMART megközelítést követi: a legalsó szintű célok specifikusak, konkrétak, mérhetőek, reálisan elérhetőek és relevánsak – azaz kapcsolódnak a feltárt szükségletekhez és reagálnak azokra -, valamint időben behatárolhatók.

A HKFS megvalósításának eredmény indikátorai

A HKFS feladata a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) céljai megvalósulásának elősegítése is, ezért egy közös összefoglaló táblázatban bemutatjuk a kötelező TOP eredmény mutatókhoz történő hozzájárulást és a HKFS specifikus céljaihoz történő kapcsolódást.

A fentiekben megnevezett négy specifikus cél megvalósulását négy beavatkozási terület támogatja. *(Ezeket részletesen a 6.1. Beavatkozási irányok/műveletek című alfejezetben mutatjuk be!)* A CLLD program 26 hónapos futamideje alatt elért eredmények mérését előre meghatározott számszerű mutatókkal biztosítjuk. *Részletesebben lásd még 6.5. Monitoring és értékelés terv alfejezetet!*

Specifikus cél	Mutató	Bázis-érték	Bázis-év	Célérték 2020	Adatforrás**	Kapcsolódó beavatkozási terület sorszáma
Kötelező TOP indikátorok						
S1., S2., S3., S4.	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma (fő)	32.844 fő	2016	32.800 fő	KSH statisztikai adat	1.1., 1.2., 2.A., 2.B.
S1., S2., S3., S4.	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HKFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db)	0	2018	min. 11 db	Támogatott projektek adatbázisa, monitoring adatok (kedvezményezetti beszámoló, HACS MSZ jelentései)	2.A., 2.B.
Eredmény/Output indikátorok						
S1. A szabadtéri közösségi, kulturális terek számának bővítése - elsősorban a meglévők minőségének és eszközállományának fejlesztésével	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek nagysága (m ²) (C038 OP output indikátor)	0	2018	3.350 m ²	Kedvezményezetti beszámoló	1.1. 1.2. <i>közvetetten:</i> 2.A., 2.B.
S1. A fedett közösségi, kulturális terek számának bővítése - elsősorban a meglévők minőségének és eszközállományának fejlesztésével	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek nagysága (m ²) (C039 OP output indikátor)	0	2018	250 m ²	Kedvezményezetti beszámoló	1.1. 1.2. <i>közvetetten:</i> 2.A., 2.B.

Specifikus cél	Mutató	Bázis-érték	Bázis-év	Célérték 2020	Adatforrás**	Kapcsolódó beavatkozási terület sorszáma
S2. A hátrányos helyzetű, leszakadó és/vagy sérülékeny lakossági csoportok integrációjának elősegítése	A HKFS végrehajtás keretében megvalósuló programokat, szolgáltatásokat rendszeresen igénybe vevő, hátrányos helyzetű és/vagy sérülékeny lakossági csoportokhoz tartozók aránya (%)	0*	2018	min. 10 %	Kedvezményezett beszámolók	2.B. <i>közvetetten:</i> 2.A., 1.1., 1.2.
S3. Helyi kötődést erősítő, a hagyományokat őrző, továbbépítő, illetve újszerű, innovatív kulturális programok támogatása	A HKFS végrehajtás keretében megvalósuló programokon résztvevő/ szolgáltatásokat igénybe vevő lakosság aránya (%)	0	2018	min. 15% (4920 fő)	Kedvezményezett beszámolók	2.A. <i>közvetetten:</i> 2.B., 1.2.
S4. Különböző korcsoportok szabadidős, rekreációs közösségi programkínálatának gazdagítása	A HKFS végrehajtás keretében megvalósuló programokon résztvevő/ szolgáltatásokat igénybe vevő lakosság aránya (%)	0*	2018		Kedvezményezett beszámolók	2.B. <i>közvetetten:</i> 2.A., 1.1., 1.2.

5. táblázat: A specifikus célokhoz rendelt eredmény indikátorok

Forrás: saját szerkesztés

Megjegyzések:

* A projektek indulásakor a bevont résztvevői célcsoportok vonatkozó, fő jellemzőiről (korcsoportok, társadalmi helyzet stb.) bemeneti adatszolgáltatás kérése tervezett a kedvezményezett szervezetektől, melynek eredményeit a HACS Munkaszervezet évente összesíti, majd a program végén összegzi.

**A kedvezményezetti beszámolás évente történik.

6. Cselekvési terv

6.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása

A HACS úgy alakította ki a HKFS beavatkozási területeit, hogy azok a – SWOT analízisben alapján meghatározott Gyengeségek és a Helyzetelemzés során azonosított Fejlesztési szükségletek alapján - kitzűzött Középtávú átfogó célkitűzésekre érdemben reagáljanak, egymásra épüljenek és szinergikusan egymást erősítsék.

Az „Aktívabb társadalmi-közösségi együttműködés a generációk között”; valamint a „Fenntartható, egyenlő eséllyel hozzáférhető városi kulturális-közösségi élet megszervezése” horizontális célkitűzésekhez értelemszerűen mindegyik tervezett beavatkozás kapcsolódik.

Két fő beavatkozási típust határoztunk meg, a potenciális finanszírozási forrás figyelembe vételével:

- 1. Infrastrukturális beruházások (ERFA) és
- 2. Közösségi, szabadidős, kulturális programok (ESZA).

Mindegyiken belül két-két fő beavatkozási irány különül el, melyek keretében további, különböző műveletek megvalósítása támogatható:

1. Infrastrukturális beruházások (ERFA)

1.1. Kiemelt eljárásrend keretében megvalósuló kulcsprojekt: Generációk Parkja közösségi tér ütemezett kialakítása

Egy olyan infrastrukturális beruházás valósulhat meg kulcsprojektként, mely hiánypótló szerepű a helyi közösség életében. Ahogy az a város hosszú távú jövőképében is megfogalmazódik: egy rendezett, fejlődő, értékeit őrző, de egyúttal az újdonságokra is nyitott, pezsgő közösségi életű településnek van esélye arra, hogy a fiataljait megtartsa. Emellett a középkorúak és az idősek életminősége, jólléte, helyi kötődésének stabilizálása is fontos szempont, ezért középtávon az aktívabb társadalmi-közösségi együttműködés serkentése, a generációk közötti távolság csökkentése kiemelt horizontális cél. A Generációk Parkja éppen ezért az idősebb és fiatalabb generációk közötti tudásátadás hiánypótló helyszíne lehet.

1.2. Helyi pályázati eljárásrend keretében - A helyi lakosság közösségi, szabadidős, kulturális aktivitását elősegítő, támogató infrastrukturális fejlesztések megvalósítása

A helyi pályázati rendszer a kulcsprojekt mellett, ahhoz részben kapcsolódóan további infrastrukturális (ERFA) beruházásokat is lehetővé tesz, amelyek a már meglévő helyi kulturális örökség megóvását, fejlesztését célozzák, illetve új vagy megújuló szabadtéri vagy fedett közösségi terek létrehozását támogatják.

Ezen belül támogatott tevékenységek:

- **1.2.1. Városi szabadtéri közösségi, kulturális tér fejlesztése: építése vagy meglévő átalakítása, bővítése, felújítása;**
- **1.2.2. Városi fedett kulturális, közösségi tér fejlesztése: építése vagy meglévő átalakítása, bővítése.**

2. Közösségi, szabadidős, kulturális programok (ESZA)

A tervezett pályázati rendszer másik lényegi eleme olyan társadalmi programok (közösségi, szabadidős és kulturális rendezvények, akciók) megvalósításnak támogatása, amelyek szervesen kapcsolódnak az infrastrukturális beruházásokhoz – különös tekintettel a kulcsprojektekre -, élettelpepzséssel töltik meg a közösségi tereket. Ugyanakkor kiemelt figyelem irányul a helyi társadalom életkori, szociális vagy más egyéb szempontból speciális igényű lakossági csoportjaira, közösségeire, a város társadalmi kohéziójának javítása érdekében.

Két fő beavatkozási irány került meghatározásra, melyeken belül további, különböző tevékenységek megvalósítása támogatható:

2.A. Helyi pályázati eljárásrend keretében - A városi kulturális, szabadidős programkínálat színesítését szolgáló tevékenységek, együttműködések megvalósítása

- **2.A.1. Generációk közötti párbeszédet előmozdító közös akciók, rendezvények, programok megszervezése és lebonyolítása;**
- **2.A.2. Szekszárd hazai és nemzetközi kulturális, közösségi együttműködési kapcsolatait elmélyítő tevékenységek, akciók, programok megszervezése és lebonyolítása;**
- **2.A.3. A városi szintű kulturális, közösségi programkoordináció javítását szolgáló fejlesztések megvalósításnak támogatása;**
- **2.A.4. Kulturális, közösségi, szabadidős tevékenységekhez, együttműködésekhez kapcsolódó képzési/tréning programok, workshopok megvalósítása.**

2.B. Helyi pályázati eljárásrend keretében - Speciális igényű lakossági csoportok számára integráltabb helyi közösségi, kulturális életet elősegítő, hiánypótló és/vagy újszerű programok támogatása

- **2.B.1. Fiatalok helyi kötődését erősítő, tartalmas szabadidő eltöltését;**
- **2.B.2. Aktív, társas időskort;**
- **2.B.3. Gyermekes családok színesebb szabadidő eltöltését;**
- **2.B.4. A különböző társadalmi-szociális hátrányokkal, egészségügyi fogyatékkal, függőségekkel élő lakosok egyenlő esélyű közösségi részvételét elősegítő, támogató rendezvények, akciók, tevékenységek megvalósítása.**

A négy beavatkozási terület főbb ismérveit, jellemzőit könnyen áttekinthető formában foglalják össze az alábbi táblázatok:

Beavatkozási terület/művelet:**1.1. Generációk Parkja közösségi tér ütemezett kialakítása**

Típus	Kulcsprojekt (ERFA)
Indoklás, alátámasztás	<p>Szekszárd demográfiai mutatói alapján a 60+ korosztály aránya egyre növekvő, míg a fiataloké csökkenő tendenciát mutat. Ez utóbbi oka nem csak a születésszám csökkenése, hanem a közép- illetve különösen a felsőfokú szakképzettséggel/végzettséggel rendelkező fiatalok elvándorlása is. A foglalkoztatás mellett a város élhetősége, a lakosság jólétét szolgáló kulturális, közösségi lehetőségek tárháza is megtartó erővel bíró tényező, melyet Szekszárd kiemelt stratégiai kérdésként kezel.</p> <p>A tervezés során megtartott műhelytalálkozók, fórumok alapján megállapítást nyert, hogy Szekszárdon jelenleg nem elegendő a színvonalas közösségi terek száma, különösen hiányzik egy olyan hely, ahol egyidejűleg több generáció töltheti el hasznosan, kellemes és biztonságos körülmények között a szabadidejét: beszélgethet, ismerkedhet, kapcsolódhat, játszhat, mozoghat.</p> <p>A város elkötelezett amellett, hogy a különböző generációkat összehozza, kapcsolatukat erősítse. Az összegyűjtött helyi igények és elképzelések alapján a HACS úgy döntött, hogy a Generációk Parkja nevű közösségi tér megfelelő lehetőséget nyújt ehhez, ezért kulcsfontosságú, kiemelt projektként nevesítjük.</p> <p><u>Kulcsprojekt módosítása</u></p> <p>A 2017.08.1-jei támogatói döntés értelmében a megítélt támogatás összege 50%-kal csökkentett az eredetileg megpályázotthoz képest, mely felezés érzékenyen érinti a tervezett kulcsprojektet is. Ennek értelmében 2017. szeptember-október folyamán a HACS - helyi döntéshozók és műszaki szememberek bevonásával – döntött a kulcsprojekt elemeinek – szükségszerű - módosításáról. Ennek eredményeként a HACS 2018.01.25-én döntött a kulcsprojekt helyszínének változásáról, mely a korábbi Bezerédj utcai tömbbelsőről a Barátság utcai ingatlanra teszi át a projekt helyszínét.</p> <p>A Generációk Parkjában tervezett közösségi-szabadidős lehetőségeket mindazonáltal nem kívánja csökkenteni, mivel éppen ezek biztosítják annak hiánypótló vonzerejét a különféle kor- és célcsoportok számára.</p>
Kapcsolódó specifikus cél/ok	<p>S1. A szabadtéri és fedett közösségi, kulturális terek számának bővítése – elsősorban a meglévők minőségének és eszközállományának fejlesztésével;</p> <p><i>Közvetett kapcsolódás:</i></p> <p>S2. A hátrányos helyzetű, leszakadó és/vagy sérülékeny lakossági csoportok integrációjának elősegítése;</p> <p>S4. Különböző korcsoportok szabadidős, rekreációs közösségi programkínálatának gazdagítása</p>

Területi lehatárolás	<p>A Barátság utcában az alábbi helyrajzi számokkal megjelölt területeken valósulhat meg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 6312/24 hrsz., 6312/26 hrsz., 6312/28 hrsz., 6311/20 hrsz., 4845/11 hsz., 4845/15 hrsz.
Tervezett fő tevékenységek	<p>A kulcsprojekt több generáció közösségi igényeihez, tartalmaz szabadidő eltöltéséhez biztosít egyidejűleg egy új helyszínt, színvonalasan kialakított közösségi teret a város könnyen megközelíthető részén, a Barátság utcai lakótelep jelenleg alulhasznosított – terület- és tereprendezési munkálatokat, parkosítási tevékenységet igénylő – ingatlanjain .</p> <p>A Generációk Parkja elsősorban szabadtéri szabadidős programokhoz kínál lehetőséget egyidejűleg gyermekes szülőknek, fiataloknak és időseknek - ez a funkció Szekszárdon jelenleg hiányzik.</p> <p>A módosított kulcsprojekt a Generációk Parkja szabadtéri, nyitott közösségi tér kialakításához szükséges terület- és tereprendezési, parkosítási tevékenységeket foglalja magában min. 3350 m² alapterületen, mely az önkormányzat tulajdonában álló Barátság utcai területeken valósulhat meg.</p> <p>A területen legalább 250 m² alapterületű fedett közösségi létesítmény kerül kialakításra a különböző korcsoportok igényeit szem előtt tartva. A létesítményen belül esőben is használható közösségi tér (játshely, kreatív foglalkoztató hely), valamint kiszolgáló helyiségek (vizesblokk) kerülnek kialakításra.</p> <p>A kulcsprojekt megvalósítása infrastrukturális fejlesztéseket igényel. Az így kialakított, igényes nyitott és fedett közösségi tereket a helyi társadalmi szervezetek és a lakosság tudja élettel megtölteni, birtokba venni: részben közvetlen használattal, részben pedig a helyi pályázati felhívásokra kidolgozott szoft közösségi-szabadidős programokkal, rendezvényekkel, melyek lehetőséget és plusz forrást biztosítanak újszerű, kreatív elképzeléseik megvalósítására.</p> <p><i>Lásd még a 2.1. és a 2.2. beavatkozási irányokat!</i></p>
Kedvezményezettek	<p>Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata</p> <p><u><i>Megjegyzés:</i></u> <i>Konzorciumi együttműködés keretében további partnerek bevonására lehetőség van!</i></p>
Célcsoportok	<p>A város teljes lakossága, ezen belül főleg: idős korúak, fiatalok, gyermekes családok.</p>
Tervezett forrásigény (Ft)	139.000.000 Ft
Támogatási intenzitás	100%
Önerő	0%
Támogató alap	ERFA
A megvalósítás tervezett időintervalluma	24 hónap
Ütemezés	2019. és 2022. között tervezés és kivitelezés megvalósítása;

Kiválasztás	Kiemelt eljárásrend szerint
Kapcsolódás más beavatkozásokhoz, szinergia	<p>A <u>2016-2020</u> közötti, az ITP keretében tervezett, európai uniós társfinanszírozású projektek közül az alábbiakhoz közvetetten kapcsolódik:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A városközpont fenntartható rehabilitációjának folytatásaként, az 1,277 Mrd Ft-os TOP-6.3.2.-16 Szekszárd zöld város kialakítása projekt keretében megvalósuló, elsősorban szabadtéri közösségi terek infrastrukturális fejlesztéseihez, melyek célterülete a belváros változó elhelyezkedésű terei (pl. Luther tér, Prométheusz park, Garay udvar, Találka tér, Kiskorzó tér stb.), - A társadalmi kohézió erősítését célzó, 202 millió Ft keretösszegű helyi programok (6.9. intézkedés), - Rendezvényhelyszínek fejlesztése (6.1.); - A munkába állást segítő, családbarát bölcsőde- és óvodafejlesztési, összesen 533 millió Ft keretösszegű projektekhez; - A leromlott városi területek tervezett, 163 millió Ft-os szociális városrehabilitációjához; - A helyi gazdaságfejlesztést, a hátrányos helyzetű aktív korúak munkaerőpiaci esélyeit, ezáltal életminőségét javító foglalkoztatási paktum megkötéséhez (6.8.).
Output indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> - Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek: 3350 m² - Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek: 250 m²

Beavatkozási terület/művelet:**1.2. A helyi lakosság közösségi, szabadidős, kulturális aktivitását elősegítő, támogató infrastrukturális fejlesztések megvalósítása**

Típus	Helyi pályázat (ERFA)
Indoklás, alátámasztás	<p>A fiatalok helyi kötődése nem elég erős, elvándorlásuk csökkentése kiemelt feladat. A felmért igények alapján egyértelműen kevés, illetve egyenetlenül elosztott a városban a fiatalokat is vonzó közösségi tér, a térítésmentes szabadidős lehetőség.</p> <p>A városi közösségi terek, parkok egy része elhanyagolt, nem eléggé hívogató az ott élők számára.</p> <p>A már megvalósult népszerű fejlesztések: sérülésbiztos, ötletgazdag játszóterek, felnőtt kondipark, szabadidős tevékenységekre és tömegsportra alkalmas pályák népszerűek, de megoszlásuk egyenetlen a városban, illetve a már meglévők gyakran korszerűtlenek, elhasználódtak.</p> <p>A helyi aktív civil szervezetek folyamatosan helyhiánnyal küzdenek: nemcsak rendezvényeik lebonyolítása, de napi működésük is nehézkes gyakran emiatt. Egybehangzó igény van olyan létesítményekre, amelyek kifejezetten civil házként működtethetők: kisebb, akár évente, rotációs rendszerben megpályázható, csoportsobákkal, irodákkal és közös, egymással egyeztetetten megosztva is használható nagyobb közösségi, szabadtéri és/vagy fedett rendezvényterrel; valamint alapvető bútorzattal, felszereléssel.</p> <p>Szekszárd arculatában a település szellemisége nem jelenik meg kellőképpen: a város tradíciói és kötődései (<i>bor, Sárköz, Gemenc stb.</i>) az idelátogatók számára nem minden esetben érzékelhetők, de gyakran a helyiek számára sem egyértelműek.</p> <p>A meglévő közösségi terek, közszolgáltatások egy részének a fizikai akadálymentesítése sem megoldott.</p>
Kapcsolódó specifikus cél/ok	<p>S1. A szabadtéri és fedett közösségi, kulturális terek számának bővítése – elsősorban a meglévők minőségének és eszközállományának fejlesztésével;</p> <p><i>Közvetett kapcsolódás:</i></p> <p>S2. <i>A hátrányos helyzetű, leszakadó és/vagy sérülékeny lakossági csoportok integrációjának elősegítése;</i></p> <p>S3. <i>Helyi kötődést erősítő, a hagyományokat őrző, továbbépítő, illetve újszerű, innovatív kulturális programok támogatása;</i></p> <p>S4. <i>Különböző korcsoportok szabadidős, rekreációs közösségi programkínálatának gazdagítása</i></p>
Területi lehatárolás	Az infrastrukturális projektek korlátozás nélkül, Szekszárd MJV teljes közigazgatási területén megvalósulhatnak.
Támogatható fő tevékenységek a helyi felhívásokban	<p>A helyi pályázati felhívás keretében az alábbi fő beavatkozási irányokat szolgáló fő tevékenység-típusok támogathatók:</p> <p>1.2.1. Városi szabadtéri közösségi, kulturális tér fejlesztése: építése vagy meglévő átalakítása, bővítése, felújítása;</p>

	1.2.2. Városi fedett kulturális, közösségi tér fejlesztése: építése vagy meglévő átalakítása, bővítése.
Támogatási prioritások	A pályázatok értékelése során előnyt élveznek az olyan projektötletek, amelyek <ul style="list-style-type: none"> • közösségi, kulturális és szabadidős szempontból szolgáltatáshiányos területen valósulnak meg, és a fejlesztésekre valós igény mutatkozik; • erősítik a helyi lakosság Szekszárdhoz való kötődését; • megvalósításukban hasonló típusú projektek esetében tapasztalattal rendelkező projektmenedzser, projektasszisztens és pénzügyi vezető is részt vesz.
Kedvezményezettek lehetséges köre	<ul style="list-style-type: none"> • Civil szervezetek; • települési önkormányzat; • nemzeti önkormányzatok; • közművelődési, kulturális, oktatási intézmények; • nonprofit gazdasági társaságok; • alapítványok; • szociális szövetkezetek; • egyházak. <p>Lehetőség van konzorciális formában történő pályázásra, amennyiben a tagok mindegyike a lehetséges kedvezményezetti körbe tartozik.</p>
Célcsoportok	a város közigazgatási területének teljes lakossága, ezen belül különösen: hátrányos helyzetű, sérülékeny társadalmi csoportok; fiatalok; idős emberek
Projektméret	minimum: 3.000.000 Ft – maximum: 30.000.000 Ft
Teljes pályázati keretösszeg	75.500.000 Ft
Támogatási intenzitás	100%
Önerő	0%
Támogató alap	ERFA
A megvalósítás tervezett időintervalluma	Maximum 24 hónap, a projektek megvalósításának végső határideje 2022. június 30. lehet.
Ütemezés	<p>- Meghirdetés: 2018. november</p> <p>- Megpályázható keretösszeg: 75.500.000 Ft</p> <p><i>Amennyiben a teljes keret nem kerül lekötésre, a HACS taggyűlés dönthet a helyi felhívás újbóli meghirdetéséről, akár módosított tartalommal</i></p>
Kiválasztási alapelvek	<p>Közvetlen kapcsolódás az „S1. A szabadtéri és fedett közösségi, kulturális terek számának bővítése – elsősorban a meglévők minőségének és eszközállományának fejlesztésével” célkitűzéshez</p> <p>- Pontozásos értékelési rendszer alkalmazása, a helyi felhívásban előzetesen megadott bírálati szempontrendszerrel, ahol az elérhető maximális pontszám min. 60%-át el kell érni a támogatáshoz;</p> <p>- Az értékelési táblázat szempontjain kívüli plusz pontszám nem adható az átlátható és egységes bírálati elvek érvényesítése</p>

	<p>érdekében.</p> <p>- Támogatás nyújtása csak az igényelt teljes összeggel lehetséges, csökkentett összeggel nem.</p>
<p>Kapcsolódás más beavatkozásokhoz, szinergia</p>	<p>A regionális operatív program keretében a <u>2007-2013</u> közötti időszakban megvalósított fejlesztések közül a városközpontot, mint kiemelt szerepű közösségi teret érintő infrastrukturális beruházások közvetlenül kapcsolódnak a helyi pályázatok útján megvalósuló kulturális, közösségi infrastrukturális fejlesztésekhez csakúgy, mint a TIOP Agóra pályázata keretében kialakított többfunkciós Babits Mihály Kulturális Központ:</p> <p>-DDOP-4.1.1./E-13-2013-0003 Szekszárd Megyei Jogú Város kulturális életének javítása a vármegyeháza és környéke felújításával</p> <p>-DDOP-4.1.1/C-09-2f-2010-0001 Szekszárd Megyei Jogú Város történelmi városmagjának funkcióbővítő fejlesztése</p> <p>-DDOP-4.1.1/D-09-2f-2009-0006 Szekszárd Megyei Jogú Város kulturális életének javítása a vármegyeháza és környéke felújításával</p> <p>-TIOP-1.2.1-08/2-2009-0010 „Agóra Szekszárd” – A Babits Mihály Múvelődési Ház és Művészetek Háza multifunkcionális közösségi központ kialakítása</p> <p>A <u>2016-2020</u> közötti, az ITP keretében tervezett, európai uniós társfinanszírozású projektek közül közvetlenül</p> <p>- A városközpont fenntartható rehabilitációját folytató, 1,277 Mrd Ft-os zöld város projekt keretében kialakítandó, elsősorban szabadtéri közösségi terek létrehozásához;</p> <p>- Rendezvényhelyszínek fejlesztéséhez (6.1.);</p> <p>míg közvetetten</p> <p>- A Modern Városok Program keretében tervezett komplex turisztikai fejlesztéshez, annak részeként a Gemenc Duna-parti pontonkikötő építéséhez, a Gemenci Látogatóközpont kialakításához és a kisvasút felújításához kapcsolódik.</p>
<p>Output indikátorok meghatározása</p>	<p>- Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m²);</p> <p>- Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek (m²)</p>
<p>Támogatott projektek összesen</p>	<p>min. 2 db – max. 25 db</p>

Beavatkozási terület/művelet:

2.A. A városi kulturális, szabadidős programkínálat színesítését szolgáló tevékenységek, együttműködések megvalósítása

A két beavatkozási terület (2.A – 2.B) egy összevont ESZA-típusú felhívásban jelenik meg, a két területre fordítható teljes keretösszeg: 133.333.000 Ft.

Típus	Helyi pályázat (ESZA)
Indoklás, alátámasztás	A város elkötelezett amellett, hogy a különböző generációkat

	<p>összehozza, kapcsolatukat, a generációk közötti tudásátadást erősítse.</p> <p>Megállapítást nyert, hogy kevés mind az időskorúak számára aktív közösségi életet elősegítő, mind pedig a fiatalok tartalmas szabadidő eltöltését, rekreációját biztosító program, esemény.</p> <p>A városi szintű kulturális, közösségi programkoordináció javításra szorul: a különböző városi programok nem kellő mértékben összehangoltak, gyakori a rendezvények egymásra szervezése, ezáltal azok nem érik el a kívánt látogatottságot.</p> <p>Igény mutatkozik arra is, hogy a helyi oktatási és szociális intézmények, ill. a civil szervezetek nagyobb szabású, színvonalas rendezvényei kapjanak városi szintű nyilvánosságot, ezzel is javítva a helyi kisközösségek kohézióját.</p> <p>A város nemzetközi kapcsolatai gazdasági és kulturális téren nem kellő mértékben kiaknázottak. Szekszárd számos testvérvárosi kapcsolattal rendelkezik, de jelenleg kevés a célzott tematikus együttműködésen alapuló, innovatív közös tevékenység, amely az itt élők látókörét szélesíthetné pl. a helyi gazdaság fejlesztése vagy akár a közösségépítés területén.</p>
Kapcsolódó specifikus cél/ok	<p>S4. Különböző korcsoportok szabadidős, rekreációs közösségi programkínálatának gazdagítása</p> <p>S3. Helyi kötődést erősítő, a hagyományokat őrző, továbbépítő, illetve újszerű, innovatív kulturális programok támogatása;</p> <p><i>Közvetett kapcsolódás:</i></p> <p>S2. <i>A hátrányos helyzetű, leszakadó és/vagy sérülékeny lakossági csoportok integrációjának elősegítése;</i></p> <p>S1. <i>A szabadtéri és fedett közösségi, kulturális terek számának bővítése – elsősorban a meglévők minőségének és eszközállományának fejlesztésével;</i></p>
Területi lehatárolás	A szoft projektek korlátozás nélkül, Szekszárd MJV teljes közigazgatási területén megvalósulhatnak.
Támogatható fő tevékenységek a helyi felhívásokban	<p>A helyi pályázati felhívás keretében az alábbi fő beavatkozási irányokat szolgáló fő tevékenység-típusok támogathatók:</p> <p>2.A.1. Generációk közötti párbeszédet előmozdító közös akciók, rendezvények, programok megszervezése és lebonyolítása;</p> <p>2.A.2. Szekszárd hazai és nemzetközi kulturális, közösségi együttműködési kapcsolatait elmélyítő tevékenységek, akciók, programok megszervezése és lebonyolítása;</p> <p>2.A.3. A városi szintű kulturális, közösségi programkoordináció javítását szolgáló fejlesztések megvalósításának támogatása;</p> <p>2.A.4. Kulturális, közösségi, szabadidős tevékenységekhez, együttműködésekhez kapcsolódó képzési/tréning programok, workshopok megvalósítása.</p>
Támogatási prioritások	<p>A pályázatok értékelése során előnyt élveznek az olyan projektötletek, amelyek</p> <ul style="list-style-type: none"> • közösségi, kulturális és szabadidős szempontból szolgáltatáshiányos területen valósulnak meg, és a

	<p>fejlesztésekre valós igény mutatkozik;</p> <ul style="list-style-type: none"> • erősítik a helyi lakosság Szekszárdhoz való kötődését; • megvalósításukban hasonló típusú projektek esetében tapasztalattal rendelkező projektmenedzser, projektasszisztens és pénzügyi vezető is részt vesz.
Kedvezményezettek lehetséges köre	<ul style="list-style-type: none"> • Civil szervezetek; • települési önkormányzat; • nemzetiségi önkormányzatok; • közművelődési, kulturális, oktatási intézmények; • nonprofit gazdasági társaságok; • alapítványok; • szociális szövetkezetek; • egyházak. <p>Lehetőség van konzorciális formában történő pályázásra, amennyiben a tagok mindegyike a lehetséges kedvezményezetti körbe tartozik.</p>
Célcsoportok	a város közigazgatási területének teljes lakossága, különösen: hátrányos helyzetű, sérülékeny társadalmi csoportok; fiatalok; idősek
Projektméret	minimum: 2.000.000 Ft – maximum: 20.000.000 Ft
Teljes pályázati keretösszeg	83.333.000 Ft
Támogatási intenzitás	100%
Önerő	0%
Támogató alap	ESZA
A megvalósítás tervezett időintervalluma	Maximum 24 hónap, a projektek megvalósításának végső határideje 2022. június 30. lehet.
Ütemezés	<p>- Meghirdetés: 2018. november</p> <p>- Megpályázható keretösszeg: 83.333.000 Ft</p> <p><i>Amennyiben a teljes keret nem kerül lekötésre, a HACS taggyűlés dönthet egy újabb helyi felhívás meghirdetéséről, akár módosított tartalommal.</i></p>
Kiválasztási alapelvek	<p>Közvetlen kapcsolódás az „S4. Különböző korcsoportok szabadidős, rekreációs közösségi programkínálatának gazdagítása” és/vagy az „S3. Helyi kötődést erősítő, a hagyományokat őrző, továbbépítő, illetve újszerű, innovatív kulturális programok támogatása” célkitűzésekhez</p> <p>- Pontozásos értékelési rendszer alkalmazása, a helyi felhívásban előzetesen megadott bírálati szempontrendszerrel, ahol az elérhető maximális pontszám min. 60%-át el kell érni a támogatáshoz;</p> <p>- Az értékelési táblázat szempontjain kívüli plusz pontszám nem adható az átlátható és egységes bírálati elvek érvényesítése érdekében.</p> <p>- Támogatás nyújtására az igényelt teljes összeggel és csökkentett összeggel egyaránt lehetséges.</p>

<p>Kapcsolódás más beavatkozásokhoz, szinergia</p>	<p>A regionális operatív program keretében a <u>2007-2013</u> közötti időszakban megvalósított fejlesztések közül a városközpontot, mint kiemelt szerepű közösségi teret érintő infrastrukturális fejlesztések, valamint a TIOP Agóra pályázata keretében kialakított többfunkciós Babits Mihály Kulturális Központ közvetett kapcsolatban vannak a tervezett kulturális és szabadidős szoft programokkal, csakúgy mint az alábbi, <u>2016-2020</u> között az ITP keretében tervezett, európai uniós társfinanszírozású projektekkel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A városközpont fenntartható rehabilitációját folytató, 1,277 Mrd Ft-os zöld város projekt keretében kialakítandó szabadtéri közösségi terek; - A munkába állást segítő, családbarát bölcsőde és óvodafejlesztési összesen 533 millió Ft keretösszegű projektekhez; valamint - A leromlott városi területek tervezett, 163 millió Ft-os szociális városrehabilitációjához; - A Modern Városok Program keretében tervezett Komplex turisztikai fejlesztések. <p><u>Közvetlenebb, szinergikus hatás érvényesül:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -A társadalmi kohézió erősítését célzó 202 millió Ft keretösszegű helyi programokkal (6.9. intézkedés); - A helyi gazdaságfejlesztését, a hátrányos helyzetű aktív korúak munkaerőpiaci esélyeit, ezáltal életminőségét javító foglalkoztatási paktummal (6.8.); - A rendezvényhelyszínek fejlesztésével (6.1.). <p>Továbbá:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Testvérvárosi együttműködések ápolását célzó közös bilaterális programokkal, látogatásokkal, tudásmegosztással.
<p>Output indikátorok meghatározása</p>	<ul style="list-style-type: none"> - HKFS keretében megvalósított új kulturális-közösségi programok száma (db) - HKFS keretében létrehozott új, ill. megújított kulturális-közösségi szolgáltatások száma (db) - HKFS keretében megvalósított új kulturális-közösségi együttműködések száma (db)
<p>Támogatott projektek összesen</p>	<p>min. 4 db – max. 41 db</p>

Beavatkozási terület/művelet:

A két beavatkozási terület (2.A – 2.B) egy összevont ESZA-típusú felhívásban jelenik meg, a két területre fordítható teljes keretösszeg: 133.333.000 Ft.

2.B. Speciális igényű lakossági csoportok számára integráltabb helyi közösségi, kulturális életet elősegítő, hiánypótló és/vagy újszerű programok támogatása

Típus	Helyi pályázat (ESZA)
Indoklás, alátámasztás	<p>Társadalmi, szociális, egészségügyi szempontból az átlagtól eltérő igényű lakossági csoportok természetesen élnek Szekszárdon is. A városban található még szegregátumok alacsony iskolai végzettségű, tartósan munkanélküli, gyakran komplex hátrányokkal küzdő lakossággal. Azonban a speciális igény ennél sokkal tágabb kört foglal magába: 60+ életkorú idősek, kamaszok, sokgyermekes családok, egyszülős családok, sajátos nevelési igényű gyermekek, valamilyen egészségügyi károsodással, fogyatékossgal élők, valamilyen függőségben szenvedők, fedél nélkül élők stb. Részükre a közösségi és/vagy kulturális élményt biztosító programok, akciók, rendezvények további gazdagítása, megújítása fontos célkitűzés. Emellett Szekszárdon újnak, innovatívnak számító kisközösségek építése, beilleszkedést, tartalmasabb szabadidő eltöltést, új élményeket hozó módszerek, programok bevezetése, kipróbálása indokolt, hogy a város lakosságának minél szélesebb körét tudjuk bevonni a helyi közösségi életbe.</p> <p>Fontos cél, hogy a város társadalmi kohéziója a CLLD program megvalósítása során is tovább erősödjön, ezt a lehetőséget részben az érintett egyének, közösségek további kulturális-társadalmi leszakadásának elszigetelődésének megakadályozásra fordítsuk.</p>
Kapcsolódó specifikus cél/ok	<p>S2. A hátrányos helyzetű, leszakadó és/vagy sérülékeny lakossági csoportok integrációjának elősegítése;</p> <p>S3. Helyi kötődést erősítő, a hagyományokat őrző, továbbépítő, illetve újszerű, innovatív kulturális programok támogatása;</p> <p>S4. Különböző korcsoportok szabadidős, rekreációs közösségi programkínálatának gazdagítása</p> <p><i>Közvetett kapcsolódás:</i></p> <p><i>S1. A szabadtéri és fedett közösségi, kulturális terek számának bővítése – elsősorban a meglévők minőségének és eszközállományának fejlesztésével</i></p>
Területi lehatárolás	A szoft projektek korlátozás nélkül, Szekszárd MJV teljes közigazgatási területén megvalósulhatnak.
Támogatható fő tevékenységek a helyi felhívásokban	<p>A helyi pályázati felhívás keretében az alábbi fő beavatkozási irányokat szolgáló fő tevékenység-típusok támogathatók:</p> <p>2.B.1. Fialatok helyi kötődését erősítő, tartalmas szabadidő eltöltését;</p> <p>2.B.2. Aktív, társas időskort;</p> <p>2.B.3. Gyermekes családok színesebb szabadidő eltöltését;</p> <p>2.B.4. A különböző társadalmi-szociális hátrányokkal, egészségügyi fogyatékossgal, függőségekkel élő lakosok egyenlő esélyű közösségi részvételét elősegítő, támogató rendezvények, akciók,</p>

	tevékenységek megvalósítása.
Támogatási prioritások	<p>A pályázatok értékelése során előnyt élveznek az olyan projektötletek, amelyek</p> <ul style="list-style-type: none"> • közösségi, kulturális és szabadidős szempontból szolgáltatáshiányos területen valósulnak meg, és a fejlesztésre valós igény mutatkozik; • erősítik a helyi lakosság Szekszárdhoz való kötődését; • megvalósításukban hasonló típusú projektek esetében tapasztalattal rendelkező projektmenedzser, projektasszisztens és pénzügyi vezető is részt vesz.
Kedvezményezettek lehetséges köre	<ul style="list-style-type: none"> • Civil szervezetek; • települési önkormányzat; • nemzetiségi önkormányzatok; • közművelődési, kulturális, oktatási intézmények; • nonprofit gazdasági társaságok; • alapítványok; • szociális szövetkezetek; • egyházak. <p>Lehetőség van konzorciális formában történő pályázásra, amennyiben a tagok mindegyike a lehetséges kedvezményezetti körbe tartozik.</p>
Célcsoportok	a város közigazgatási területének teljes lakossága, különösen: hátrányos helyzetű, sérülékeny társadalmi csoportok; fiatalok; idősek
Projektméret	minimum: 2.000.000 Ft – maximum: 20.000.000 Ft
Teljes pályázati keretösszeg	50.000.000 Ft
Támogatási intenzitás	100%
Önerő	0%
Támogató alap	ESZA
A megvalósítás tervezett időintervalluma	Maximum 24 hónap, a projektek megvalósításának végső határideje 2022. június 30. lehet.
Ütemezés	<p>- Meghirdetés: 2018. november</p> <p>- Megpályázható keretösszeg: 50.000.000 Ft</p> <p><i>Amennyiben a teljes keret nem kerül lekötésre a HACS taggyűlés dönthet egy újabb helyi felhívás meghirdetéséről, akár módosított tartalommal.</i></p>
Kiválasztási alapelvek	<p>Közvetlen kapcsolódás az „S2. A hátrányos helyzetű, leszakadó és/vagy sérülékeny lakossági csoportok integrációjának elősegítése”; és/vagy az „S4. Különböző korcsoportok szabadidős, rekreációs közösségi programkínálatának gazdagítása” és/vagy az „S3. Helyi kötődést erősítő, a hagyományokat őrző, továbbépítő, illetve újszerű, innovatív kulturális programok támogatása” célkitűzésekhez</p> <p>- Pontozásos értékelési rendszer alkalmazása, a helyi felhívásban előzetesen megadott bírálati szempontrendszerrel, ahol az</p>

	<p>elérhető maximális pontszám min. 60%-át el kell érni a támogatáshoz;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Támogatás nyújtására az igényelt teljes összeggel és csökkentett összeggel egyaránt lehetséges; - Az értékelési táblázat szempontjain kívüli plusz pontszám nem adható az átlátható és egységes bírálati elvek érvényesítése érdekében.
Kapcsolódás más beavatkozásokhoz, szinergia	<p>A Regionális Operatív Program keretében a <u>2007-2013</u> közötti időszakban megvalósított fejlesztések közül a városközpontot, mint kiemelt szerepű közösségi teret érintő infrastrukturális fejlesztések, valamint a TIOP Agóra pályázata keretében kialakított többfunkciós Babits Mihály Kulturális Központ közvetett kapcsolatban vannak a tervezett kulturális és szabadidős szoft programokkal csakúgy, mint az alábbi, <u>2016-2020</u> között az ITP keretében tervezett, európai uniós társfinanszírozású, alábbi projektekkal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A városközpont fenntartható rehabilitációját folytató, 1,277 Mrd Ft-os zöld város projekt keretében kialakítandó szabadtéri közösségi terek; <p>Közvetlenebb, szinergikus hatás érvényesül:</p> <ul style="list-style-type: none"> -A társadalmi kohézió erősítését célzó 202 millió Ft keretösszegű helyi programokkal (6.9. intézkedés); - A munkába állást segítő, családbarát bölcsőde és óvodafejlesztést célzó összesen 533 millió Ft keretösszegű projektekkal; - A leromlott városi területek tervezett, 163 millió Ft-os szociális városrehabilitációjával; - Rendezvényhelyszínek fejlesztésével (6.1.); valamint a folyamatban levő - TOP-6.8.2-15-SE1-2016-00001 „Szekszárd Megyei Jogú Város és várostérsége foglalkoztatási helyzetének javítása” projekttel.
Output indikátorok meghatározása	<ul style="list-style-type: none"> - HKFS keretében megvalósított új kulturális-közösségi programok száma (db) - HKFS keretében létrehozott új, ill. megújított kulturális-közösségi szolgáltatások száma (db) - HKFS keretében kidolgozott/kipróbált új módszerek/programok száma (db)
Támogatott projektek összesen	min. 2 db – max. 25 db

A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	Támogatható tevékenységek	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (ezer Ft)	Támogató alap	Tervezett időintervallum
1.1. Generációk Parkja közösségi tér ütemezett kialakítása	<p>A város elkötelezett amellett, hogy a különböző generációkat összehozza, kapcsolatukat erősítse. Az összegyűjtött helyi igények és elképzelések alapján a HACS úgy döntött, hogy a Generációk Parkja nevű közösségi tér megfelelő, hiánypótló lehetőséget nyújt a különböző korosztályok együttlétéhez, tudásmegosztásához, ezért kulcsfontosságú, kiemelt projektként nevesítjük.</p> <p><u>Kulcsprojekt módosítása</u></p> <p>A 2017.08.1-jei támogatói döntés értelmében a megítélt támogatás összege 50%-kal csökkentett az eredetileg megpályázotthoz képest, mely felezés érinti a tervezett kulcsprojektet is. 2017. szeptember-október folyamán a HACS - helyi döntéshozók és műszaki szakemberek bevonásával – döntött a kulcsprojekt elemeinek – szükségszerű - módosításáról. Ennek eredményeként a HACS 2018.01.25-én döntött a kulcsprojekt helyszínének változásáról, mely a korábbi Bezerédj utcai tömb-belsőről a Barátság utcai ingatlanra teszi át a projekt helyszínét. Azonban a tervezett közösségi-szabadidős lehetőségeket nem kívánja csökkenteni, mivel éppen ezek biztosítják annak hiánypótló vonzerejét a különféle kor- és célcsoportok számára.</p>	<p>Közvetlen kapcs.: S1.</p> <p>Közvetett kapcs.: S2., S4.</p>	<p>A kulcsprojekt több generáció közösségi igényeihez, tartalmaz szabadidő eltöltéséhez biztosít egyidejűleg egy új helyszínt, színvonalasan kialakított, szabadtéri és zárt közösségi tereket.</p> <p>A módosított kulcsprojekt a Generációk Parkja szabadtéri, nyitott közösségi tér kialakításához szükséges terület- és tereprendezési, parkosítási tevékenységeket foglalja magában min. 3350 m² alapterületen, mely a Barátság utcában, önkormányzati területen valósulhat meg.</p> <p>A területen legalább 250 m² alapterületű fedett közösségi létesítmény kerül kialakításra a különböző korcsoportok igényeit szem előtt tartva. A létesítményen belül esőben is használható közösségi tér (játsszóhely, kreatív foglalkoztató hely), valamint kiszolgáló helyiségek (vizesblokk) kerülnek kialakításra.</p>	<p>A beavatkozás közvetlenül és közvetve is több, a regionális operatív program keretében 2007 és 2013 között megvalósított, illetve az ITP keretében 2016 és 2020 között megvalósítani tervezett fejlesztéshez kapcsolódik.</p>	<p>a város teljes lakossága, ezen belül különösen: fiatalok, idős emberek, gyermekes családok</p>	139.000	ERFA	<p>Maximum 24 hónap, a projektek megvalósításának végső határideje 2022. június 30. lehet.</p>

A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	Támogatható tevékenységek	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (ezer Ft)	Támogató alap	Tervezett időintervallum
1.2. A helyi lakosság közösségi, szabadidős, kulturális aktivitását elősegítő, támogató infrastrukturális fejlesztések megvalósítása	A fiatalok helyi kötődése nem elég erős, elvándorlásuk csökkentése kiemelt feladat. A felmért igények alapján egyértelműen kevés, illetve egyenetlenül elosztott a városban a fiatalokat is vonzó közösségi tér, a térítésmentes szabadidős lehetőség.	Közvetlen kapcs.: S1. Közvetett kapcs.: S2., S3., S4.	A helyi pályázati felhívás keretében az alábbi fő beavatkozási irányokat szolgáló fő tevékenység-típusok támogathatók: 1.2.1. Városi szabadterei közösségi, kulturális tér fejlesztése: építése vagy meglévő átalakítása, bővítése, felújítása; 1.2.2. Városi fedett kulturális, közösségi tér fejlesztése. építése vagy meglévő átalakítása, bővítése.	A beavatkozás közvetlenül és közvetve is több, a regionális operatív program keretében 2007 és 2013 között megvalósított, illetve az ITP keretében 2016 és 2020 között megvalósítani tervezett fejlesztéshez kapcsolódik.	a város teljes lakossága, ezen belül különösen: hátrányos helyzetű, sérülékeny társadalmi csoportok; fiatalok; idősek emberek	75.5000	ERFA	Maximum 24 hónap, a projektek megvalósításának végső határideje 2022. június 30. lehet.
2.A. A városi kulturális, szabadidős programkínálat színesítését szolgáló tevékenységek, együttműködések megvalósítása	Megállapítást nyert, hogy kevés mind az időskorúak számára aktív közösségi életet elősegítő, mind pedig a fiatalok tartalmasságát biztosító, rekreációját biztosító program, esemény. A városi kulturális, közösségi programkoordináció javítandó, a rendezvények nem kellően összehangoltak. A város nemzetközi kapcsolatai nem kellően kiaknázottak, a hazai együttműködések bővítendőek.	Közvetlen kapcs.: S4., S3. Közvetett kapcs.: S2., S1.	A helyi pályázati felhívás keretében az alábbi fő beavatkozási irányokat szolgáló fő tevékenység-típusok támogathatók: 2.1.1. Generációk közötti párbeszédet előmozdító közös akciók, rendezvények, programok megszervezése és lebonyolítása; 2.1.2. Szekszárd hazai és nemzetközi kulturális, közösségi együttműködési kapcsolatait elmélyítő tevékenységek, akciók, programok megszervezése és lebonyolítása; 2.1.3. A városi szintű kulturális, közösségi programkoordináció javítását szolgáló fejlesztések megvalósításának támogatása. 2.1.4. Kulturális, közösségi, szabadidős tevékenységekhez, együttműködésekhez kapcsolódó képzési/tréning programok, workshopok megvalósítása.	A beavatkozás közvetlenül és közvetve is több, a regionális operatív program keretében 2007 és 2013 között megvalósított, illetve az ITP keretében 2016 és 2020 között megvalósítani tervezett fejlesztéshez kapcsolódik.	a város teljes lakossága, ezen belül különösen: hátrányos helyzetű, sérülékeny társadalmi csoportok; fiatalok; idősek emberek	83.333	ESZA	Maximum 24 hónap, a projektek megvalósításának végső határideje 2022. június 30. lehet.

A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	Támogatható tevékenységek	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (ezer Ft)	Támogató alap	Tervezett időintervallum
2.B. Speciális igényű lakossági csoportok számára integráltabb helyi közösségi, kulturális életet elősegítő, hiánypótló és/vagy újszerű programok támogatása	Társadalmi, szociális, egészségügyi szempontból az átlagtól eltérő igényű lakossági csoportok természetesen élnek Szekszárdon is. Fontos cél, hogy a város társadalmi kohéziója a CLLD program megvalósítása során is tovább erősödjön, ezt a lehetőséget részben az érintett egyének, közösségek további kulturális-társadalmi leszakadásának elszigetelődésének megakadályozásra fordítsuk.	Közvetlen kapcs.: S2., S3., S4. Közvetett kapcs.: S1.	A helyi pályázati felhívás keretében az alábbi fő beavatkozási irányokat szolgáló fő tevékenység-típusok támogathatók: 2.2.1. Fiatalok helyi kötődését erősítő, tartalmas szabadidő eltöltését; 2.2.2. Aktív, társas időskort; 2.2.3. Gyermekes családok színesebb szabadidő eltöltését; 2.2.4. A különböző társadalmi-szociális hátrányokkal, egészségügyi fogyatékosággal, függőségekkel élő lakosok egyenlő esélyű közösségi részvételét elősegítő, támogató rendezvények, akciók, tevékenységek megvalósítása.	A beavatkozás közvetlenül és közvetve is több, a regionális operatív program keretében 2007 és 2013 között megvalósított, illetve az ITP keretében 2016 és 2020 között megvalósítani tervezett fejlesztéshez kapcsolódik.	a város teljes lakossága, ezen belül különösen: hátrányos helyzetű, sérülékeny társadalmi csoportok; fiatalok; idős emberek	50.000	ESZA	Maximum 24 hónap, a projektek megvalósításának végső határideje 2022. június 30. lehet.

6. táblázat: A stratégia tervezett beavatkozásai

Forrás: saját szerkesztés

6.2 Együttműködések

Szekszárd és a szekszárdi közösség széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszerét a helyi vállalkozások tulajdonosi kötődései, valamint a testvérvárosi és egyéb településközi kapcsolatok adják. Szekszárdnak összesen 9 testvér-, illetve partnertelepülése van. Három határon túli magyar település (Óbecse/Bečej - Dél-Bácska, ill. Lugos/Lugoj és Facsád/Făget szomszédtelepülések - Bánság, Temes megye) mellett hat európai (*Bezons* - Franciaország; *Bietigheim-Bissingen* - Baden-Württemberg tartomány, Németország; *Tornio* - Lappföld, Finnország; *Downpatrick* - Észak-Írország, Egyesült Királyság; *Waregem* - Flandria, Belgium; Ravenna megye - Olaszország) illetve egy ázsiai (*Dinghai* - Zhousan város része, Kína) közigazgatási egységgel van Szekszárdnak testvérvárosi, illetve partnervárosi kapcsolata. Folyamatban van a testvérvárosi partnerség kialakítása Jajce (Jajca - Bosznia-Hercegovina) és a Szekszárdhoz hasonlóan borvidéki központ Viseu városával (Portugália).

A testvérvárosi kapcsolatok változó intenzitással működnek, nemzetközi projekt alapú együttműködés keretében a közelmúltban az északír testvérvárossal roma-integrációs projekt valósult meg. Rendszeresek viszont a karitatív diákcsera-programok: Waregem önkormányzata évente vendégül lát mintegy 50 hátrányos helyzetű szekszárdi gyermeket, Szekszárd pedig Lugosról fogad rendszeresen hátrányos helyzetű fiatalokat. A testvérvárosi kapcsolatok egyik erős hozadéka, hogy Szekszárdon baráti társaságok, egyesületek jöttek létre (pl. Szekszárd-Lugos Baráti Társaság, Szekszárd-Bezons Baráti Társaság, Alisca-Szekszárd-Waregem Baráti Társaság), amelyek révén a testvértelepülési együttműködések működő, személyes vagy családi kapcsolatokban is leképeződnek.

A szekszárdi stratégiához területileg közvetlenül kapcsolódik a Sárköz-Dunavölgye-Siómente Leader HACS, valamint a Tolnai Hármas Összefogás Vidékfejlesztési Szövetség, akikkel az együttműködés lehetséges gyakorlati területeit megvizsgálja a HACS.

A Szekszárdi Helyi Közösség a HKFS megvalósítása során elsősorban a meglévő nemzetközi és hazai együttműködések megerősítését tervezi, de újak kiépítésén is fáradozik. A hazai együttműködések keretében elsősorban a regionális kapcsolatok bővítése, erősítése a cél; míg a nemzetközi tevékenységek keretében elsősorban a város kulturális életének és turisztikai adottságainak összekapcsolására kínálnak jó lehetőséget.

A specifikus középtávú célokhoz és beavatkozási irányokhoz való illeszkedés

A tervezett együttműködések a következő specifikus stratégiai célokhoz illeszkednek közvetlenül:

- *S3. Helyi kötődést erősítő, a hagyományokat őrző, továbbépítő, illetve újszerű, innovatív kulturális programok támogatása;*
- *S4. Különböző korcsoportok szabadidős, rekreációs közösségi programkínálatának gazdagítása.*

A szoft beavatkozások közül 2.A. A városi kulturális, szabadidős programkínálat színesítését szolgáló tevékenységek, együttműködések megvalósítása keretében lehetősége nyílik a pályázó szervezeteknek, hogy kifejezetten együttműködési célokra (*kulturális csereprogramok, közösségépítés, tudás- és tapasztalat megosztás, közös projektek megalapozása stb.*) szerezzenek támogatást.

Az együttműködések tervezett tématerületei

- Meglévő testvérvárosi kapcsolatok ápolása kulturális programokon keresztül, elsősorban a helyi hagyományőrző rendezvényekre, fesztiválokra építve;

- Új településekkel tematikusan fókuszáltabb (pl. kulturális, gazdaságfejlesztési, turisztikai) együttműködések kialakítása a HACS tagjainak már meglévő kapcsolataira építve, azokat lehetőleg városi szintű együttműködéseké fejlesztve;
- Tapasztalatcsere, jó gyakorlatok megosztása különböző, elsősorban hasonló méretű és adottságú, regionális HACS szervezetekkel; hálózatosság megalapozása kapcsolatfelvétellel;
- Különböző korcsoportoknak szóló csereprogramok, tudásmegosztás támogatása;
- Civil együttműködések támogatása a HACS struktúráján keresztül, elsősorban kulturális és közösségfejlesztési területeken.

Indoklás, alátámasztás

A fiatalok elvándorlása, a város népességmegtartó erejének csökkenése, szegregátumok kialakulása, ezáltal a hátrányos helyzetű, többségükben roma lakosság integrációjának hiánya, valamint a kulturális értékek és hagyományok őrzésének, a lokálpatriotizmusnak a gyengülése tipikusnak mondható problémák, nemcsak Szekszárdon.

A meglévő hazai és nemzetközi együttműködések erősítése, és újak kialakítása lehetőséget biztosít arra, hogy mások jó gyakorlataiból – vagy éppen rossz példáiból – okulva erősödjenek a térségi és a határon átnyúló kapcsolatok, melyek közvetve hozzájárulnak a város fejlődéséhez. A jövőképpen is megfogalmazódó nyitottság lehet a kulcsa annak, hogy Szekszárd segítséget kapjon/adjon működőképes megoldások kidolgozásához. Nem is kell túl messze menni: a város közvetlen szomszédságában két Leader HACS is működik, akikkel eddig nem alakult ki tartalmi munkakapcsolat. A HKFS készítés során a HACS törekedett arra, a célkitűzések, beavatkozások összhangban legyenek a már rögzített tervekkel – így biztosítva egyfajta területi és tematikus szinergiát.

Fontos szempont volt, hogy a HACS-ban képviselt civil és egyházi szervezeteken túl a városban régóta aktívan és elismerten működő non-profit szervezetek meglévő - kulturális, nemzetiségi, hagyományőrző stb. – kapcsolatrendszer is becsatornázódhasson a város életébe további közös akciók, programok támogatásával.

Tervezett forrás:

Mivel az együttműködések horizontálisan több célkitűzést és potenciális beavatkozási műveletet is érintenek, továbbá a HACS Munkaszervezet tevékenységének is részét képezik, így az erre a célra allokált forrás önmagában nem értelmezhető: egyik része a 2.1. intézkedésre benyújtott nyertes helyi pályázatokból, míg másik része a Munkaszervezet működési költségéből kaphat finanszírozást.

6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

A TOP CLLD program szervezetenként három szintből épül fel:

I. A támogató intézményrendszert alkotó szervezetek, szervezeti egységek határozzák meg a TOP CLLD irányelveit és kereteit, nyomon követik azok gyakorlati érvényesülését, valamint a HKFS-ek értékelése alapján kiválasztják a támogatandó HACS-okat;

II. A helyi akciócsoportok felelősek a HKFS-ek kidolgozásáért és megvalósításáért, a helyi partnerség biztosításáért, a helyi kiválasztási folyamat lebonyolításáért;

III. HKFS által lefedett akcióterületen működő községi szervezetek, gazdasági, egyházi és civilszervezetek közül kerülhetnek ki a helyi támogatást igénylők és kedvezményezettek, akik a HKFS megvalósítását szolgáló helyi projekteket készítik elő és hajtják végre.

Az országos szintet az alábbi szervezetek képviselik:

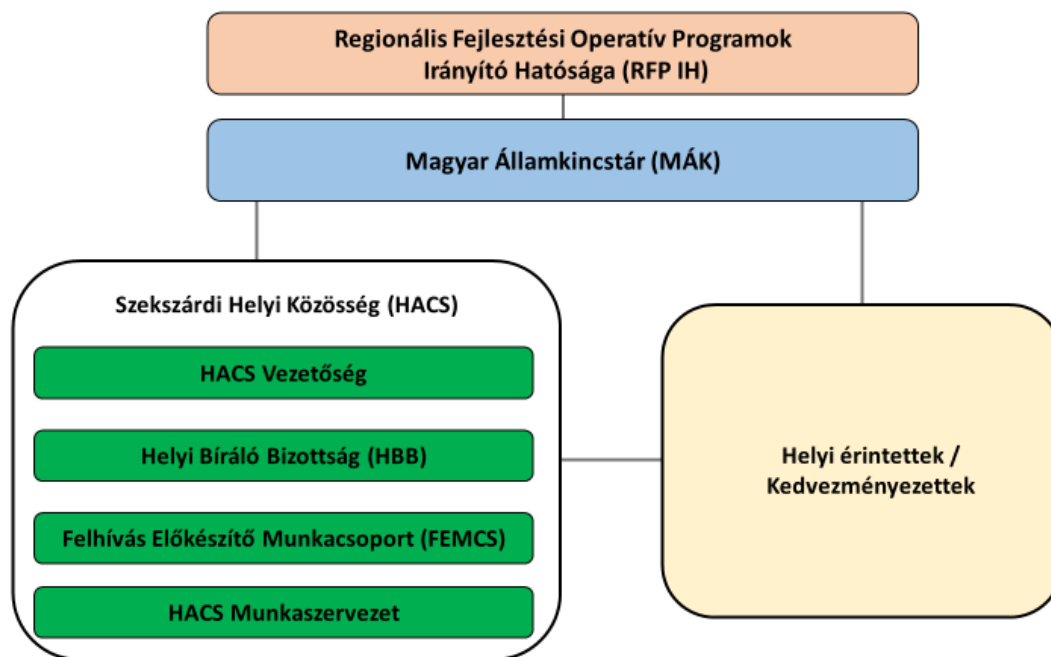
- Miniszterelnökség: kialakítja a CLLD megvalósításának keretszabályait és elvégzi az Irányító Hatóság által előkészített központi szintű felhívások és egyéb a megvalósításhoz kapcsolódó dokumentumok minőségbiztosítását;
- Döntés-előkészítő Bizottság: javaslatot tesz az előzetes szakmai értékelések alapján a megvalósításra érdemesnek tartott HKFS-ek támogatására;
- TOP Monitoring Bizottság: a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program megvalósítását követi nyomon;
- Regionális Fejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága (RFP IH): ellátja TOP CLLD végrehajtásának szakmai irányítását és nemzeti szintű adminisztrációját, szükség esetén egyéb szervezetek bevonásával.

Az alábbiakban a CLLD helyi intézményrendszere és érintetti körei kerülnek részletes bemutatásra:

6.3.1 A CLLD szervezeti felépítése

A Szekszárdi Helyi Közösség konzorciumi formában működő szervezet.

8. ábra: A CLLD intézményrendszere

Forrás: saját szerkesztés

A HKFS megvalósításának egyik kezdő lépéseként, legkésőbb a támogatási döntéskövető 6. hónap végéig – a rendelkezésre álló adminisztrációs és menedzsment költségek terhére – a HACS - külső szakértők bevonásával - Szervezeti és Működési Szabályzatot (SZMSZ) dolgoz ki, mely tartalmazza a működés részletes eljárásrendjét, az egyes szervezeti egységek feladatait és felelősségi körét, munkaügyi szabályozásokat stb., így jelen fejezet kizárólag a legfontosabb, a majdani SZMSZ alapját jelentő szervezeti és működési irányelveket mutatja be a HKFS átdolgozása idejére az IH által kiadott TOP CLLD Működési Kézikönyv 2. fejezete iránymutatásai alapján.

6.3.2 Az egyes szervezeti egységek szerepe, felelősségi köre

Helyi Akciócsoport (HACS)

A Helyi Akciócsoport **Szekszárdi Helyi Közösség** néven 2016. május 30-án alakult meg **konzorciumi** formában HACS Szekszárd MJV Önkormányzata vezetésével jött létre 5 helyi civil szervezet és 5 vállalkozás társulásával. 2017. szeptember 18-án új tagként Szekszárd Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala társult a HACS-hoz, mely **jelenleg 12 tagú** (5 civil, 5 üzleti és 2 közszférabeli érintettel). A település különböző társadalmi csoportjai képviseltetve vannak a szervezetben.

A Szekszárdi helyi Közösség Konzorcium (HACS) működésének fő szabályai:

- Határozatképes, ha a tagok legalább 50%-a + 1 fő jelen van;
- Valamennyi tag 1 szavazattal rendelkezik a döntéshozatal során;
- A szavazás minden esetben nyílt;
- A döntéshozatal alapesetben egyszerű többséggel történik;
- Az SZMSZ által meghatározott esetekben – pl. HKFS módosítása, Vezetőség megválasztása, Helyi Bíráló Bizottság tagjainak és póttagjainak megválasztása, HACS tagok kizárása – a konzorcium 2/3-os döntéssel dönt;

- Az ülésekről jegyzőkönyv/emlékeztető készül. A HACS-ban való részvétel nyitott, új tagok számára a jövőben is lehetőség van a csatlakozásra az alábbi feltételek teljesülése esetén:
  - A HACS tagjai csak a településen székhellyel vagy telephellyel rendelkező települési önkormányzat, önkormányzati intézmény, többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság, költségvetési szervek és intézményeik, civil szervezetek, egyházi jogi személyek (belső egyházi jogi személy), továbbá gazdálkodó szervezetek, egyéni vállalkozók lehetnek;
  - A HACS tagoknak el kell fogadniuk a HACS céljait, irányelveit, tevékenyen részt kell vállalniuk a HKFS megvalósításában;
  - A három szektor képviselőit kiemelt státuszban kell megválasztani;

A HACS összetétele megfelelően reprezentálja a helyi társadalom sokféleségét.

Az alábbi táblázat a Szekszárdi Helyi Közösség (HACS) Konzorcium tagjait tartalmazza a 2021. március 5-i állapot alapján:

Szervezet neve	Képviselet szféra	Szervezet képviselője	HACS-beli pozíciója
Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata	köz	Bomba Gábor önkorm. képviselő	alapító tag
Szőlő-Szem Mozgalom Civil Bűnmegelőzési Egyesület	civil	Gaál Zsófia alelnök	2021-ben csatlakozott
Brain-Audit Kft.	üzleti	Dr. Póla Zoltán	alapító tag, HACS vezetőségi tag
Szekszárdi FITT Fiatalok Sportegyesület	civil	Sándor Tamás elnök	alapító tag
Szent Erzsébet Karitasz Alapítvány	civil	Kovács Jánosné kuratóriumi elnök	alapító tag
Vakok és Gyengénlátók Tolna Megyei Egyesülete	civil	Kovács Lászlóné elnök	alapító tag
Szekszárd-Újvárosi Római Katolikus Társas Kör	civil	Gyurkovics János	alapító tag
TARR Kft.	üzleti	Tarr János	alapító tag
Tolnagro Állatgyógyászati Kft.	üzleti	Dr. Varga Józsefné	alapító tag
Szekszárdi Vagyonkezelő Kft.	üzleti	Bartal Zoltán	2018-ban csatlakozott
Szekszárdi Közművelődési Nonprofit Kft.	üzleti	Berlinger Attila	2021-ben csatlakozott
Szekszárd Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal	köz	Dr. Göttlinger István aljegyző	2018 óta társult tag

7. táblázat: A HACS konzorciumi tagjai (2021. március)

Forrás: saját szerkesztés

A helyi intézményrendszer

A HACS esetében az alábbi szervezeti egységek azonosíthatók:

- A helyi akciócsoport fő döntéshozatali szintje - konzorcium esetén - a taggyűlés, azaz a HACS tagsága;

- a HACS Vezetőség felelős a HACS működésért;
- a helyi felhívások szakmai előkészítése a Felhívás Előkészítő Munkacsoport(ok) felelősségi körébe tartozik, amely(ek)ben képviselteti magát az RFP H is;
- a Helyi Bíráló Bizottság (HBB) elsődleges feladata a helyi támogatási kérelmek rangsorolása;

a HKFS operatív megvalósításáért, a döntéselőkészítésért, a helyi animációs tevékenységekért, valamint az adminisztrációs feladatok ellátásáért a HACS Munkaszervezete (HACS MSZ) felelős.

9. ábra: A TOP CLLD helyi intézményrendszere

Forrás: saját szerkesztés

A HACS feladatai

A helyi akciócsoport felelős helyi szinten a közösségvezérelt HKFS elkészítéséért, benyújtásáért, valamint az IH által kiválasztott HKFS szabályos megvalósításáért.

A HKFS megvalósításának igazgatási és pénzügyi feladatain kívül a HACS-ok feladata a térségi animáció: a potenciális érintettek mobilizálása, képessé tétele fejlesztési elképzeléseik megvalósítására, a projekt elképzelések közötti és a potenciális kedvezményezettek közötti kapcsolatok erősítése a HKFS céljainak megvalósítása érdekében, illetve olyan tevékenységek kezdeményezése, amelyek későbbi együttműködéseket és projekteket alapoznak meg.

A HACS további fontos feladata a partnerség képviselete, kapcsolattartás külső szervezetekkel, ezáltal a HACS ismertségének, térségi beágyazottságának erősítése.

A HACS-nak a HKFS megvalósítása során kötelező együttműködnie a támogató intézményrendszerrel. A HACS működésének szabályosnak és átláthatónak kell lennie az IH részéről.

A HACS feladatai a szervezet kialakításával kapcsolatban

1. A konzorcium tagjai a HKFS megvalósítása érdekében Konzorciumi Együttműködési Megállapodást kötöttek;
2. A Konzorciumi Együttműködési Megállapodásban meghatározott módon megválasztották a 3 tagú vezetőséget (ezen belül a konzorcium vezetőjét), amelyben az akcióterület civil, vállalkozói és önkormányzati/közsféra szereplői egyaránt képviseltetik magukat;
3. A HACS tagjai közül Munkaszervezetet választott a HKFS végrehajtásával kapcsolatos adminisztratív és igazgatási feladatok elvégzésére, melyet a HACS taggyűlésének 4/2021. (III.5) számú határozatát követően a Szekszárdi Közművelődési Nonprofit Kft. lát el.

4. A HKFS kiválasztására vonatkozó IH támogatói döntést követő 2 hónapon belül a HACS benyújtja a HKFS végrehajtásában résztvevő munkatársak önéletrajzát az IH-nak;
5. A HACS tagjaiból – a CLLD Működési kézikönyv 2.2.3. fejezetében, valamint a FEMCS ügyrend sablonban ismertetett meghívottakból - létrehozza a helyi Felhívás Előkészítő Munkacsoport(ka)t;
6. A HACS tagjaiból és a meghívottakból létrehozza a Helyi Bíráló Bizottságo(ka)t.

A HACS működtetésével kapcsolatos irányítási és adminisztratív feladatok

1. A HACS kéri az IH-t a helyi felhívásokról szabályossági nyilatkozat kiadására;
2. benyújtja az IH-nak benyújtandó éves előrehaladási jelentéseket - a kiadott sablon alapján;
3. benyújtja az IH-nak a kifizetési kérelmeket és az azzal egybekötött féléves időközi beszámolókat;
4. amennyiben szükséges, javaslatot tesz a már elfogadott HKFS átdolgozására, és benyújtja az IH-hoz a HKFS módosítását;
5. kapcsolatot tart a végrehajtás különböző szintjeivel és a külső szervezetekkel.

A helyi felhívásokkal, értékeléssel és kiválasztással kapcsolatos HACS feladatok

1. Az IH szabályossági nyilatkozata alapján jóváhagyja és saját honlapján keresztül meghirdeti a helyi felhívásokat és azok módosításait – a kiadott központi sablon és iránymutatások alapján;
2. a HKFS elfogadását követő 6 hónapon belül legalább egy felhívást megküld az IH részére szabályossági vizsgálatra;
3. a HKFS elfogadását követő 6 hónapon belül megküldi a Kulcsprojekt helyi felhívás tervezetét az IH részére szabályossági vizsgálatra.
4. A HACS tagjai – szükség szerint külső szakértők támogatásával- segítséget nyújtanak a potenciális kedvezményezettek számára a fejlesztési elképzeléseik kialakításához (egyebek között a mozgósítás, tájékoztatás, információnyújtás, szakmai segítségnyújtás, hálózatépítés stb. terén);
5. A HBB javaslata alapján dönt a helyi támogatási kérelmek elutasításáról, vagy azok támogatására irányuló javaslatát megküldi az IH-nak a HBB – döntési javaslatot meghozó – ülésének jegyzőkönyvével együtt az ülés megtartását követő max. 30 napon belül. (A hiánytalan HBB jegyzőkönyv a feltétele a támogatási kérelmek végső ellenőrzése megkezdésének.)

A fentiekén túl a HACS tevékenysége között opcionálisan szerepelhet a helyi kompetenciák fejlesztése, közösségfejlesztés, -szervezés, projektgenerálás, valamint a HKFS-t alátámasztó elemzések, tanulmányok készítése éppúgy, mint a hazai és nemzetközi együttműködések előkészítése és megvalósítása.

HACS Vezetőség

A HACS operatív testülete a 3 tagú Vezetőség, melyet a HACS tagságából a konzorcium választ ki, 2/3-os döntéssel. A Vezetőség tagjai a 3 szektort (magán-, köz- és civil szféra) 1-1 fővel képviselik.

A Vezetőség tagjainak változásáról a konzorciumi tagság dönthet. A Vezetőség egyetlen tagja sem lehet a HACS alkalmazottja.

A Vezetőség feladata az SZMSZ által a hatáskörébe utalt feladatok, valamint a teljes konzorciumi tagság összehívását nem igénylő egyéb döntési jogkörök ellátása – egyebek között:

- A HACS működésének, a HKFS megvalósításának irányítása, felügyelete;
- Tagi ülések összehívása, szervezése, levezetése;
- Javaslattétel tagsági jogviszonyra (új tag felvétele, tagsági jogviszony megszüntetése);
- Javaslattétel a HACS Munkaszervezet vezetőjére;
- Javaslattétel a támogatási felhívásokra, az értékelési szempontrendszer összeállítására, a támogatási kérelmek befogadására és rangsorolására;

A HKSF megvalósítása során felmerülő egyéb feladatok ellátása, szükség esetén javaslattétel a HKFS módosítására. A HACS Vezetőség saját ügyrendje szerint működik az SZMSZ alapján. Akkor határozatképes, ha minden tagja jelen van, a határozatokat egyszerű szótöbbséggel hozza. A szervezet képviselőjére az HACS vezető jogosult, a Vezetőség tagjai választanak meg.

Pozíció	Név	Delegáló szervezet / szféra
vezető	Bomba Gábor	Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata / köz
vezetőségi tag	Dr. Póla Zoltán	Brain-Audit Kft. / üzleti
vezetőségi tag	Gaál Zsófia	Szőlő-Szem Mozgalom Civil Bűnmegelőzési Egyesület

8. táblázat: A HACS Vezetőség tagjai - a HACS 2020.08.18-i határozata alapján

Forrás: saját szerkesztés

A HACS vezetőjének feladatai

A HKFS végrehajtásához kapcsolódóan:

1. ellátja a HACS képviselőtét;
2. összehívja, vezeti a HACS üléseit;
3. ellenjegyzzi a HACS, beleértve a HBB döntéseit;
4. ellenjegyzzi a FEMCS helyi felhívás véglegesítésére vonatkozó javaslatait;
5. a HACS szervezete, illetve munkaszervezete adataiban történő, valamint vezető tisztségviselőit érintő változásról az IH-t 10 napon belül írásban értesíti.

HACS Munkaszervezet feladatai

A Munkaszervezet a HACS ügyviteli, adminisztratív szervezeti egysége, mely tevékenysége mellett a HACS Munkaszervezete (HACS MSZ) aktívan közreműködik a HACS térségi animációs és projektfejlesztő munkájában.

A munkaszervezeti feladatokat a konzorcium tagjainak döntése alapján megválasztott Szekszárdi Közművelődési Nonprofit Kft. látja le.

A munkaszervezet dolgozói tevékenységüket munkaviszony, illetve megbízási szerződés keretében látják el. A munkáltatói jogkört a munkaszervezet vezető gyakorolja. A munkaszervezet létszáma a feladatokhoz igazodóan változhat.

Amennyiben a Munkaszervezet munkájával kapcsolatban tartósan súlyos kifogások merülnek fel a HACS részéről, úgy a HACS tagsága dönthet a teljes munkaszervezet, illetve annak vezetője és/vagy munkatársa(i) leváltásáról, egyúttal javaslatot téve új Munkaszervezet/vezető/munkatárs(ak) kijelölésére, és minderről haladéktalanul tájékoztatva az Irányító Hatóságot.

A Támogatási Szerződésben rögzített feltételek nem teljesítése esetén az IH is kezdeményezheti Munkaszervezet/vezető visszahívását, illetve egyoldalúan elállhat a szerződéstől.

A Munkaszervezet adminisztratív és menedzsment feladatai

A munkaszervezet adminisztratív és animációs feladataival kapcsolatos műszaki, szakmai elvárásokat az IH és a munkaszervezeti feladatokat ellátó szervezet között létrejött Támogatási Szerződés tartalmazza. A Támogatási Szerződés meghatározza továbbá a HACS működési és animációs tevékenységére rendelkezésre álló forráskeretet, a keret felhasználásának ütemezését, a tevékenységek mérföldköveit és a beszámolási kötelezettségeket.

Fentiek alapján a HACS Munkaszervezete az alábbi főbb feladatokat látja el:

- a) Biztosítja a technikai és személyi hátteret a HACS működéséhez:
  - a. legalább egy munkatárs munkaállomását biztosító irodát tart fenn a HKFS-ben meghatározott tervezési területen;
  - b. a HKFS megvalósításának időszakában legalább munkatársat foglalkoztat;
  - c. személyes és telefonos ügyfélszolgálatot biztosítva az ügyfelek rendelkezésére áll és válaszol a beérkezett e-mailekre;
  - d. gondoskodik a HACS működésével és a helyi támogatási kérelmek kezelésével kapcsolatos nyilvántartások vezetéséről, a dokumentálásról és a dokumentumok 2027. december 31-ig történő megőrzéséről;
  - e. az irodában a Széchenyi 2020 Kedvezményezettek Tájékoztatási Kötelezettségei útmutató és arculati kézikönyv „KTK 2020” c. dokumentum szerinti kötelező arculati elemeit használja.
- b) Ellátja a helyi támogatási kérelmek kezelésével kapcsolatos feladatokat a HACS-hoz történő benyújtását követően (érkeztetés, hiánypótlás, tisztázó kérdések, bírálat a támogatást igénylővel folytatott kommunikáció).
- c) Közreműködik a HACS animációs és projektgeneráló tevékenységében.
- d) Biztosítja az információkhoz való lehető legszélesebb körű hozzáférést és nyilvánosságot a HKFS-ben szereplő Kommunikációs terv alapján tájékoztatási és információs tevékenységet végez a helyi szereplők, potenciális kedvezményezettek körében a HKFS megvalósítása érdekében.
- e) Elkészíti és benyújtja az IH-nak a központi sablon (1. melléklet) alapján kialakított, az IH által a HACS rendelkezésére bocsátott informatikai felületen keresztül az éves előrehaladási jelentéseket a TSZ-ben rögzített ütemezéssel.

- f) Elkészíti és benyújtja az IH-nak a kifizetési kérelmeket (a HKFS és a 272/2014 (XI.5.) Korm. rend. rendelkezései szerint) és az azzal egybekötött szakmai beszámolókat a TSZ-ben rögzített ütemezéssel.
- g) Gondoskodik a HKFS megvalósításának nyomon követéséről, a monitoring adatok gyűjtéséről, kiértékeléséről az IH által elvárt szempontok szerint.

A Munkaszervezet feladatai a helyi támogatási kérelemkezeléssel kapcsolatosan

A Munkaszervezet legfontosabb feladatai a támogatási kérelemkezelés helyi szakaszában a következők:

A helyi felhívások elkészítése érdekében:

- a) A helyi Felhívás Előkészítő Munkacsoport (FEMCS) üléseinek előkészítése, összehívása és a titkársági teendők ellátása;
- b) a helyi felhívások és mellékleteik első tervezetének elkészítése, valamint a FEMCS által jóváhagyott észrevételek átvezetése;
- c) a helyi felhívások és mellékleteik IH-hoz történő benyújtása szabályossági vizsgálat céljából;
- d) az IH észrevételeinek HACS által történő megvitatásának és átvezetésének biztosítása;
- e) az IH által minőségellenőrzött, szabályosnak nyilvánított helyi felhívások saját honlapon történő megjelenítése, és erről az IH írásos értesítése;
- f) a központilag szabályozott változások frissítése a honlapon.

Projektfejlesztés és a helyi támogatási kérelmek bírálata érdekében:

- a) A HACS-nak gondoskodnia kell arról, hogy az adott helyi támogatási kérelem vonatkozásában a projektgenerálásban – az ehhez kapcsolódó tanácsadásban - és az értékelésben részt vevők személyi szinten elkülönüljenek a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet VI. az összeférhetlenséggel kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazó fejezete alapján.
- b) Információkkal, tanácsadással segíti a területén lévő potenciális támogatást igénylőket a projektfejlesztésben és a nyertes támogatást igénylőket a kifizetési kérelmük összeállításában, valamint ez irányú konzultációkat szervez, és ehhez kapcsolódóan ügyfélszolgálati tevékenységet folytat. Ugyanakkor a segítségnyújtás nem tartalmazza a helyi támogatási kérelmeknek vagy azok részeinek megírását.
- c) Gondoskodik a Helyi Bíráló Bizottság üléseinek előkészítéséről, összehívásáról és a titkársági feladatok ellátásáról.
- d) Befogadja és iktatja a beérkezett helyi támogatási kérelmeket.
- e) Értesíti a támogatást igénylőket a helyi támogatási kérelmek beérkezéséről és a kiválasztási folyamat megkezdéséről.
- f) Elvégzi a beérkezett helyi támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzését – a helyi felhívásban szabályozott, a HACS által ellenőrizendő jogosultsági kritériumok alapján.
- g) Ha szükséges, egy alkalommal hiánypótlást kér a támogatást igénylőtől.

- h) Elvégzi a jogosultsági ellenőrzésen megfelelt helyi támogatási kérelmek tartalmi értékelését – a helyi felhívásban meghatározott kiválasztási kritériumok alapján.
- i) A tartalmi értékelés során felmerülő nem egyértelmű információ esetén tisztázó kérdést tehet fel a támogatást igénylőnek.
- j) A döntési javaslat megalapozása céljából helyszíni szemlét tarthat a helyi pályázóknál.
- k) A tartalmi értékelés alapján elkészíti az egyes helyi támogatási kérelmek pontozásos értékelését tartalmazó értékelési lapokat; és az adott szakaszban értékelt kérelmekre adott pontszámok alapján a HBB elé terjeszti a helyi támogatási kérelmeket
- l) Értesíti a támogatást igénylőket a HBB döntési javaslatáról és felszólítja a támogatásra javasolt támogatást igénylőket támogatási kérelmük feltöltésére az IH által meghatározott informatikai rendszerbe;
- m) A HBB ülést követően megküldi az ülés jegyzőkönyvét elektronikusan a HBB tagjainak és az IH-nak, mely tartalmazza az elutasításra és a támogatásra javasolt kérelmek főbb azonosítási és értékelési adatait/eredményeit, valamint az összegző rangsort.
- n) Együttműködik az IH-val a támogatott helyi projektek helyszíni ellenőrzései során.

Eleget tesz az IH adatkéréseinek.

HACS Munkaszervezet vezető feladatai

A HACS Munkaszervezet munkáját munkaszervezet vezető irányítja, aki

- a) gyakorolja a munkáltatói jogokat a Munkaszervezet dolgozói vonatkozásában;
- b) eljár és dönt a tagság és a vezetőség által hatáskörébe utalt ügyekben;
- c) gondoskodik a konzorcium nyilvántartásainak vezetéséről;
- d) a HACS vezetéssel egyetértésben gondoskodik a konzorcium álláspontjának képviseléről szakmai kérdésekkel kapcsolatban;
- e) gondoskodik a HKFS megvalósulását dokumentáló jelentések (kifizetési kérelmek) elkészítéséről és benyújtásáról;
- f) gondoskodik a HKFS monitoringjának alapját képező indikátorok rendszeres gyűjtéséről és értékeléséről, a kötelező adatszolgáltatási tevékenységeknek való megfelelésről;
- g) beszámol a HACS vezetésnek a Munkaszervezet működéséről.

Felhívás Előkészítő Munkacsoport (FEMCS)

A Felhívás Előkészítő Munkacsoport a helyi felhívások szakmai tartalmának meghatározásában résztvevő szakmai javaslattevő tervezetten 3-5 fős testület. Egy FEMCS egy vagy több helyi felhívás előkészítéséért is felelős lehet; illetve lehetőség van egy közös (ESZA és ERFA típusú helyi felhívásokat együttesen kidolgozó) FEMCS működtetésére is.

A FEMCS titkársági feladatait a Munkaszervezet látja el.

A FEMCS ülések állandó meghívottja az RFP IH képviselője.

A FEMCS tagok:

- szakmailag támogatják a helyi felhívások kialakítását: véleményeznek, javaslatot tesznek, minőségbiztosítanak, szükség szerint elkészítik a helyi felhívás/ok műszaki-szakmai specifikációt tartalmazó részeinek első változatát;
- határidőre véleményezik a FEMCS ülések – HACS MSZ által elkészített - emlékeztetőit.

Helyi Bíráló Bizottság (HBB)

A HBB a HACS tagjaiból választott önálló testület. A HBB tagjait a HACS konzorciumi tagsága választja, 2/3-os többséggel, az alábbi feltételek figyelembevételével:

- A HBB tagjai személyükben nem lehetnek azonosak a HACS vezetőjével és 2 vezetőségi tagjával;
- A HBB megfelelően reprezentálja a helyi társadalom sokféleségét;
- A három érdekszféra képviselése arányosan valósul meg az alábbiak szerint:
  - o A HBB 5 testületi tagból (1 fő a közszféra, 2 fő a civil szféra, 2 fő a vállalkozói szféra képviselőjében) áll. Az 5 HBB tag szükség szerinti helyettesítésére (távollétében, illetve összeférhetetlenség esetén) 1-1 póttagot választanak, mindhárom szektorból. Póttag csak a saját szektorába tartozó tagot helyettesíthet, hogy a HBB-ben meghatározott arányok ne módosuljanak.
  - o A HBB minden tagja 1 szavazattal rendelkezik.
  - o A HBB akkor határozatképes, ha mindhárom tagja/szféra képviselője jelen van.
  - o HBB-ben a szavazatok legalább 50%-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják.
- A három testületi tag egyike tölti be a Bizottság vezetőjének pozícióját. Szükség esetén a vezetőt távollétében a HBB által előzetesen kijelölt tag vezetői minőségben helyettesítheti.
- A HACS a különböző pályázati felhívásaihoz újabb HBB-k felállítását kezdeményezheti, de kizárólag a három szektor arányos képviselőjének és az összeférhetetlenségi szabályok betartásának biztosításával. A HBB-k tagjairól minden esetben a HACS/Konzorcium 2/3-os döntéssel dönt.

A HBB összehívásának, feladatainak és működésének részletezését a 2. mérföldkő keretében (tervezetten 2018. februárig) kidolgozandó HBB ügyrend tartalmazza.

A HBB főbb feladatai a következők:

- döntés a HACS Munkaszervezet által felterjesztett helyi támogatási kérelmek rangsoráról és a támogatás összegéről;
  - o a Munkaszervezet értékelésével történő egyetértés esetén jóváhagyás;
  - o egyet nem értés esetén az érintett helyi támogatási kérelm(ek)et indoklással ellátott visszaküldése újraértékelésre;

a HBB üléseiről a Munkaszervezet által készített jegyzőkönyveket hitelesíti.

Helyi kedvezményezett szint

A TOP CLLD program harmadik szintjét a helyi támogatást igénylők képviselik. Feladataikat, kötelezettségeiket és jogukat a vonatkozó dokumentumok (felhívások, útmutatók és szerződések stb.) részletesen szabályozzák.

A Működési Kézikönyv 2.3. alfejezete áttekintést nyújt a helyi támogatást igénylők és a majdani kedvezményezettek fő feladatairól, valamint a HACS és a helyi támogatást igénylők közötti kapcsolatáról.

A projektfejlesztés időszakában

- A helyi támogatást igénylő jogosult részletes tájékoztatásra, tanácsadásra és kérdések feltételére a helyi felhívással kapcsolatosan a HACS MSZ részére;
- a helyi felhívás előírásainak megfelelően, határidőben és a megadott formában benyújtja helyi támogatási kérelmét a megadott címre.

Az értékelési szakaszban

- Eleget tesz a Munkaszervezet által küldött hiánypótlási felszólításnak a jogosultság igazolásával kapcsolatosan;
- megválaszolja, ha kapott tisztázó kérdéseket.

A jóváhagyó döntés kézhezvételét követően

- 30 napon belül feltölti támogatási kérelmét az IH által működtetett központi informatikai rendszerbe;
- eleget tesz az IH által küldött hiánypótlási felszólításnak (ha releváns);
- az IH végső jóváhagyása esetén aláírja a Támogatási Szerződést.

A helyi projekt megvalósítása során

- A helyi kedvezményezett végrehajtja a tervezett tevékenységeit a Támogatási Szerződésben foglaltaknak megfelelően;
- ellátja a megvalósításhoz kapcsolódó adminisztratív és dokumentációs feladatokat;
- teljesíti adatszolgáltatási kötelezettségeit az IH és a HACS felé - különös tekintettel a forrásfelhasználásra és az indikátorokra.

6.3.4 A HKFS megvalósítását szolgáló humán erőforrások bemutatása

A Munkaszervezet szervezeti felépítése, feladatai, létszáma a szervezet tevékenységeihez igazodóan változhat, amely az SZMSZ-ben kerül meghatározásra; az alábbi fő szempontok mindenkor figyelembevételével:

- A Munkaszervezet a HACS tagegysége.
- A Munkaszervezet jogképes és cselekvőképes, non-profit szervezet.
- A Munkaszervezetnek biztosítania kell a feladatok hatékony és minőségi ellátásához szükséges ismeretekkel, képzettséggel és tapasztalatokkal rendelkező humán erőforrásokat (a térség közössége és gazdasága fejlesztéséhez használható szakmai háttérrel és helyismerettel), valamint technikai hátteret.
- A Munkaszervezetnek biztosítania kell 1 fő a térségben széles körben elfogadott, tapasztalt vezetőt, aki megfelelő szakmai képességekkel és tudással rendelkezik a Munkaszervezet adminisztrációs, animációs, projektgenerálási, gazdaság- és társadalomszervezési és koordinációs feladatainak ellátásához és a HACS operatív működésének irányításához.
- A Munkaszervezet vezetője nem lehet a HACS vezetője.
- A Munkaszervezet munkatársai pályázatírói és egyéb vállalkozói tevékenységet nem végezhetnek a HKFS pályázati felhívással érintett intézkedéseivel összefüggésben.
- A vezető és a munkatársak munkaköri leírás alapján végzik a munkájukat, melyet a későbbiekben az kidolgozandó SZMSZ részletez.

A munkaszervezet összetétele 2021-től:

- 1 fő munkaszervezet vezető,
- 1 fő projekt-munkatárs

A HACS MSZ a feladatai ellátásához a terhelés és a kompetenciák függvényében külső szakértelmet vehet igénybe folyamatos vagy eseti jelleggel.

A Szekszárdi Helyi Közösség HACS Munkaszervezeti feladatait - a Konzorcium 4/2021.(III.5.) számú határozata alapján – a Szekszárdi Közművelődési Nonprofit Kft. látja el.

6.3.5 A működés fizikai-technikai feltételei és költségei

A HACS hatékony, gördülékeny működéséhez szükséges fizikai, technikai feltételeket a tagság biztosítani tudja, az alábbiak szerint:

- A HACS üléseihez a helyszínt, illetve a technikai feltételeket (projektor, flipchart stb.) az Önkormányzat biztosítja, akárcsak a nagyobb létszámú események, nyílt napok helyszínét.
- A HACS tagok közötti kommunikáció különböző belső csatornákon keresztül folyik – elsősorban levelezőlista segítségével.
- A Munkaszervezet irodája a napi szintű feladatok elvégzéséhez megfelelő helyet és technikai kapacitást biztosít:
  - A Munkaszervezet irodája cím: 7100 Szekszárd, Béla király tér 8. sz. alatt található; központi elhelyezkedése miatt ideális az ügyfélszolgálati feladatok ellátásához is.
  - Az iroda napi munkavégzéséhez, illetve ügyfélszolgálati feladatokhoz szükséges technikai eszközöket (telefon, fax, fénymásoló, számítógép, projektor stb.) a működési költségekből tervezzük beszerezni.
  - A HACS honlapján a nyilvánossági tevékenységek megvalósíthatók (pl. hírek, meghívók, pályázati dokumentumok közzététele).

A működési forrás 2019-ig közel azonos arányban került felosztásra. Az animációs költségek között a helyi pályáztatáshoz kapcsolódó operatív (tájékoztatási, koordinációs, lebonyolítási stb.) tevékenységek szerepelnek. Az erre fordítható összeg a program megvalósításával, a források várható felhasználásának arányában, fokozatosan csökken a futamidő végéig.

Egyes tevékenységek megvalósítására külső szakértőket is igénybe vehet a HACS, a megfelelő beszerzési eljárás keretében, ilyen pl. a HBB tagok felkészítése, a TK-k értékelése, valamint kommunikációs és a közösségi tervezési feladatok ellátása.

A HACS működési költségeit lásd a 7. Indikatív pénzügyi terv fejezetben!

6.3.6 HACS döntéshozatali struktúra

A Támogatási Kérelmek (TK) kiválasztásához szükséges döntéshozatali struktúra a HKFS megvalósítása érdekében az alábbiak szerint alakul:

A TK-k kiválasztásában az alábbi szervezetek vesznek részt:

- PM RFP (IH, támogató intézmény);

- A HACS döntéshozó szervei;
- A HACS Munkaszervezete (MSZ);
- A HACS Helyi Bíráló Bizottsága (HBB).

A döntési struktúra kialakításában az alábbi elvek alkalmazása meghatározó:

- minőség,
- átláthatóság,
- megkülönböztetés-mentes döntéshozatal, amely megfelel az összeférhetetlenség szabályainak,
- hatékonyság,
- a stratégia által érintett lakosság arányos képviselete.

Az értékelésben és a támogatási döntés-előkészítésében résztvevőket a támogatást igénylő döntésről történő tájékoztatása időpontjáig titoktartási kötelezettség terheli.

A helyi szintű döntési struktúra

A döntéshozó szerv a konzorciumi formában működő HACS, melynek döntéseit a HACS Munkaszervezet által lebonyolított formai jogosultsági és tartalmi értékelést követően a HBB hagy jóvá, illetve utasít el indoklással. A HBB javaslatát a Munkaszervezet terjeszti a HACS elé. A HACS által kiválasztott és pontszám szerint rangsorolt TK-kat az MSZ megküldi az IH-nak ellenőrzésre. Az IH által jóváhagyott TK-kal az MSZ megkezdi a támogatási szerződések előkészítését – az IH-val előre egyeztetett módon.

Az értékelési folyamat kétféle eljárásrendet követ:

- A kulcsprojektek esetén kiemelt eljárásrend alapján történik a pályáztatás és a kiválasztás;
- A helyi felhívásokra beérkező projektek esetében a pályáztatás a HACS által elfogadott ütemezésben, az ESZA és ERFA forrásokra benyújtott pályázatok egyértelmű elkülönítésével, standard eljárásrend szerint történik a HACS MSZ által megjelentetett pályázati felhívás alapján.

A kiválasztás fő paraméterei

Fő formai/jogosultsági szempontok:

A formai/jogosultsági szempontrendszer részletes kidolgozására az átdolgozott HKFS elfogadását követően, a 2. megvalósítási mérföldkő keretében (tervezetten 2018. februárig) kerül sor. A szempontrendszert a HACS Munkaszervezet állítja össze és a HACS/Konzorcium hagyja jóvá.

Szakmai értékelési szempontok:

A szakmai értékelési szempontrendszer részletes kidolgozására az átdolgozott HKFS elfogadását követően a 2. megvalósítási mérföldkő keretében (tervezetten 2018. februárig) kerül sor. A szempontrendszert a HACS Munkaszervezet állítja össze és a HACS Vezetőség hagyja jóvá.

Összeférhetlenség kezelése

A TK-k értékelése során az összeférhetlenség kizárása alapvető szempont: a 272/2014. Korm. rendelet 39. § (1) értelmében a támogatásra vonatkozó döntés előkészítésében és meghozatalában nem vehet részt az a személy vagy szervezet, aki az adott felhívásra TK-t nyújtott be, annak elkészítésében részt vett, a projekt megvalósítója, a szervezettel munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll; a szervezet tagja vagy vezető tisztségviselője vagy felügyelő bizottságának tagja; vagy aki abban közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedéssel rendelkezik; továbbá az értékelésre benyújtott dokumentumok előkészítésében vagy kidolgozásában bármilyen formában részt vett, illetve e személyek közeli hozzátartozója *(a Ptk. meghatározása szerint)*.

A HBB és a Konzorcium/HACS tagjai összeférhetlenségi nyilatkozatot tesznek. Összeférhetlenség esetén, az érintett HBB, illetve HACS tag adott pályázat értékelésében nem vehet részt, a TK tárgyalásakor nem lehet jelen. Az érintett HBB tagot póttag helyettesíti adott TK értékelésében.

Jelen döntéshozatali eljárásrend-tervezet a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet, a ROP IH/NGM RFP HKFS készítésére vonatkozó Felhívása és a hatályos általános útmutatók, valamint a 2017. augusztusi TOP CLLD Működési Kézikönyv alapján készült.

6.4 Kommunikációs terv

A kommunikációs terv célja a HKFS megvalósulásának, illetve az elért eredményeknek a bemutatása, a projekt ismertségének és elfogadottságának növelése. A terv megteremti a nyilvánosság, a társadalmasság és az információhoz való hozzáférés alapjait; eleget tesz a KTK 2020 című dokumentumban rögzített kötelező közösségi előírásoknak; illetve biztosítja a megvalósítás átláthatóságát.

Célcsoportok meghatározása

A kommunikációs tevékenységek kialakításában az első lépés a célcsoportok azonosítása. A stratégia végső célcsoportját a város közigazgatási területének teljes lakossága képezi, így a kommunikációs tevékenységek fókuszában is e csoport áll. Ugyanakkor meghatározható a lakosság néhány, a stratégia szempontjából kiemelt jelentőséggel bíró alcsoportja is:

- Különböző korcsoportok érdekképviselői, civil szervezetei és önszerveződő csoportjai pl. diákönkormányzatok, ifjúsági szervezetek, idősek klubja;
- A város kulturális csoportjai, kulturális életének vezetői (pl. hagyományőrző csoportok, művészeti csoportok, kulturális és közművelődési intézmények vezetői);
- A város hátrányos helyzetű csoportjainak segítői, érdekképviselői és civil szervezetei pl. szociális munkások, védőnői szolgálatok, családsegítők, egyházak;
- Nemzetiségek érdekképviselői, kulturális, civil szervezetei pl. nemzetiségi önkormányzatok, nemzetiségek civil szervezetei, nemzetiségi intézmények vezetői;
- A város egyéb, kulturális, közösségi életében aktív nonprofit szereplői pl. egyesületek, alapítványok, nonprofit kft-k;
- A város mikro-, kis- és középvállalkozásai;

- A város hátrányos helyzetű, sérülékeny társadalmi csoportjai pl. nők, idősek, nagycsaládosok, pályakezdő fiatalok, fogyatékkal élők, szegénységben élők, alacsony iskolai végzettségűek, kisebbségi etnikumok tagjai;
- A város kulturális életének javításáért, a közösség építéséért tenni kívánó, aktív helyi lakosok, lakossági csoportok;
- Szélesebb nyilvánosság (nyilvánossági, disszeminációs tevékenységek révén érintettek).

Kommunikációs tevékenységek és alkalmazott kommunikációs eszközök

Általános, a projekt teljes időszakán átívelő feladatok

A kommunikációs terv kialakítása és megvalósítása

A projekt kezdetén szükséges kidolgozni a kommunikációs tervet, melynek megvalósítása, szükség szerint módosítása, naprakészen tartása a projekt teljes, 26 hónapos időtartamában végig kíséri azt. A terv kijelöli a kommunikációs környezet tényezőit a HKFS tervezési, megvalósítási, illetve fenntartási időszakára vonatkozóan. Meghatározza a megszólítandó/bevonandó célcsoportokat, az alkalmazásra kerülő kommunikációs és marketingtevékenységeket, -eszközöket, az ezekhez kapcsolódó időbeli ütemezést (a felelősök és a szükséges humánkapacitás megjelölésével), valamint költségvetési forrást rendel a tevékenységek végrehajtásához.

Online tájékoztatási és kommunikációs eszközök

Az online kommunikációs csatornák szintén a tervezéstől a fenntartási időszak végéig szolgálják a tájékoztatást és a nyilvánosságbiztosítást. A jól működő közösségi média felületeket a város ezt követően is használhatja közösségi tervezési, közösségfejlesztési célokra.

A Szekszárdi Helyi Közösség munkaszervezete a város honlapján (<http://www.szekszard.hu/>) létrehozott almenüpontban teszi közzé a stratégiával, illetve a pályázatokkal, projektekkel kapcsolatos legfontosabb híreket. A HACS-csal kapcsolatos információk, dokumentumok is itt kerülnek megjelenítésre – biztosítva ezzel az átlátható működést.

A célcsoportok könnyebb és gyorsabb elérhetősége érdekében a HACS közösségi média felületet üzemeltet. A Facebook-oldal megteremti az interaktív kommunikáció lehetőségét, valamint a közzétett dokumentumok, események, hírek véleményezésére is módot ad kommentek formájában vagy a hacs@szekszard.hu e-mail címen keresztül.

Sajtómegjelenések

Az online média felületeit a nyomtatott sajtó egészíti ki, így az internetet kevésbé használó célcsoportok elérésére is mód nyílik. A HKFS tervezésének és megvalósításának fő lépéseiről, eredményeiről a helyi médiumokat folyamatosan tájékoztatjuk.

A projekt előkészítési szakaszának kommunikációs feladatai

Részvételi alapú tervezés

A HKFS tervezése során az elérni kívánt célcsoportok bevonására a HACS szervezésében külső szakértő lebonyolításával különböző módszertanokat – pl. Szekszárd Kávéház a World Café alapján, interaktív ötletbörze, SWOT elemzés kiscsoportokban stb. – alkalmazó műhelytalálkozók (workshopok), fórumok, fókuszcsoportos megbeszélések kerültek megszervezésre. A rendezvények célja a HKFS fő célkitűzéseinek, beavatkozási területeinek azonosítása, véleményeztetése, illetve azok társadalmi elfogadottságának minél szélesebb körű biztosítása volt. A különböző kapcsolódó

rendezvények helyszínét az egyes HACS tagok biztosították, így bérleti díj külön nem került felszámolásra.

A projekt megvalósítási szakaszának kommunikációs feladatai

Levelezőlista

A HKFS megvalósítása alatt a HACS közös elektronikus levelezőlistát hoz létre a benyújtott pályázatok kapcsolattartóinak e-mail címeivel a pályázókkal történő kommunikáció, ill. információnyújtás hatékonyabbá tétele érdekében. A stratégia megvalósítását segítő kommunikáció alapvetően elektronikus formában történik.

Tájékoztató tábla elkészítése és elhelyezése

A lakosság tájékoztatását, figyelmének felhívását a HKFS megvalósításához kapcsolódó, európai uniós támogatásból megvalósuló helyi fejlesztésekről azok megvalósulási helyszínein, a fizikai megvalósulás kezdetekor kihelyezett tájékoztató táblák útján biztosítja.

A tájékoztató táblák méretét a megvalósult projekt költsége és típusa határozza meg az előírások, szabályozások alapján („C” / (A2) 594 x 420 mm/ típus). A tájékoztató táblák az előírásoknak megfelelően a következő információkat tartalmazzák: a projekt címe, a projekt célja, a kedvezményezett neve, támogatási szerződés/támogatási okirat szerinti támogatási összeg, projekt azonosító száma, a kötelező arculati elemek.

Fotódokumentáció

A HACS kommunikációs céllal a megvalósult fejlesztésekről jó minőségű, nyomdai felhasználásra alkalmas fényképeket készít.

A projekt megvalósítását követő szakasz kommunikációs feladatai

TÉRKÉPTÉR kezelése

A széleskörű nyilvánosság biztosítása érdekében a HACS gondoskodik arról, hogy a projektről szóló leírást, fényképet az erre a célra létrehozott TÉRKÉPTÉR-be feltölti.

Kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás

A kommunikációs tevékenységért és feladatokért a HACS munkaszervezete felel a Támogatási Szerződés megkötését követően. A munkaszervezet felállításakor, valamint a humánkapacitás megválasztásakor fontos szempont a kommunikációban és tájékoztatásban szerzett tapasztalat, valamint az alapvető marketingeszközök ismerete. A 4 fős munkaszervezeten belül az operatív megvalósításért és az adminisztratív teendőikért felelős munkatárs fő tevékenysége a kommunikációs feladatok ellátása.

A tervezés szakaszában Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatának munkatársai látják el ezen feladatokat.

A kommunikációs tevékenységek ütemterve, pénzügyi terve

Kommunikációs eszközök	Tevékenység időbeni ütemezése	Darab	Az eszköz paraméterei	Az eszköz összköltsége (bruttó Ft)
------------------------	-------------------------------	-------	-----------------------	------------------------------------

Kommunikációs terv kialakítása és végrehajtása	A projekt teljes időtartama (2016-2020)	1	„KTK 2020”-nak megfelelő kommunikációs terv a HKFS alfejezeteként benyújtva.	-
Honlap fejlesztése és frissítése, közösségi média alkalmazása		1	Aloldal folyamatos frissítése, saját Facebook-profil létrehozása a HACS számára, folyamatos aktivitás biztosításával.	62.230
Részvételi alapú bevonás (pl. workshopok, véleményezési lehetőségek)		igény szerint	A helyi lakosság bevonása, a stratégia véleményezési lehetőségének biztosítása, megvalósításhoz kapcsolódó észrevételek, javaslatléttelek fogadása.	-
Levelezőlista		1	A HACS felhívásaira pályázók és a pályázatban feltüntetett kapcsolattartók e-mail címeiből létrehozott levelezőlista.	-
Tájékoztató táblák kihelyezése	A projekt megvalósítási időszaka (2017. október -2019. december)	1	„C” típusú tábla elhelyezése (59,4 cm x 42 cm (A2) méretű).	6.350
Fotódokumentáció		1	Jó minőségű, nyomdai felhasználásra alkalmas fényképek.	49.530
TÉRKÉPTÉR	A projekt megvalósítását követően (2019. december)	1	Központi TÉRKÉPTÉR feltöltése.	-
Sajtóközlemény kiküldése		1	Sajtóközlemény kiküldése a projekt zárásáról.	-
Mindösszesen:				118.110

9. táblázat: A kommunikációs tevékenységek ütemterve, pénzügyi terve

Forrás: saját szerkesztés

6.5 Ellenőrzés, monitoring és értékelés

A HKFS jelen fejezetét a TOP CLLD Működési Kézikönyv 7. fejezete alapján dolgoztuk át.

Az ellenőrzési, a monitoring és az értékelési tevékenység a program- és projektmenedzsment integráns része, azonban fontos közöttük különbséget tenni:

- az ellenőrzés keretében a támogatást nyújtó vizsgálja a projektmegvalósítás szabályosságát;
- a monitoring fő célja annak figyelemmel kísérése, hogy a beavatkozások nyomán létrejönnek-e a vállalt outputok és eredmények;
- az értékelés során elsődlegesen azt kell megvizsgálni, hogy milyen hatásokat eredményeztek a beavatkozások.

	Ellenőrzés	Monitoring	Értékelés
Feladat leírása	Határidők, tevékenységek, pénzügyi teljesítés vizsgálata	Indikátorok teljesülésének vizsgálata	Hatások, hatékonyság, eredményesség elemzése
Feladat célja	Projektvégrehajtás	Szakmai megvalósítás	Visszacsatolás, a

	szabályosságának biztosítása	nyomon követése	tapasztalatok disszeminációja, hasznosítása
Feladatot végző szervezet	Támogató intézményrendszer	Támogató intézményrendszer Kedvezményezett	Külső értékelő
Időbeliség	Projektvégrehajtás és -fenntartás időszakában	Projektvégrehajtás és -fenntartás időszakában	Pontszerű (előzetes, közbenső, utólagos)
Kapcsolódó dokumentum	Kifizetési igénylés	Előrehaladási jelentés	Értékelési jelentés

10. táblázat: Az ellenőrzés, monitoring és értékelés tevékenységek megkülönböztetése

Forrás: TOP CLLD Működési Kézikönyv 7. fejezet 1. táblázat

Ellenőrzés

A HKFS megvalósítása során a HACS klasszikus ellenőrzési tevékenységet nem végez. Azonban, ha indokoltan ítéli a HKFS eredményes és szabályos megvalósítása érdekében, a HACS felhívhatja az IH figyelmet az adott fejlesztés helyszíni ellenőrzésének szükségességére, amelyet az IH végez el.

A helyi fejlesztések előrehaladásával kapcsolatos tájékozódás érdekében a HACS az IH-tól értesítést kérhet a helyszíni ellenőrzések időpontjáról és részt vehet az IH által végzett helyszíni ellenőrzésen.

A HACS Munkaszervezet a Támogatási Szerződés aláírásával köteles a programot érintő ellenőrzéseken együttműködni, valamint vonatkozó/elvárt információkat szolgáltatni a projektfenntartási időszak végéig.

Monitoring

A HKFS megvalósulását vizsgáló monitoring elsődleges eszköze a HACS által összeállítandó éves előrehaladási jelentés. Ezt az IH által rendelkezésre bocsátott informatikai felületen kell benyújtani minden év november 30-ig, a munkaszervezet által megkötött Támogatási Szerződésben szereplő időpontig.

A jelentésben olyan adatokat kell megadni, amelyek

- rendelkezésre állnak a HACS-nál és annak Munkaszervezeténél,
- megfelelő adatfelvétellel összegyűjthető, előállítható helyi szinten,
- bekérhetők a helyi kedvezményezettektől és az IH-tól.

A jelentés 5 fő részből áll, amelyek részletes információkat tartalmaznak a HACS-ról, annak működési és animációs tevékenységéről, valamint a HKFS megvalósulásáról, a helyi felhívásokról és az előrehaladásról. Típusukat tekintve a következők:

1. A HACS-hoz kapcsolódó szervezeti,
2. a HACS animációs tevékenységére,
3. a HACS kommunikációs tevékenységére,
4. a helyi értékelési és kiválasztási folyamat előrehaladására,
5. a kötelező és a HKFS-ben szereplő eredmény- és outputindikátorok teljesülésére vonatkozó adatok.

Az éves jelentések lehetővé teszik, hogy a HACS és az IH naprakész információval rendelkezzen a HKFS előrehaladásáról, így szükség esetén el lehet végezni a szükséges beavatkozásokat. Amennyiben releváns változások történnek – pl. a forrásfelhasználás és az indikátorteljesítés terén, meg kell indokolni ezek okait.

Outputindikátorok

A HACS-nak legalább a következő indikátorok kötelező célértéket megadni – a központi indikátordefiníciós számítási módszer alapján.

A TOP CLLD kötelező outputindikátorai

Azonosító	Indikátor megnevezése	Mérték-egység	Beszámolás gyakorisága	Adatgyűjtés forrása
CO39	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	m ²	évente	helyi kedvezményezettek
CO38	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²	évente	helyi kedvezményezettek
PO16	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma	fő	évente	KSH, adott város önkormányzata
PO23	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma	db	évente	helyi kedvezményezettek

11. táblázat: A TOP CLLD kötelező outputindikátorai

Forrás: TOP CLLD Működési Kézikönyv 7. fejezet 3. táblázat

A kötelező outputindikátorok célértékeinek teljesülését a Munkaszervezet követi nyomon. Ehhez a helyi kedvezményezettektől évente min. egy alkalommal bekéri a szükséges adatokat. A helyi kedvezményezetteknek a velük megkötött Támogatási Szerződés értelmében teljesíteniük kell adatszolgáltatási kötelezettségüket nemcsak az IH, hanem a Munkaszervezet számára is.

Eredményindikátorok

A TOP CLLD program eredményességének méréséhez a TOP 7. prioritása három kötelező eredményindikátort határozott meg, amelyek nyomon követését az IH koordinációja és módszertani útmutatása mellett az egyes HACS-ok végzik (PR15, PR16), illetve a az EMMI biztosítja a szükséges adatokat (PR23).

A TOP CLLD kötelező eredményindikátorai

Azonosító	Indikátor megnevezése	Mérték-egység	Adatgyűjtés gyakorisága	Adatgyűjtés forrása
PR15	A HFS végrehajtása keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya	%	- a HKFS elfogadását követően - a kulcspjekt zárásának évében - 2021 - 2023	központilag kialakított módszertan alapján a HACS-ok végzik az adatgyűjtést

Azonosító	Indikátor megnevezése	Mérték-egység	Adatgyűjtés gyakorisága	Adatgyűjtés forrása
PR16	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	pontérték	- a HKFS elfogadását követően - a kulcsprojekt zárásának évében - 2021 - 2023	központi módon kialakított módszertan alapján a HACS-ok végzik az adatgyűjtést
PR23	Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest	db	- HKFS elfogadását követően - a fejlesztést lezáró első évben - ezt követően évente	EMMI adatai alapján IH számítás

12. táblázat: A TOP CLLD kötelező eredményindikátorai

Forrás: TOP CLLD Működési Kézikönyv 7. fejezet 3. táblázat

A Munkaszervezet feladata az eredményindikátorok vonatkozásában a következő:

- a kötelező indikátorok aktuális értékeinek meghatározása során az IH által megadott útmutató alapján a primer adatgyűjtés lebonyolítása;
- az önként vállalt indikátorok esetében (amennyiben releváns) az adatgyűjtési és számítási módszertan meghatározása, valamint az adatgyűjtés elvégzése;
- az eredmények alapján összeállított jelentés eljuttatása az IH-nak az adatgyűjtési gyakoriságnak megfelelő időpontokban.

Az indikátorok célértékének nyomon követéséhez a HACS-nak az alábbi fő feladatokat kell elvégeznie:

10. ábra: A HACS feladatai az indikátorokhoz kapcsolódóan

Forrás: TOP CLLD Működési Kézikönyv 7. fejezet 7. ábra

Amennyiben eltérések mutatkoznak a kitűzött célokhoz viszonyítva, be kell avatkozni és biztosítani az előre meghatározott célok teljesülését, az esetleges forrásvesztés elkerülését.

Értékelés

A Felhívás alapján a HACS köteles a stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységeket elvégezni. A HACS szabadon dönthet arról, hogy pontosan mit és hogyan értékeli a saját animációs tevékenységének hatékonysága és/vagy a HKFS megvalósulásával kapcsolatos hatások vonatkozásában.

A Szekszárdi Helyi Közösség Munkaszervezetén keresztül a kötelező eredmény és output indikátorok teljesülésén felül tevékenységének hatékonyságát, eredményességét átfogó vizsgálattal is tervezi mérni. Az átfogó értékelés célja, hogy a számszerűsíthető mutatószámok mellett képet adjon a HACS működéséről, a program ismertségéről, társadalmi beágyazottságáról és hatásairól.

A HKFS megvalósítás alatt tervezetten 1 alkalommal, közvetlenül a programzárás előtt, a HKFS keretében megvalósított helyi projektek fizikai lezárását követően végez a HACS programértékelést.

Az átfogó értékelések objektivitásának biztosítása érdekében e vizsgálatokat külső szakértő bevonásával érdemes megvalósítani, a módszertan részletes kidolgozásával. Előzetesen az alábbi ön/értékelési szempontrendszert állította a HACS:

Vizsgálandó terület	Módszer
<p>A) A HACS Munkaszervezet működésének, animációs tevékenységének hatékonysága, eredményessége</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ezen belül pl. segítségnyújtás típusa és gyakorisága a pályázóknak/ kedvezményezetteknek, kommunikáció, technikai feltételek, helyszíni ellenőrzések stb. 	<p>Célcsoport:</p> <ul style="list-style-type: none"> Potenciális pályázók/ kedvezményezettek <p>Módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> Online kérdőíves megkérdezés
<p>B) A CLLD Program ismertsége, társadalmi elfogadottsága, a HKFS megvalósulása:</p> <ul style="list-style-type: none"> Megvalósított fejlesztések és a program ismertsége elfogadottsága, a megvalósított fejlesztések, programok, együttműködések hatásai a helyi közösségre, helyi gazdaságra stb.) A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség mértéke 	<p>Célcsoport:</p> <ul style="list-style-type: none"> Város teljes lakossága <p>Módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> Online / papír alapú kérdőíves felmérés Honlap látogatottsági adatok elemzése Program / projektesemények látogatottsági adatainak elemzése

13. táblázat: Az értékelési vizsgálatok előzetesen tervezett tartalma

Forrás: saját szerkesztés

6.6. Horizontális célok

A HKFS középtávú célrendszere horizontális célkitűzései között szerepel a *Fenntartható és egyenlő eséllyel hozzáférhető városi kulturális-közösségi élet megszervezése (H2.)*.

6.6.1 Esélyegyenlőség

A Szekszárdi Helyi Közösség kiemelt figyelmet kíván fordítani az egyenlő bánásmód követelményére, a vonatkozó 2003. évi CXXV. törvény alapján. A HACS a HKFS tervezési folyamata, megvalósítása és monitoringja során a nemek közötti esélyegyenlőség érdekében biztosítja, hogy a hatáskörében elvégzendő (menedzsment és adminisztrációs) feladatok legalább 50%-át női munkavállaló felelősségi és munkakörébe delegálja.

A HKFS tervezése során a városban található sérülékeny és/vagy hátrányos helyzetű csoportok, illetve azok képviselői megszólításra, bevonásra kerültek. A fogyatékossgal élő emberek kiemelt figyelmet kaptak: a 12 tagú HACS egyik civil szervezete a Vakok és Gyengénlátók Tolna Megyei Egyesülete, képviselőjük maga is gyengénlátó. A közös tervezési munka során a HACS tagjai saját élményként, testközelből megtapasztalhatták, mit jelent, amikor a közcélú információk elérése nem akadálymentesített. A HACS érzékenyítésének sikerét mutatja, hogy a négy középtávú speciális célkitűzés között megjelenik *A hátrányos helyzetű és/vagy sérülékeny lakossági csoportok integrációjának elősegítése (S2.); a támogatott tevékenységek között pedig a Közösségi, kulturális információkhoz való egyenlő esélyű, akadálymentesített hozzáférés támogatása (1.2.4.); valamint A különböző társadalmi-szociális hátrányokkal, egészségügyi g fogyatékossgal, függőségekkel élő lakosok egyenlő esélyű közösségi részvételét elősegítő, támogató rendezvények, akciók, tevékenységek megvalósítása (2.B.4.)*

A HKFS ERFA kulcsprojektje teljes körűen akadálymentesített módon valósul meg. A helyi pályázatok útján tervezett beruházások megvalósításakor a mozgásukban korlátozottak és az érzékszervi fogyatékossgal élők számára egyaránt, egyenlő eséllyel elérhető és használható infrastruktúra kialakítására kerül sor. A szoft programok megvalósítása során törekedni kell a komplex infokommunikációs akadálymentesítésre.

A HKFS által tervezett szoft tevékenységek (pl.: rendezvények, akciók, foglalkozások, tudásmegosztás stb.) mindegyike egyenlő bánásmódra és a diszkriminációmentes városi szociális élet megvalósítására törekszik. A programok egyik kiemelt célja a hátrányos helyzetűek - leszakadó, veszélyeztetett lakossági csoportok, különösen a szegregátumokban élők - jobb integrálása, bevonása a város közösségi és kulturális életébe.

A HKFS Cselekvési terve a város Helyi Esélyegyenlőségi Programja, valamint az EFOP kapcsolódó céljai és intézkedései figyelembevételével került kidolgozásra.

A HKFS megvalósítása során a pályázatok elbírálásakor előnyt élveznek, plusz pontban részesülnek azok a pályázók, akik a város hátrányos helyzetű lakossági csoportjainak, közösségeinek *(pl. szegénységben élők, fogyatékossgal élők, nők, idősek, pályakezdő fiatalok, nagycsaládosok, etnikai csoportok)* bevonását lehetővé teszik a programjukban.

6.6.2 Fenntarthatóság

A HACS a fenntarthatóság biztosítását és a környezet védelmét horizontális megközelítésben, minden tevékenységébe beépítve kezeli, eleget téve a hatályos európai uniós és magyar szabályozásoknak.

A környezeti fenntarthatóság biztosítása már a HKFS tervezése során is fontos szempont volt: az adminisztratív feladatok végrehajtásakor a HACS törekedett az anyagfelhasználás, a hulladék keletkezésének minimalizálására, újrahasznosított eszközök alkalmazására és a helyi eredetű

termékek használatára. Ezek érdekében a tervezés során tartott műhelytalálkozók, üléseken, fórumokon - a nyilvánosság biztosítása - mellett ügyelt arra, hogy a meghívót és napirendet tartalmazó dokumentumok, valamint a csatolt háttéranyagok mindegyike elektronikus formában kerüljön továbbításra.

A HKFS tervezésének és megvalósításának a környezeti fenntarthatóság szempontjából fő horizontális célkitűzései a helyi természeti és kulturális örökség védelme, a helyi erőforrások észszerű felhasználása, valamint a helyi termékek és értékek támogatása.

A fentiek értelmében a helyi pályázatok elbírálásakor értékelési szempontként szerepel az alábbiak valamelyike:

- A projekt tevőlegesen hozzájárul a helyi természeti és kulturális örökség védelméhez;
- Helyi termékekre alapoz, előnyben részesíti azokat;
- Infrastrukturális beruházás esetén gondoskodik a környezeti kockázatok csökkentéséről/elkerüléséről;
- A környezeti fenntarthatóság jegyében figyelemfelkeltő, érzékenyítő, szemléletformáló szoft fejlesztéseket terveznek és valósítanak meg;
- Gazdasági, társadalmi- és környezeti fenntarthatóság elveit szem előtt tartó, takarékos költségvetéssel rendelkeznek.

A környezeti fenntarthatóság szempontjai érvényesülésének monitoringja a benyújtott pályázatok dokumentációja és a dokumentált nyomkövetés alapján történik, mivel a HACS által támogatott pályázatok mindegyikének meg kell felelnie valamely környezeti fenntarthatósági szempontnak.

A HKFS megvalósítása során is fontos a szoros együttműködés azokkal a helyi civil szervezetekkel, amelyek a környezet védelme, a rendezett, egészséges lakókörnyezet megteremtése, a lakossági szemléletformálás területén tevékenykednek.

6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása

Közvetlen részvételi bevonáson alapuló tervezési módszerek alkalmazása

Szekszárdon a CLLD módszertan bevezetése és használata újszerű elemnek számít. A város eddig is kikérte és figyelembe is vette a lakosság véleményét különböző kérdésekben, de ez általában lakossági fórumok formájában történt meg; illetve a rendszeresen megszervezett Állampolgári Részvétel Hete keretében is évente megfogalmazhatják véleményüket, javaslataikat a város életéhez kapcsolódóan. Ezek a hasznos alkalmak mégis leginkább abban különböznek a HKFS készítésétől, hogy nem álltak össze egy stratégia-tervezési és -megvalósítási egységgé, egy közösen megalkotott, kézzel fogható kimenettel záruló, produktív folyamatá. A közvetlen részvételi bevonáson alapuló, interaktivitást, valódi párbeszédet biztosító módszertan lehetővé tette már a HKFS előkészítő időszakában is a széleskörű társadalmi bevonást és aktív véleménynyilvánítást, melyet a városlakók lelkesedéssel próbáltak ki.

A helyi pályázati kiírásokban előnyt élveznek, pluszpontot kapnak mindazok, akik „*közösségi szintű, aktív részvételi bevonáson alapuló módszertan használatával tervezik és valósítják meg programjukat*”.

Véleményformálóként a város kulturális életének anyagi alapját megtermelő és a helyi foglalkoztatásban meghatározó gazdasági szektor, a helyi vállalkozók bevonása is megtörtént a

tervezésbe, ami hasznos szempontokat adott a tervezéshez, annak ellenére, hogy a támogatási forrásból az üzleti szektor közvetlenül nem részesülhet. Azt a tervezési hibát különösen el szeretnénk volna kerülni, hogy a város életének átfogó szemlélete helyett egy-egy ágazatot, témát, célcsoportot kiragadva olyan fejlesztési terv szülessen, amely a város létalapját adó gazdasági szféra szempontjait nem érvényesíti és a gazdasági szereplőket esetleg nem látja el kellő információval. Ez a tervezési szemlélet innovatívnak tekinthető Szekszárdon. A pályázati felhívások meghirdetésekor is törekszünk arra, hogy a társadalmi felelősségvállalás elvei szerint a projektek megvalósításába a helyi vállalkozások a civil szektorral karöltve, érdemben bekapcsolódjanak.

Innovatív, hiánypótló tartalmak és módszertani megoldások hangsúlyos támogatása a kulcsprojektben és a helyi pályázatokban

A Generációk Parkja közösségi tér kialakítása kulcsprojekt egy több szempontból is hiánypótló beruházás a helyi közösségi életében. Ahogy az a város hosszú távú jövőképében is megfogalmazódik, Szekszárd az újdonságokra nyitott, pezsgő közösségi életű település szeretne lenni, egyebek mellett fiataljai megtartása érdekében is. Emellett azonban a középkorúak és az idősek életminősége, jólléte, helyi kötődésének stabilizálása is fontos szempont, ezért középtávon az aktívabb társadalmi-közösségi együttműködés serkentése, a generációk közötti távolság csökkentése kiemelt horizontális cél. A Generációk Parkja az idősebb és fiatalabb generációk közötti kommunikáció, együttműködés és tudásátadás hiánypótló helyszíne is lehet.

A stratégia fő beavatkozás területei között, 2.B. sorszám alatt szerepel a *„helyi közösségi, kulturális életet elősegítő, hiánypótló és/vagy újszerű programok támogatása”*.

A területi és társadalmi kohézió erősítése

„A hátrányos helyzetű, leszakadó és/vagy sérülékeny lakossági csoportok integrációjának elősegítése” fontos középtávú tematikus cél, mely hosszabb távon a város területi és szociális kohéziójának megteremtés szolgálja - a HEP-pel és az ITS-sel teljes összhangban.

A stratégia fő beavatkozás területei között szerepel: *„2.B. Speciális igényű lakossági csoportok számára integráltabb helyi közösségi, kulturális életet elősegítő, hiánypótló és/vagy újszerű programok támogatása”*, mely területre 50 millió Ft-os helyi pályázati keretösszeget tervezünk fordítani. Továbbá, a többi helyi pályázati kiírásban előnyt élveznek, pluszpontot kapnak mindazok, akik *„a város hátrányos helyzetű lakossági csoportjainak, közösségeinek bevonását lehetővé teszik programjukba”*. Cél, hogy a város szegregátumaiban, leszakadó területein élők, valamint a különböző sérülékeny társadalmi csoportok (pl. a fogyatékkal élők) is egyenlő eséllyel hozzájussanak a megvalósuló közösségi, kulturális fejlesztésekhez. A HKFS során megvalósuló minden programnak, rendezvénynek szociálisan nyitottnak és befogadónak kell lennie.

Városi kisközösségek alulról építkező kezdeményezéseinek felkarolása

A HKFS keretében fejlesztett/létrehozott közösségi terek fontos terepei lesznek a helyi – civil, egyházi, lakóközösségi, közös érdeklődési körű stb. - kisközösségek alulról jövő közösségi, kulturális kezdeményezéseinek. A helyi pályázatok 1 millió Ft-os minimum támogatási kerete mindhárom beavatkozási csomagnál ezeket a célcsoportokat kívánja helyzetbe hozni – a nagyobb léptékű, esetleg többszereplős projektek mellett.

Együttműködések bővítése, tartalmi megújítása

Szekszárd jelenlegi nemzetközi együttműködéseiben a hagyományos és gyakran formális testvérvárosi megállapodások a meghatározók, melyek mellett aktív helyi nemzetiségi, civil és egyházi, egyesületi kapcsolatrendszer is működik. Az együttműködések körének, tartalmának megújítása, tudatosabb tematizálása (pl. kulturális, gazdasági és a közösségi élet terén) támogatott célkitűzése a stratégiának mind nemzetközi, mind pedig hazai téren. Az előbbire a helyi pályázati felhívás biztosít lehetőséget, míg az országon, régióon belüli tudásátadásra, jó gyakorlatok cseréjére a HACS Munkaszervezetének működési kerete. További feladat a közös projektek generálása, pályázatok kidolgozása.

A városi szintű programkoordináció megvalósítása

Egybehangzóan gyengeségként fogalmazódott meg az a tény, hogy a helyi kulturális és közösségi élet eseményei nincsenek városi szinten összehangolva: a szervezőknek gyakran nincs tudomásuk egymás rendezvényeiről, így akaratlanul is konkurálnak egymással. Emellett, egyes színvonalas programok gyengébb látogatottságán is tetten érhető az információhiány. E probléma kezelése rendszerszervezési, információtechnikai innovációt kíván meg a HACS részéről. A HACS ezt úgy kívánja megoldani, hogy az információs helyzet érzékelhető javítása érdekében pályázni lehet „A városi szintű kulturális, közösségi programkoordináció javítását szolgáló fejlesztések megvalósítására”. Nem mellékesen a közcélú hírek info-kommunikációs akadálymentesítésére is lehetőség nyílik. Mindezek nyomán várt eredmény, hogy városi szinten számottevően többen és egyenlőbb eséllyel értesüljenek a helyi kulturális-közösségi programokról.

6.8. Kockázatelemzés

A Szekszárdi Helyi Közösség Fejlesztési Stratégiájának megvalósítása során felmerülő főbb kockázatokat és azok kezelési lehetőségeit a következő táblázat összegzi. A bekövetkezési valószínűség és a hatás nagysága szerint a kockázatokat három-három fő kategóriába soroltuk: előbbi esetén az „alacsony – közepes – magas”, utóbbinál a „kis – közepes – nagy”. A táblázat nem tartalmazza azokat az azonosított, kevésbé releváns kockázatokat, melyek bekövetkezési valószínűsége alacsony és egyúttal hatása is kicsi.

Kockázat megnevezése	Bekövetkezés valószínűsége	Hatás	Kockázatmegelőző intézkedések	Kockázatkezelési beavatkozások
Jogi				
Jogszabályi környezet megváltozása	Közepes	Közepes	A vonatkozó jogszabályok megismerése. A hatályos jogszabályoknak való megfelelő tervezés.	A jogi szabályozó környezet folyamatos nyomon követése, szükség esetén késedelem nélküli intézkedés.
A megvalósítás elhúzódnása	Közepes	Nagy	A projektek megvalósításnak ütemezésekor célszerű tartalékidő beiktatása.	A hatóságokkal való folyamatos kapcsolattartás.

Kockázat megnevezése	Bekövetkezés valószínűsége	Hatás	Kockázatmegelőző intézkedések	Kockázatkezelési beavatkozások
Környezetvédelmi vagy műemlékvédelmi előírások megnehezítik a megvalósítást	Közepes	Közepes	A tervezés során figyelemmel kell lenni a környezetvédelmi és műemlékvédelmi szempontok érvényesítésére, és az ezzel járó megnövekedett engedélyezési időre.	A környezetvédelmi vagy műemlékvédelmi előírások folyamatos nyomon követése, valamint a hatóságokkal való folyamatos kapcsolattartás.
Műszaki				
Vállalkozók és szállítók nem megfelelő kiválasztása	Alacsony	Nagy	A vállalkozók referenciáinak részletes és körültekintő vizsgálata, az időre történő szállítás ellenőrzése.	A megvalósítás idején a vállalkozók és szállítók folyamatos ellenőrzése és monitoringja. Szükség esetén szakmai és technikai segítségnyújtás.
Meghibásodások a működtetés során	Alacsony	Közepes	Berendezések körültekintő kiválasztása és üzembe helyezése.	Berendezések megfelelő használatának felügyelete, folyamatos technikai ellenőrzése.
Kedvezőtlen időjárási körülmények miatt elhúzódó kivitelezési munkálatok	Alacsony	Nagy	Gondosan ütemezett tervezés (pl. az infrastrukturális beavatkozások lehetőség szerint nyári hónapokra időzítése) és pontos kivitelezés.	A kivitelezési munkálatok megvalósításának folyamatos ellenőrzése, monitoringja, szakmai és technikai segítségnyújtás a kedvezményezettek számára.

Társadalmi				
A beavatkozás a helyi lakosság ellenállásába ütközik	Alacsony	Nagy	Valós helyi igényekre alapozott stratégiakészítés, HKFS társadalmosítása, célcsoportok bevonása	A lakosság folyamatos tájékoztatásával, bevonásával, kritikus esetben mediációval csökkenthető az ellenállás. Szükség esetén forrásátcsoportosítás
A helyi projektekbe bevont célcsoportok inaktivitása, csekély részvétele a megvalósítás során	Közepes	Nagy	HKFS készítése során az alulról jövő kezdeményezések feltárása és beépítése a stratégiába, érintett szereplők bevonása a tervezési folyamatba, társadalmosítás.	A felhívások meghirdetésekor a célcsoportok sajátosságainak körültekintő figyelembe vétele; városi lefedettségű figyelemfelkeltés, népszerűsítés és tájékoztató fórumok tartása.

Pénzügyi				
A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	Közepes	Közepes	Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése. Tartalékkeret meghatározása.	Tartalékkeret felhasználása. Szükség esetén forrásátcsoportosítás.
Előre nem tervezett pótmunkák felmerülése	Alacsony	Közepes	A pénzügyi tervezés során fontos a tartalékok képzése, költségvetésbe illesztése.	Tartalékkeret felhasználása. Szükség esetén forrásátcsoportosítás.
Szervezeti				
A megújult/létrehozott közösségi terek működtetéséhez nem állnak rendelkezésre a megfelelő szervezeti feltételek	Közepes	Nagy	A megfelelő kompetenciák és képességek vizsgálatával szükséges a szervezetet kialakítani.	Releváns szakmai tapasztalattal rendelkező új humán erőforrás bevonása.
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	Közepes	Nagy	A Konzorcium törekszik arra, hogy tapasztalt, megbízható és elkötelezett szakemberek lássák el a projektmegvalósítási feladatokat.	Szükség esetén új munkatársak felvétele (SZMSZ-ben rögzített kompetenciák szerint), külső szakértelem bevonása.

14. táblázat: A stratégia megvalósítása során felmerülő főbb kockázatok

Forrás: saját szerkesztés

7. Indikatív pénzügyi terv

A HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (ezer Ft)

A beavatkozás megnevezése							Összesen	%	Finanszírozó alap
	2017	2018	2019	2020	2021	2022			
1.1. Generációk Parkja közösségi tér kialakítása	0	0	139 000	0	0	0	139 000	39,96%	ERFA
1.2. A helyi lakosság közösségi, szabadidős, kulturális aktivitását elősegítő, támogató infrastrukturális fejlesztések megvalósítása	0	0	75 500	0	0	0	75 500	21,71%	ERFA
2.A. A városi kulturális, szabadidős programkínálat színesítését szolgáló tevékenységek, együttműködések megvalósítása	0	0	76 668	0	6 665	0	83 333	23,96%	ESZA
2.B. Speciális igényű lakossági csoportok számára integráltabb helyi közösségi, kulturális életet elősegítő, hiánypótló és/vagy újszerű programok támogatása	0	0	50 000	0	0	0	50 000	14,37%	ESZA
Összesen	0	0	347 833	0	6 665	0	347 833	100,00%	

A két beavatkozási terület (2.A-2.B) egy összevont ESZA-típusú felhívásban jelenik meg, a két területre fordítható teljes keretösszeg: 133.333.000 Ft.

15. táblázat: A HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése

Forrás: saját szerkesztés

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (Ft)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen	Finanszírozó alap
Működési költségek	17 393 530	8 859 720	4 098 155	0	2 000 000	2 199 000	34 550 405	ERFA
Animációs költségek	1 299 308	7 795 846	4 000 000	0	2 020 441	2 500 000	17 615 595	ERFA
Összesen	18 692 838	16 655 566	8 098 155	0	4 020 441	4 699 000	52 166 000	

16. táblázat: A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése

Forrás: saját szerkesztés

A teljes költségvetés kevesebb mint 15%-át kitevő adminisztratív költségek a Munkaszervezet működési és animációs költségeit foglalják magukban. A működési költségek legjelentősebb részét a

Munkaszervezetben dolgozókhöz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítások teszik ki, de ide sorolhatók a HKFS kidolgozásának költsége, a pályázati eljárásrend dokumentációjának kidolgozása, a kötelezően előírt nyilvánossági feladatok költségei és az általános rezsiköltségek (irodaköltség, archiválás stb.) is.

Az animációs költségek a marketing-kommunikációs feladatok ellátását (benne rendezvényszervezés), valamint a projekt megvalósításának külső szakértői támogatását tartalmazzák.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen	%	Finanszírozó alap
Kipályázható ERFA-költségek	0	150 000 000	64 500 000	0	0	0	214 500 000	53,63%	ERFA
Kipályázható ESZA-költségek	0	70 000 000	56 668 000	0	6 665 000	0	133 333 000	33,33%	ESZA
Adminisztratív költségek	18 692 838	16 655 566	8 098 155	0	5 021 750	3 697 691	52 166 000	13,04%	ERFA
Összesen	18 692 838	236 655 566	129 266 155	0	11 686 750	3 697 691	399 999 000		

97. táblázat: Kipályázható és adminisztratív költségek együttesen (Ft)

Forrás: saját szerkesztés

A projekt indítása és a helyi felhívások előkészítése végett a HACS működési költségei már a 2017. évben realizálódnak, majd a további adminisztratív jellegű költségek a következő két évben arányos bontásban kísérik a megvalósítást. Az ERFA-forrásból megvalósításra kerülő kulcsprojekt, mint nagyobb léptékű infrastrukturális jellegű beruházás, valamint a helyi projektek a 2018. évben fokozottabb forrásbevonást igényelnek. Az ESZA által finanszírozott helyi projektek forrásigénye a két év alatt nagyságrendileg egyenlően oszlik meg.

A teljes költségvetés mindösszesen 399.999.000 Ft, ebből az ERFA-forrás: 266.666.000 Ft (66,67%), az ESZA-forrás: 133.333.000 Ft (33,33%).